

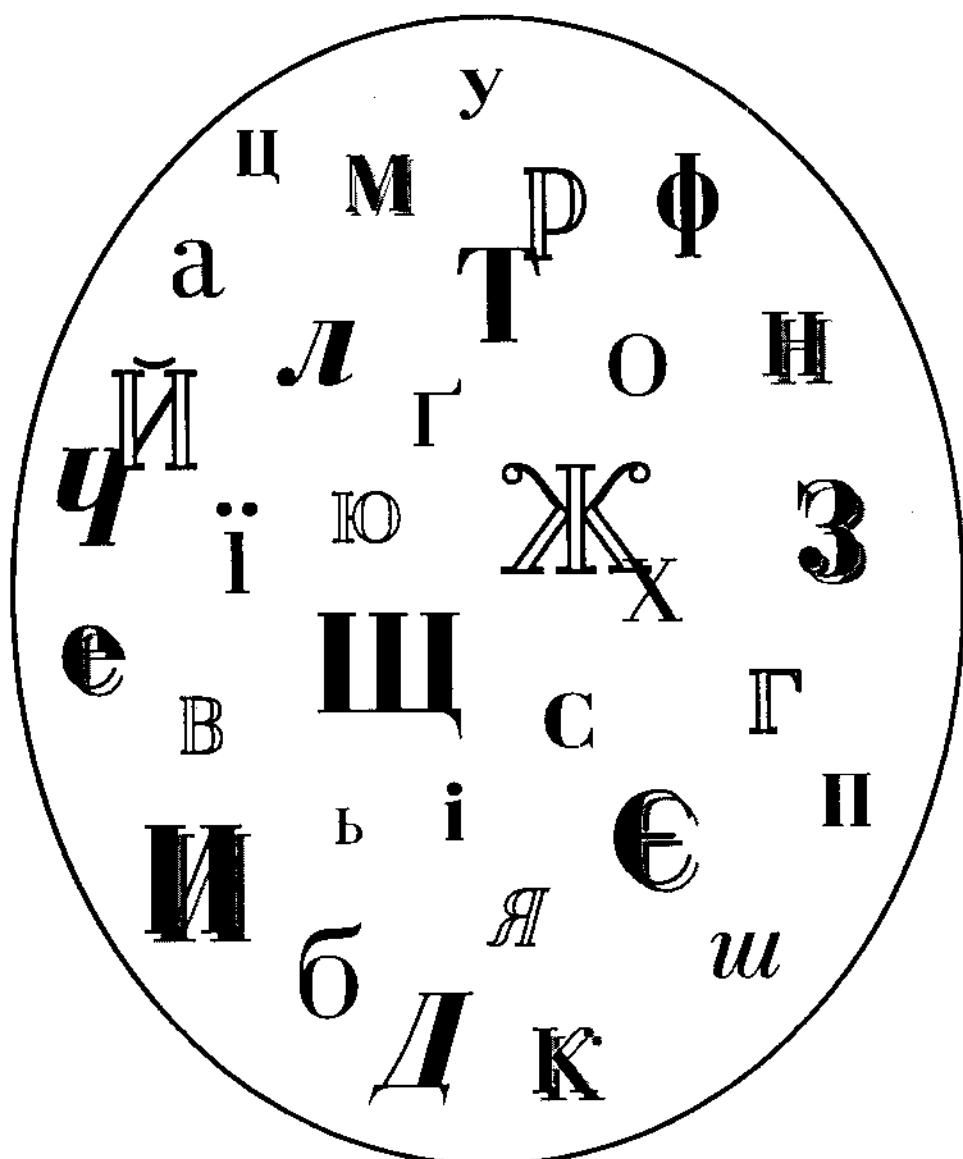

Saskatchewan
Education,
Training and
Employment

INTRODUCTION

Ukrainian - English Bilingual Education

A Curriculum Guide and Handbook
for Grades 4 to 8

Recycled Paper

January 1995

**Ukrainian - English Bilingual Education
A Curriculum Guide and Handbook
for Grades 4 to 8**

**Saskatchewan Education,
Training and Employment
January 1995**

Table of Contents/Зміст

	Page
Acknowledgements	iv
Part One: Introduction/Вступ	1
Table of Contents/Зміст	3
Language Immersion Programs	5
Ukrainian Language Education: A Rationale	6
Philosophy	7
Ukrainian-English Bilingual Education	8
Implementing a Bilingual Program.....	10
Planning for Instruction	11
Suggested Instructional Pattern	12
Core Curriculum	13
Common Essential Learnings	14
Необхідні навички навчання	16
General Guidelines for Incorporating the Common Essential Learnings	17
Resource-Based Learning	19
Multicultural Education	20
Heritage Language Education	22
Indian and Métis Content.....	24
Gender Equity	24
Evaluation and Assessment	25
Progress Report: Comments/Звіт про поступ: Примітки	27
Expressions, Greetings, Classroom Vocabulary/Вислови, привітання, шкільне приладдя.	33
Part Two: Ukrainian Language Arts/Мовна діяльність.....	49
Table of Contents/Зміст	51
Introduction/Вступ	52
K-12 Foundational Objectives.....	53

Course Overview/Загальний огляд/Нарис курсу	56
Thematic Course Outline	57
Програма навчання по темах	58
Development of Ukrainian Language Knowledge and Skills	65
Схема розвитку мовних умінь і навичок	66
Basic Learning Resources	82
Supplementary Learning Resources	82
Sample Teaching Unit	83
Part Three: Social Studies/Суспільствознавство	121
Table of Contents/Зміст	123
Instruction in Ukrainian/Викладання українською мовою	125
Introduction	126
Вступ	128
Структура програми	130
Суспільствознавство: Програма навчання	134
Четверта кляса: Наша провінція – Саскачеван	135
П'ята кляса: Канада – наша батьківщина	141
Шоста кляса: Канада та її атлантичні сусіди	147
Сьома кляса: Канада та світова громада	159
Восьма кляса: Особа в суспільстві	173
Part Four: Physical Education/Фізкультура	193
Table of Contents/Зміст	195
Introduction/Вступ	197
Фізкультура: Програма навчання	198
Обізнаність з тілом	199
Обізнаність з простором	201
Якість рухів	202
Зв'язки	203
Терміни, вислови, фрази	205

Part Five: Health/Здоров'я	229
Table of Contents/Зміст	231
Introduction/Вступ	232
Здоров'я: Програма навчання.....	233
Четверта кляса	235
П'ята кляса.....	237
Шоста кляса	239
Сьома кляса	242
Восьма кляса	243
Part Six: Arts Education/Мистецтвознавство	245
Table of Contents/Зміст.....	247
Introduction/Вступ.....	249
Мистецтвознавство: Програма навчання	250
Образотворче мистецтво	257
Пропоновані діяльності	260
Музика	271
Танці.....	273
Драма.....	276

Acknowledgements

Saskatchewan Education, Training and Employment gratefully acknowledges the professional contribution of the following individuals and groups to the development of curricular and support materials for Saskatchewan Ukrainian - English Bilingual Education:

The Ukrainian Curriculum Advisory Committee under whose guidance this document was developed:

Roma Barnes
Teacher
Regina S.D. No.4

Dr. Roma Franko
Professor, Modern Languages Department
University of Saskatchewan

Audrey Hrycak
Teacher
Canora S.D. No. 37

Alex Lapchuk
Teacher
Correspondence School
Saskatchewan Education, Training
and Employment

Maurice Sorokan
Trustee (SSTA)
Prince Albert S.D. No. 3

Angela Wasylow
Teacher
St. Paul's R.C.S.S.D. No. 20, Saskatoon

Alvin Bodnarchuk
Teacher
St. Paul's R.C.S.S.D. No. 20, Saskatoon

Lydia Gabruch
Teacher
St. Paul's R.C.S.S.D. No. 20, Saskatoon

Cecilia Kachkowski
Teacher
St. Paul's R.C.S.S.D. No. 20, Saskatoon

Vera Labach
Teacher
St. Paul's R.C.S.S.D. No. 20, Saskatoon
(On secondment to Saskatchewan
Education, Training and Employment
– Ukrainian Language Development
Consultant)

Nadia Prokopchuk
Teacher, Program Developer
St. Paul's R.C.S.S.D. No. 20, Saskatoon

Corinne Sturby
Teacher
Saskatoon S.D. No. 13

The Bilingual Sub-committee of the Ukrainian Curriculum Advisory Committee whose members were directly involved in the development of all sections of this curriculum guide. The members were: Al Bodnarchuk, Lydia Gabruch, Cecilia Kachkowski, Nadia Prokopchuk and Angela Wasylow.

The teachers in the Ukrainian – English Bilingual Program at St. Goretti Elementary School in Saskatoon who field tested the document and provided invaluable advice in finalizing the contents.

Other individuals who contributed to the project include Maryna Romanets-Komolova, Natalia Burianyk and Mike Kaweski.

This document was completed under the direction of the Multicultural Education Section, Social Sciences Unit, Curriculum and Instruction Branch, Saskatchewan Education, Training and Employment.

DOCUMENT

Перша частина

Part One

Вступ

Introduction

Table of Contents/Зміст	3
Language Immersion Programs	5
Ukrainian Language Education: A Rationale	6
Philosophy	7
Ukrainian-English Bilingual Education	8
Implementing a Bilingual Program	10
Planning for Instruction	11
Suggested Instructional Pattern	12
Core Curriculum	13
Common Essential Learnings	14
Необхідні навички навчання	16
General Guidelines for Incorporating the Common Essential Learnings	17
Resource-Based Learning	19
Multicultural Education	20
Heritage Language Education	22
Indian and Métis Content	24
Gender Equity	24
Evaluation and Assessment	25
Progress Report: Comments/Звіт про поступ: Примітки	27
Expressions, Greetings, Classroom Vocabulary/Вислови, привітання, шкільне приладдя	33

Table of Contents/Зміст

	Page
Language Immersion Programs.....	5
Ukrainian Language Education: A Rationale.....	6
Philosophy	7
Ukrainian - English Bilingual Education	8
Implementing a Bilingual Program	10
Planning for Instruction	11
Suggested Instructional Pattern	12
Core Curriculum	13
Common Essential Learnings	14
Необхідні навички навчання	16
General Guidelines for Incorporating the Common Essential Learnings	17
Resource-Based Learning	19
Multicultural Education	20
Heritage Language Education.....	22
Indian and Métis Content	24
Gender Equity	24
Evaluation and Assessment	25
Progress Report: Comments/Звіт про поступ: Примітки	27
Expressions, Greetings, Classroom Vocabulary/Вислови, привітання, шкільне приладдя ..	33

Language Immersion Programs

An immersion program may be defined as one in which a language other than English is used for instructional purposes for at least half of every school day.

1962 saw the appearance of the first immersion language programs in Canada. They were introduced by the Toronto French School in an effort to enable non-French speaking students to obtain proficiency in French and maintain fluency in English.

Several different types of immersion programs have emerged in response to varying conditions across the country.

Total Immersion

The second or target language is used from 80 to 100 per cent of the school day.

Partial Immersion

The second or target language is used as the language of instruction for a maximum of 50 percent of the school day.

Early Immersion

Immersion programs, whether total or partial, may also be described according to the grade in which a student enters the program. A program beginning at Kindergarten or at the Grade 1 level is called an Early Immersion Program.

A typical "partial early immersion program" involves instruction in the second language for half a day and in English for the other half, beginning at Kindergarten or Grade 1.

Intermediate Immersion

A program beginning in Grades 4, 5 or 6 is called an Intermediate Immersion Program.

Late Immersion

Programs beginning at any level after Grade 6 are called Late Immersion Programs.

The major difference between each type of immersion program depends on variable factors such as the point of entry and the amount of time spent in the target language. Both of these factors affect the level of proficiency attained in the target language. Consequently, the objectives of immersion programs vary according to the type of program.

Saskatchewan's Ukrainian-English Bilingual Program is of the "partial early immersion" type. During the Kindergarten year, Ukrainian is the language of instruction used by the teacher. From Grades 1 to 8, one-half of each day is conducted in English and one-half in Ukrainian.

Ukrainian Language Education: A Rationale

Constitutional support for heritage language education is implicit in the Government of Canada's Bill C-93 – *The Canadian Multicultural Act (1988)*.

Provincially, it is the policy of the Government of Saskatchewan to promote and to support financially, where applicable, programs designed to provide language opportunities for students and adults both in the official languages and in other heritage languages. (The statement of Minority Language Education in the provinces and territories of Canada, Report by the Council of Ministers of Education, Canada, January 1983, p. 59).

As part of its mandate to advise the Minister of Education on heritage language education in Saskatchewan, the Advisory Committee on Heritage Languages conducted a series of public meetings throughout the province (1984-85). During these meetings, the committee's "statement of rationale" for heritage language education in Saskatchewan schools received overwhelming public support. Excerpts from this statement, which appear in the committee's final report (1986), are quoted below:

- "Saskatchewan's strength and uniqueness derives directly from its linguistic and cultural diversity. The teaching of heritage languages is basic to the realization of a politically just and socially harmonious multicultural society."
- "Component groups in a multicultural society function and co-exist more effectively when their heritage languages and cultures are recognized and appreciated. [This] . . . promotes the development of a world view that fosters intercultural communication and understanding."
- "The teaching of heritage languages facilitates individual and societal participation and interaction in world economic activity . . ."
- "A delivery system is needed for the teaching of heritage languages. Schools have been legitimately charged with this responsibility because they provide appropriate instructional personnel and facilities accessible to all students."
- "The study of heritage languages is an educative process which develops cognitive skills, acts as a stimulant for other studies and provides a tool for understanding one's own culture and the cultures of others . . ."

Ukrainian language learning opportunities service a **heritage language** need for the approximately 100,000 Saskatchewanians that are of Ukrainian background. However, the acquisition of Ukrainian language skills can provide benefits which extend beyond a "heritage" function. Today, close to 50 million people throughout the world (largely in Eastern Europe) speak the language. Furthermore, knowledge of Ukrainian facilitates access to the world of Slavic languages, whose speakers number up to 500 million people. Viewed in this context, the Ukrainian language assumes a new relevance as a language for international communication. Canada's increasing involvement in world organizations, in international trade, business and cultural ventures signals a need to nurture the development of multicultural individuals. The provision of Ukrainian language learning opportunities in Saskatchewan schools represents one response to this need.

Philosophy

Language may be described as a meaningful production of sound or a series of sounds. It is used for communicating ideas, emotions and experiences.

"We may say that it (language) is learned, systematic, symbolic vocal behavior; a culturally acquired, universal, and exclusive mark of man, grafted upon the human infant's delight in babble. Summarizing and simplifying, we may conclude that language is the way a speaker feels, thinks, and acts when he talks his own language." ¹

The effectiveness of spoken language in influencing others is enhanced by non-verbal features of communication consciously or unconsciously assumed by native writers and readers.

These "affective" aspects of speech: gesture, stance, manner of address, animation and glance, intonation, pause, and delivery, ensure both convincing communication and accurate interpretation of the spoken word and its written representation. It is for this reason that the aim of the second language program is the assimilation of both verbal and non-verbal behavior patterns. Language is taught and learned as behavior, as one individual interacting with others in a social context.

What, then, are the implications of such a definition for a second language teacher? Obviously second-language learning becomes much more than simply mastery of the technical skills involved in communication. By definition, it must involve the development of an understanding and appreciation of the culture, of the customs, values and mores of the people whose language is being studied. In practical terms, the process broadens the student's social understanding, contributing much to his/her personal growth and development – a condition which itself is a primary goal of our education system.

¹ Andersson, Theodore (1967). "The Optimum Age for Beginning the Study of Modern Languages". In S. Levenson and W. Kendrick (Eds.), *Readings in Foreign Languages for the Elementary School* (p. 62). Waltham, Massachusetts.

Ukrainian - English Bilingual Education

The intent of this document is to provide curricular information for administrators and teachers on Grades 4 to 8 Ukrainian-English bilingual education. Included are statements on goals and objectives, scope and sequence of content, and the nature of the material to be studied at the various grade levels.

The broad goals of education speak of developing individual potential to its fullest and enhancing each individual's ability to cope in an ever changing environment. In this sense, education is an ongoing and lifelong process and involves the home, church and community, as well as the school. Thus, in-school learning both influences and is itself influenced by the learnings occurring outside the school.

The role of schooling in education is to identify, deliver and evaluate those programs and activities which facilitate the attainment of the broad goals of education. In this process, the objectives specific to any given discipline are directed by the broad goals of education and are outlined in various departmental curriculum documents. These objectives remain constant regardless of the language of instruction. However, the acquisition and the use of a language not dominant in the broader community are factors affecting the planning for instruction in a language other than English. It is important that, in the Ukrainian portion of the bilingual program, priority in program development be given to the Ukrainian Language Arts component in order to facilitate student attainment of the Ukrainian linguistic and cultural objectives.

General Objectives

In addition to the objectives set for unilingual school programs in Saskatchewan, those specific to the acquisition of the Ukrainian language and cultural appreciation are as follows:

- to develop a functional use of the Ukrainian language in the areas of understanding, speaking, reading and writing, within the range of the pupil's experience in the language
- to develop an understanding and appreciation of cultural attitudes and values, as these are reflected in the language, the customs and the traditions of people of Ukrainian origin
- to facilitate the development of positive attitudes towards various languages and cultures

The ultimate expectation is that pupils in bilingual Ukrainian-English classes develop the knowledge, the skills and the attitudes expected of pupils in unilingual classes while simultaneously acquiring competency in both languages.

Statement on Instruction

In a bilingual program, the target language is used for instruction for one-half of the school day. Usually, this language is not the student's dominant language and, as a result, initially some students may demonstrate a slower rate of conceptual acquisition than their peers in regular English programs. However, similar levels of achievement can be expected for both "bilingual" and "regular" program students by the middle grades.

The methods of presentation recommended for unilingual classrooms have particular reference for the bilingual (“partial early immersion”) program. While the introduction of specific concepts contributes to target-language development, there are times when language proficiency is a prerequisite to concept formation.

Teachers must continually monitor the situation to determine whether a lack in language acquisition affects students' conceptual understanding. If such is the case, the combination of verbal, visual and “activity” strategies used by teachers may have to be creatively adapted and extended.

Using the immersion approach in the teaching of another language is not an innovative concept. The informal or maternal teaching methods used in early immersion programs are based on the belief that language is best acquired through communicative interaction between teachers and students, and that this interaction occurs within an environment approximating that in which children acquired their first language.

Initially, student comprehension is facilitated through the use of the non-verbal features of language, such as gesture, animation and delivery. In time, and when they feel they are ready, students begin to respond verbally, all the while testing their hypotheses about what is and is not acceptable, both linguistically and culturally.² It is important to note that, during this pseudonatural process of language acquisition, students are also acquiring the skills, attitudes and knowledge in the subject area taught in the target language.

Principles of Instruction

- In the process of language acquisition, comprehension precedes expression and oral expression should precede development of the written communication skills.
- In immersion classes, the role of language is to communicate ideas.
- Language is best acquired in the course of meaningful communicative experiences. Children learn best what they need to know. Therefore, activities should be concrete and practical and designed around the children's communicative needs.
- Communicative experiences are a two-way process, involving both receiving and expressing ideas and information.
- Children need to talk as well as listen. Every student in the classroom should use the language daily in communicative activities for maximum amounts of time. Instructional procedures must strike a balance between teacher modelling of the target language and children's attempts to use language for communication.
- What is known facilitates the understanding of what is new. Teachers' statements should contain a reasonable ratio of known as well as unfamiliar words and structures.
- The spontaneous and correct use of vocabulary and structures by students is a reliable indicator of progress in target-language acquisition.

² Rivers, W. (1983). *Communicating Naturally in a Second Language*. Cambridge University Press.

Implementing a Bilingual Program

Implementation of a bilingual language program requires **cooperation** and **commitment** on the part of the department of education, the administrator, the principal, the bilingual teacher, the school staff, parents and students. All parties involved must have a clear understanding of the rationale, goals and objectives of such a program.

Publicly visible school board support is as important as the creation and maintenance of a positive bilingual program environment in the school. By recognizing and accommodating the special needs of bilingual programming and by adopting a flexible and supportive attitude, the principal and staff contribute immeasurably toward ensuring a successful program. Certain **conditions** which are necessary to successfully implement such a program are outlined to provide assistance in the preliminary stages of implementation.

In deciding whether or not to implement a bilingual program, school boards are faced with a number of **Issues** including: determining whether such a program is needed, desired and viable, selecting the most appropriate location and examining any and all sources of funding for additional costs which may be involved.

A community **survey** conducted by an interested parent group and/or the school board is a logical first step in determining program need, viability and perhaps location.

Specific information on **implementation grants and maintenance funding** is found in the current regulations under the Education Act.

Bilingual class pupils and regular class pupils are expected to develop similar knowledge, skills and attitudes, irrespective of the language of instruction. Available Ukrainian language teaching materials must be supplemented with alternate Ukrainian language learning resources and with teacher-modified English-only materials. Supportive supplementary materials, both teacher and pupil oriented, should be available in the classroom and in the school resource centre.

The **teacher** is the key to success in a bilingual program. Candidates for the position must be fluent speakers of the language, must have good understanding of the culture associated with the language and must be fully acquainted with all aspects of the methodology of bilingual teaching. However, the innovative aspect of Ukrainian-English Bilingual Education and the dual nature of bilingual instruction put additional demands on the teacher. As with any new program and especially in this area, school administrators must be prepared to support teacher participation in relevant professional development activities.

Parental involvement in various aspects of the bilingual program should be encouraged by the school staff. Parents can be a valuable resource pool and may fulfill a number of supportive roles, such as teacher aides, language models, field trip volunteers, members of advisory committees and recruitment campaign co-ordinators.

This type of parental participation also serves to reinforce a positive attitude in their children towards the program and ensures effective communication between the home and the school.

The ideal **entry point** into the bilingual program is the Kindergarten level. In some situations Grade 1 entry is acceptable. Later entry requires an assessment of each individual case since a minimal language fluency is essential to cope with course content at a higher level. This assessment must include an evaluation of the child's fluency in the language, maturity level and work habits.

Planning for Instruction

In a total immersion class students learn the language both incidentally and formally. Incidental language activities allow for the acquisition of a limited fluency and are followed by a more formal instructional approach. While a similar pattern is used in partial immersion (bilingual) programs, there is a difference in the amount of exposure to the target language. Since less time is available for incidental exposure, a need exists to identify minimal linguistic expectations in the initial stages of implementation.

In an attempt to assist teachers in preparation for the Ukrainian portion of bilingual instruction, specific linguistic expectations for each year of study in Kindergarten to Grade 3 Ukrainian Language Arts are suggested in the minimal acquisition lists in *Ukrainian-English Bilingual Education, A Curriculum Guide and Handbook for Kindergarten to Grade 3* (June 1989). The lists are intended as a guide to facilitate teacher planning. The thematic progression results from the seasonal nature of the school year and influences the linguistic progression. The order in which words and phrases are introduced and assimilated in any given year of study may vary depending on local needs, conditions and preferences. These lists should be consulted on a regular basis by upper elementary level teachers to ensure that language instruction and teaching strategies continue to reinforce the vocabulary and structures previously introduced.

In this document priority is given to Ukrainian Language Arts. This is based on the research indicating that after the primary language acquisition period in early childhood, linguistic development is prerequisite to concept formation in any language.

The thematic approach is generally adhered to in Grades 4 to 8 Ukrainian Language Arts. Many of the themes introduced correspond to those contained in other subject areas, thus producing an integrated approach to language learning. Specific linguistic expectations are outlined in the objectives presented in the course outline for each grade level. They serve as a guide to assist teachers in planning strategies and activities.

The content outlines for Social Studies, Physical Education, Health and Arts Education display an overview of major themes and sub-themes taught in each of these subject areas.

Suggested Instructional Pattern

- Kindergarten classes Ukrainian is the language of instruction.
- Grades 1 to 8, the following pattern is recommended:

A.M. Ukrainian-language subjects	P.M. English-language subjects
<ul style="list-style-type: none">• Ukrainian Language Arts• Social Studies*• Physical Education• Health*• Arts Education• Religion (locally determined option)	<ul style="list-style-type: none">• English Language Arts• Mathematics• Science

- * Social Studies and Health are heavy content subjects which require students to have a good language base for processing the concepts and information presented. Students in the bilingual program are learning language and subject content simultaneously. Their Ukrainian language skills are not yet developed to the level necessary to adequately process the heavy content presented in these two subjects. To alleviate this situation, in Grades 4 to 8 selected **Social Studies** and **Health** units are taught in Ukrainian. The recommended pattern is one in which 60 percent of the Grade 4 subject content is taught in Ukrainian and 40 percent in English. In each grade thereafter the amount of Ukrainian language instruction is reduced by 10 percent resulting in 20 percent of the subject content taught in Ukrainian and 80 percent in English at the Grade 8 level.

Ukrainian-Language Component

The requirements of the Language Arts, Social Studies, Physical Education, Health and Arts Education programs taught in Ukrainian are consistent with those presented in the Saskatchewan Grades 4 to 8 curriculum guides. These documents should be consulted for additional information regarding philosophy, goals, objectives and content outlines.

English-Language Component

For specific information on goals, objectives and content regarding English Language Arts, Mathematics and Science, see the respective current Saskatchewan English-language curriculum guides.

Core French Component

The introduction of core French language instruction is highly recommended to begin at the Middle Years level. The appropriate Saskatchewan curriculum guide should be consulted for implementation.

Core Curriculum³

Core curriculum is the result of a major review of education in Saskatchewan which began in 1981. Core curriculum is developmental in nature and is based on a K to 12 continuum. It is designed to meet the individual needs of all students; provide students with a level of knowledge and skills which will prepare them for further education, work, and everyday life; recognize future as well as present needs of students; and accommodate all stages of student growth and development.

The two major components of core curriculum are the seven Required Areas of Study and the six Common Essential Learnings. The required areas of study form the framework of the curriculum and the Common Essential Learnings will be incorporated into all courses of study offered in Saskatchewan schools. Five of the seven required areas of study are taught totally or partially in Ukrainian in the bilingual program.

To meet community and student needs at the local level, provision is made for Locally Determined Options. In recognition of the special needs of individual students, provision is made through the Adaptive Dimension for teachers to individualize instruction.

Time Allocations

The balance of time required for each area of study is provided below.

Area of Study	Minutes per Week		
	Grades 4 and 5	Grade 6	Grades 7 and 8
Language Arts	560	510	300
Mathematics	210	210	200
Science	150	150	150
Social Studies	150	150	150
Health Education	80	80	100
Arts Education	200	200	200
Physical Education	150	150	150
Guidance	0	50	50
Locally Determined Options			
Religion	150	150	150
maximum	300	300	375
minimum	0	0	200
Total time available	1500	1500	1500

³ The information on core curriculum presented in this document has been reprinted directly or adapted from the following Saskatchewan Education publications: *Core Curriculum: Plans for Implementation* (December 1987) and *Core Curriculum for Saskatchewan Schools: Pilot and Implementation Phases* (brochure, n.d.).

Language Arts in the Ukrainian-English Bilingual Program is taught in both Ukrainian and English. To accommodate both of the courses in the time frame allocated for Language Arts, it is recommended that one or more of the following alternative program changes be implemented:

- identify and only teach once those Language Arts skills which are common to both Ukrainian and English and therefore transferable from one language to the other;
- select specific Language Arts skills and incorporate them into the program of one of the content subject areas;
- transfer up to half of the time allocated for locally determined options to Language Arts.

Common Essential Learnings

The Ukrainian-English Bilingual Program offers many opportunities for incorporating the Common Essential Learnings (CELs) into instruction. The purpose is to help students better understand the subject matter content under study and to better prepare students for their future learning both within and outside of the K to 12 educational system. The decision to focus on a particular CEL or CELs within a lesson is guided by the needs and abilities of individual students and by the particular demands of the subject area. Throughout a unit, it is intended that each Common Essential Learning will have been developed to some extent.

It is important to incorporate the CELs in an authentic manner. For example, some subject areas may offer many opportunities to develop the understandings, values, skills and processes related to a number of the CELs. The development of a particular CEL, however, may be limited by the nature of the subject matter under study.

General guidelines for incorporating the Common Essential Learnings into instruction are presented in this guide. These guidelines are not meant to be prescriptive, but rather to serve as ideas for initiating further reflection and refinement. In addition, it should be noted that many of the guidelines for developing a particular CEL may also develop other CELs. This is to be expected as the Common Essential Learnings are six inter-related sets of knowledge, values, skills and abilities.

Incorporating the Common Essential Learnings into instruction has implications for the assessment of student learning. For example, a unit which has focused on developing the CELs of Communication and Critical and Creative Thinking should also reflect this focus when assessing student learning. Exams or assignments should allow students to demonstrate their understanding of the important concepts in the unit and how these concepts are related to each other or to previous learning. Questions can be structured so that evidence or reasons must accompany student explanations. If students are encouraged to think critically and creatively throughout a unit, then the assessment at the end of the unit should also require students to think critically and creatively.

The incorporation of the Common Essential Learnings into instruction can best be accomplished through teachers reflecting upon the subject matter under study, their teaching practices and their students. By listening carefully to students and attempting to understand their perspectives and viewpoints, teachers can better reflect their students' interests and concerns in the classroom experiences which they provide. Giving students opportunities to learn from each others' interpretations and understanding also validates each student's personal experience.

Teachers are encouraged to use the ideas suggested for the development of one Common Essential Learning to strengthen students' development in other CELs. It is anticipated that teachers will build from the suggestions in the guidelines in this guide and from their personal reflections in order to better incorporate the Common Essential Learnings into Ukrainian-English Bilingual Education.

Common essential learnings will be incorporated into the required areas and other courses of study in an appropriate manner. The following are suggested as preliminary descriptions of the areas on which each common essential learning focuses across the curriculum.

Communication focuses upon the language demands of each of the required areas of study. It is based on the recognition that language is central to learning in all subject areas. This common essential learning does not ask that all teachers become language arts teachers but rather that they understand the role that language plays in their subject area(s) and deal systematically and concretely with that role in their instructional methods.

Numeracy as a common essential learning is concerned with the knowledge, skills, and appreciations necessary to cope confidently and competently with most everyday situations demanding the use of mathematical ideas, techniques and applications, and with the ability to learn new ones when necessary. In relation to instruction, numeracy suggests that a better balance is required between knowing **how** to compute, measure, estimate and interpret mathematical data and knowing **when** to apply these same skills and techniques.

Critical and Creative Thinking as a common essential learning is intended to better develop students' abilities to create and to evaluate ideas, processes, experiences and objects. It requires that teachers and students learn to generate, to publicly defend, and to change when necessary, their criteria for evaluation. The creation of greater self-awareness is an important component of this area.

Technological Literacy is concerned with the understanding of technological systems as part of social systems which cannot be fully separated from the political, cultural and economic frameworks which shape them. Its intent as a common essential learning is to create citizens capable of an informed, balanced and comprehensive analysis of the technological influences upon their lives and of acting upon the basis of their analysis.

Independent Learning focuses upon creation of the opportunities and experiences necessary for students to become capable, self-reliant, self-motivated, and life-long learners. It will require instructional methods that incorporate, among other things, resource-based learning projects, independent research, and the explicit teaching of study skills, and that offer students opportunities to choose from a range of assignments and activities.

Personal and Social Values and Skills examines the personal, moral, social and cultural aspects of each school subject and of the total school environment. It reflects a concern with the development of responsible and compassionate individuals, ones who are both self-reliant and able to work cooperatively as part of a group and with other groups. The inclusion in school subjects of content and activities leading to increased cultural understanding is also an aspect of this common essential learning.

Необхідні навички навчання

Необхідні навички навчання будуть включатися відповідним чином у обов'язкові предмети та інші ділянки навчання. Вони представлені шістьма категоріями. Нижче подається загальний опис цих категорій та як вони виступають у програмі навчання.

Спілкування зосереджує увагу на мовних вимогах кожного з обов'язкових предметів. Воно базується на визнанні того, що мова є центральною в процесі навчання всіх предметів. Спілкування не вимагає, щоб усі вчителі стали мовниками, але наголошує на необхідності розуміння важливості ролі мови для усіх предметів та систематичного і конкретного підходу та застосування мови в навчальних методиках.

Математична грамотність має справу зі знаннями, навичками та оцінками, необхідними для того, щоб впевнено та уміло справитися з щодennими ситуаціями, які вимагають застосування математичних ідей та прийомів, а також зі здатністю навчитися нових, якщо це необхідно. Щодо навчання, математична грамотність має на меті встановлення кращого зрівноваження між знанням як підрахувати, вимірювати, оцінити й інтерпретувати математичні дані та знанням коли застосувати ці самі навички та прийоми.

Критичне і творче мислення ставить за мету краще розвинуту здатність учнів створювати та оцінювати ідеї, процеси, досвід та предмети. Воно вимагає, щоб учителі та учні навчилися встановлювати, прилюдно захищати та змінювати в разі необхідності свої критерії оцінювання. Важливим компонентом у цій ділянці є краще самооцінювання.

Технологічна грамотність має справу з розумінням технологічних систем, як частини соціальних систем, які не можуть бути повністю відокремлені від політичних, культурних та економічних факторів, що формують їх. Її метою, як необхідної навички навчання, є формування людей, які можуть дати вичерпний та обміркований аналіз впливу технології зосереджує на їх житті, а також діяти на основі свого аналізу.

Самостійне навчання зосереджує увагу на створенні можливостей та набуванні досвіду, необхідних для того, щоб учні отримали навички умілого, упевненого в собі, самомотивованого навчання впродовж усього життя. Воно вимагатиме методів навчання, які включають, разом з іншими речами, учебові проекти, орієнтовані на пошук матеріалів, самостійне дослідження та детальне навчання учебовим навичкам, а це дає учням можливість вибирати з ряду завдань та видів діяльності.

Особисті та суспільні цінності та уміння досліджують особисті, моральні, соціальні та культурні аспекти кожного шкільного предмета та шкільного середовища взагалі. Вони відображають турботу про розвиток відповідальних та співчутливих людей, які можуть працювати як самостійно, так і з іншими, у групі, а також з іншими групами. Включення у шкільні предмети матеріалів та видів діяльності, які ведуть до підвищення культурного розуміння, є також одним із аспектів цієї категорії необхідних навичок навчання.

General Guidelines for Incorporating the Common Essential Learnings

Communication

- Provide opportunities for students to use listening, speaking, reading and writing for a variety of purposes and audiences.
- Provide pre-listening, pre-speaking, pre-reading and pre-writing activities which link important understandings in a unit to previous experiences and present knowledge.
- Introduce new vocabulary through activities that enable students to apply their previous knowledge to new learning.
- Create opportunities for students to express their ideas in a variety of ways, allowing them to learn from each others' experiences and to demonstrate their present understanding (as through discussions, interviews, art work, puppetry or book making).
- Introduce students to various strategies to help them relate and understand concepts or story parts (such as role playing, story or concept maps, outlines, story grammars, or sequencing and categorizing tasks).
- Design lessons and exercises that stress the possibility and acceptance of various answers and explanations.
- Plan learning experiences that allow students to draw upon their previously acquired English and Ukrainian language skills to further their understanding and to share their understanding with others.
- Have students use expressive language (spoken, written, and actions and gestures) to explore their ideas, opinions and feelings.
- Provide opportunities for students to reflect through questioning, discussion and writing.

Critical and Creative Thinking

- Guide students' analysis of information from a variety of resources to deepen their understanding of the topic being explored.
- Encourage students to look for alternatives and give reasons for their decisions (by asking questions such as "If you were the author, how might you have written the story?" or "What do you think will happen next? Why?").
- Encourage imaginative responses and personal interpretations.
- Provide opportunities for students to practice mental imaging and to manipulate visual images to develop concepts and personal responses to literature.

Independent Learning

- Encourage the use of a variety of resources such as newspaper and magazine articles, community library resources, field trips, audio-visual materials and resource people.
- Plan experiences that lead to choice, independent exploration and research.
- Encourage students to share their personal experiences to discover the relationships between their previous knowledge and their class experiences.
- Involve students in planning projects and units.
- Encourage students to reflect upon the results of their learning experiences.

Numeracy

- Provide opportunities for students to interpret and produce maps, graphs, charts and sketches.
- Introduce mathematical vocabulary to assist students in identifying and describing both qualitative and quantitative differences in objects in their environment.
- Encourage students to look for and create patterns or connections among ideas and information.
- Provide opportunities for students to sequence and categorize objects, ideas and information.

Personal and Social Values and Skills

- Explore varied cultural content to foster greater understanding and appreciation of various cultures and develop an awareness of discrimination or bias when present.
- Model and encourage sensitive responses to the ideas, comments and creative expressions of others.
- Provide opportunities for students to respond to and build upon the ideas of others.
- Provide frequent opportunities for students to learn in cooperative groups.

Technological Literacy

- Increase students' awareness of technology in homes and in schools.
- Provide opportunities for students to explore, from varying perspectives, issues related to technological developments.
- Assist students in understanding how technology shapes and is shaped by society.

Resource-Based Learning

Resource-based teaching and learning is a means by which teachers can greatly assist the development of attitudes and abilities for independent, life-long learning. Resource-based instruction involves teacher and teacher-librarian cooperation in planning units which integrate resources with classroom assignments and in teaching students the processes needed to find, analyze and present information.

Resource-based learning is student-centered. It offers students opportunities to choose, to explore and to discover. Students who are encouraged to make choices in an environment which is rich in resources and in which their thoughts and feelings are respected are well on their way to becoming autonomous learners.

The following points will be of help to the teacher in using resource-based teaching and learning:

- Discuss the objectives for the unit with students. Work with the teacher-librarian, if available, to correlate needed research skills with the activities in the unit so that skills are always taught in the context of application.
- Plan well in advance with the teacher-librarian so that adequate resources are available and decisions are made about shared teaching responsibilities in the unit.
- Ask the teacher-librarian to provide resource lists and bibliographies when needed. Ask him/her to offer personal guidance to students during the course of the assignment.
- Use a variety of resources in classroom teaching, showing students that you are a researcher who constantly seeks out sources of knowledge. Discuss with them the use of other libraries, government departments, museums and various outside agencies in their research.
- Participate in and help plan inservice programs on using resources effectively.
- Continually request good curriculum materials for addition to the library collection.
- Support the essential role of the library resource centre and the teacher-librarian in your talks with colleagues, principals and directors.
- Familiarize yourself with resources available in the school library.

Multicultural Education

The Multicultural Education Policy (Saskatchewan Education, Training and Employment, 1994) describes the role of education in a multicultural society and outlines Saskatchewan Education, Training and Employment's commitment to programs and activities which contribute to the enhancement of multiculturalism in Saskatchewan and Canada.

Multiculturalism

Definition/Meaning

Multiculturalism is a recognition of the diversity of cultural differences which exist in a pluralistic society and an endorsement of a society in which individuals of all cultures are accepted and accorded respect.⁴ Thus, it encourages a positive acceptance of races, religions and cultures, and recognizes such diversity as healthy.⁵

Principles

Saskatchewan Education, Training and Employment adopts the following statement of principles inherent in multiculturalism:

- respect for the right of self-determination for individuals and groups within the context of national unity;
- equality of status of all cultural and ethnic groups within the framework of our officially multicultural and bilingual country;
- equality of access by all individuals and groups to employment and promotion, services and support;
- the freedom of all individuals and groups to the retention and development of their cultures as a part of the Canadian identity;
- a commitment to sharing our cultures within the mainstream of Canadian society;
- an undertaking to participate in Canadian citizenship and the democratic process in terms of both rights and responsibilities;
- a belief that individuals have the freedom to choose the particular cultural attributes they prefer within the framework of democratic principles; and
- respect for and observance of human rights and civil liberties as exemplified in the *Canadian Charter of Rights and Freedoms*, the common law, and human rights codes.⁶

⁴ From *Multicultural Education in Saskatchewan: A Vision for the Future*. (1989). Regina: Saskatchewan Association for Multicultural Education.

⁵ Adapted from: *Multicultural Education Policy Discussion Paper*. (1986). Winnipeg: Manitoba Education.

⁶ Principles originally developed by Canadian Council for Multicultural and Intercultural Education and reprinted in: McLeod, K.A. (Ed.). (1987). *Multicultural Education: A Partnership*. Toronto: OISE Press.

Vision Statement

Saskatchewan Education, Training and Employment envisions a society that takes pride in its heritage and one that encourages a collaboration among home, school, and community in realizing equality of access and opportunity for all.

It is a society that recognizes the richness inherent in pluralism and one that benefits from cultural, religious and linguistic diversity.

It is a society that enables its children to develop self-confidence and self-esteem, a sense of individual worth, a respect for others, compassion and a desire for social justice.

It is a society that encourages all of its members to be sensitive to the social, spiritual and economic needs of other individuals and groups.

Finally, it is a society that recognizes human resources as its most valuable asset and strives to guarantee equality of experience, opportunity and outcome for everyone.

Heritage Language Education

The Heritage Language Education Policy (Saskatchewan Education, Training and Employment, 1994) describes the role of heritage languages in the development of a multicultural society and describes Saskatchewan Education, Training and Employment's commitment to in-school and out-of-school heritage language programming.

Vision Statement

An educational system which values the cultural diversity of its students and makes heritage language learning accessible enhances multiculturalism in Saskatchewan and in Canada.

This educational system makes students aware of the personal and social value of heritage languages. It emphasizes to all students, educators and parents that Saskatchewan is strengthened culturally and economically by the linguistic diversity of its population.

The Role of the Educational System in a Linguistically Diverse Society

Saskatchewan is enriched by many cultures and languages.

The educational system has an important role to play in keeping Saskatchewan's heritage languages alive. The school, in partnership with the family and the community, transmits to children and young adults the knowledge and values which society considers important. When heritage languages are taught through the regular educational system, students receive a powerful message about the value and worth of heritage languages in Saskatchewan society.

Heritage Language Education Programs

Heritage language education should consist of formal, planned, structured programs that are intended to increase students' knowledge of heritage languages.

Heritage language programs:

- may be offered through the formal school system or through community initiatives;
- may be designed for students of any age;
- may emphasize the culture of which a heritage language is a part; and,
- may use community resources in addition to traditional educational materials.

Policy for Heritage Language Education

The study of a heritage language allows students to develop communication skills in the language being studied, to develop a sensitivity to the culture, and to develop skills and attitudes necessary for learning additional languages. Encouraging students to take pride in their own cultures promotes respect for members of other cultures.

This province's strength and uniqueness come in large part from its linguistic and cultural diversity. Language instruction is integral to the maintenance of culture and thus to Saskatchewan's identity.

Teaching a variety of languages facilitates individual and societal participation in the global economy. Because Saskatchewan's economic well-being is dependent on the rest of the world, language learning has an economic value as well as a cultural one.

Saskatchewan Education, Training and Employment supports the provision of opportunities for students to acquire, maintain, or regain languages, through in-school or out-of-school programming.

All provincial government services for heritage languages will be coordinated by Saskatchewan Education, Training and Employment. This includes both regular in-school programs and out-of-school programs for preschool to Grade 12. Universities, colleges and community language programs provide language education for adults. Saskatchewan Education, Training and Employment's responsibilities include revision of *The Education Act* and Regulations relating to issues concerning:

- administration of out-of-school heritage language classes;
- granting student credits at the 10, 20, and 30 levels for out-of-school classes;
- certification procedures for heritage language teachers;
- financial support for out-of-school classes; and,
- grants to school boards to defray equipment and facility rental costs for classes offered beyond normal school hours.

Indian and Métis Content

The Curriculum and Aboriginal Peoples

In 1984 Saskatchewan Education accepted the report of the Native Curriculum Review Committee, *A Five Year Action Plan for Native Curriculum Development*, as the primary source document and guide for the inclusion of Indian and Métis content in all Core Curricula.

General objectives of incorporating Indian and Métis content within the curriculum include:

- All students and teachers in provincial schools should develop an appreciation of both the current political, cultural and socio-economic situation as well as the long, varied and unique history of the Aboriginal Peoples on this continent.
- The school curriculum and educational institutions should transmit positive and accurate information to aid Aboriginal students in developing a positive self-image and cultural identity so that they may better learn to deal with their own reality.

It is the official policy of Saskatchewan Education, Training and Employment to include appropriate and sufficient Indian and Métis content within all Core Curricula. Further information on *A Five Year Action Plan for Native Curriculum Development* and *Indian and Métis Education Policy from Kindergarten to Grade 12* is available upon request from Saskatchewan Education, Training and Employment.

Gender Equity

Saskatchewan Education, Training and Employment is committed to providing quality education for all students in the K to 12 system. It is recognized that expectations based primarily on gender limit students' ability to develop to their fullest potential. While some stereotypical views and practices have disappeared, others remain. Where schools have endeavoured to provide equal opportunity continued efforts are required so that equality of benefit or outcome may be achieved. It is the responsibility of schools to decrease sex-role expectations and attitudes in an effort to create an educational environment free of gender bias. This can be facilitated by increased understanding and use of gender balanced material and strategies and further efforts to analyze current practice. Both girls and boys need encouragement to explore non-traditional as well as traditional options.

In order to meet the goal of gender equity in the K to 12 system, Saskatchewan Education, Training and Employment is committed to efforts to bring about the reduction of gender bias which restricts the participation and choices of all our students. It is important that the Saskatchewan curriculum reflects the variety of roles and the wide range of behaviors and attitudes available to all members of our society. The new curriculum strives to provide gender balanced content, activities and teaching strategies described in inclusionary language. These actions will assist teachers to create an environment free of bias and enable both girls and boys to share in all experiences and opportunities which develop their abilities and talents to the fullest.

Evaluation and Assessment

Evaluation may be viewed as the process of determining the extent to which instructional objectives of the program are achieved by students. It is a value judgement or decision made by the teacher on the basis of results obtained through assessment. Evaluation helps teachers to determine the students' areas of success and weakness. It allows teachers to modify their teaching techniques and instructional strategies to better meet their objectives and the students' needs.

Assessment is the process of collecting information to measure student progress and achievement. Assessment techniques should be related to the objectives of the program and to the teaching and learning strategies being used. The instructional objectives for Ukrainian - English Bilingual Education are derived from the two major goals of the program, which are effective communication and cultural understanding. The weight given to receptive skills of reading and listening and to the productive skills of writing and speaking in assessment should have a realistic relationship to the emphasis given to each of these skills in instruction.

Basic Principles

Learning a language requires the acquisition and use of language elements (sounds, words and structures) and communication skills (listening, speaking, reading and writing). Sounds incorporate the individual sounds of letters, phonemes, rhythm and intonation. Words refer to vocabulary-lexicon. Structures include grammar, syntax and word-order in sentences.

The main goal of a language program is to enable the students to use the new language for communication. Since communication involves **four** skills, tests should be employed to evaluate these skills. In language testing the teacher must first determine whether the students **hear** and **understand** the sounds, words and structures and then whether they can **produce** the sound elements and **utilize** them correctly.

Evaluation of Student Progress

Formative and Summative Evaluation

Formative evaluation refers to evaluative techniques used during instruction to stimulate and monitor learning. The information gathered can be used to improve instruction, modify classroom procedures and identify students' strengths and weaknesses.

In a predominantly oral program, informal but systematic evaluation techniques can simply be built into normal classroom procedures. A frequent recording and rating of students' comprehension and production of oral material is possible even in large classes.

The teacher pre-selects certain students for daily evaluation on a rotational basis. Individual student performance is recorded in a daily record book under headings such as comprehension, pronunciation, fluency, stress and intonation. Thus, there is minimal disruption to regular classroom procedures and students continue to participate normally in class activities.

- All students should be made aware that informal evaluation occurs during regular class sessions.
- The system of daily evaluation should be explained to students at the start of the course.
- Private discussions regarding individual student progress should be conducted throughout the year.

-
- Whenever possible, in the evaluation of oral production, students should be encouraged to respond to questions in complete sentences.
 - Questions that elicit a repetition of the question in the response should be avoided.

Summative evaluation refers to assessment techniques designed for use at the end of instruction (unit of study, year) to measure or grade students' achievement of the course objectives.

The ability to communicate in any language consists of a number of subsidiary skills such as enunciation, accentuation, fluency, and intonational patterns. Objectivity in testing increases with the number of variables or skills being tested at the same time. While a comprehensive evaluation program should include a range of tests, objective tests are preferable because they require one to be certain about the precise purpose of the test and the number of elements being tested.

- At the beginning of the course, all students should be made aware of the evaluation procedures that will be used.
- Every attempt should be made to give test instructions in Ukrainian only.
- Test validity is important. Care should be taken that a test indeed measures what it is intended to measure.
- In sound discrimination tests, items should be read only once and in a natural, conversational style.
- Tests which expose students to incorrect pronunciation or unacceptable structures should be avoided.

Types of Language Tests

There are four basic types of language tests. These include aptitude, progress, achievement and proficiency tests. The basic type of language test most often used in second-language instruction is the progress test, which measures how much was learned in a specific course of instruction.

Reporting Student Progress

Progress reports, student portfolios, and parent-teacher interviews are the most common means of communicating student progress to students, parents and administrators. Specially designed bilingual progress reports have been produced for use in Ukrainian-English bilingual programs. Teachers are encouraged to record their comments in Ukrainian, whenever appropriate, for those subjects that are taught in Ukrainian. To assist teachers with this task, a wide range of comments have been printed in the following section of this curriculum guide.

Reference Documents

Saskatchewan Education. (December 1991). *Student Evaluation: A Teacher Handbook*. Regina, Saskatchewan: Saskatchewan Education.

This document is designed to guide teachers through the processes of taking stock of their own student evaluation practices, of exploring options for enriching their current usage of assessment techniques and of considering the advantage of working with colleagues on evaluation planning.

Saskatchewan Education. (June 1992). *English Language Arts, A Curriculum Guide for the Elementary Level*. (pp. 147-184, Evaluation). Regina, Saskatchewan: Saskatchewan Education.

Звіт про поступ: Примітки

Задовільний поступ: Примітки й зауваження

Пильно працює і добре поступає.

Поважає погляди інших.

Вчиться ділитися з іншими. Вчиться слухати. Це важлива частина соціального росту.

Може дати собі раду у важку хвилину.

Гарно вчиться бути уважним, дружним і справедливим.

Гарно бере участь у діяльності.

Має приємну вдачу.

Бере активну участь у класних дискусіях.

Уважно ставиться до вимог учителя.

Добре бере на себе відповідальність. Вміє взяти на себе відповідальність.

Вчиться уважніше слухати вказівок.

Навички праці поліпшуються.

Показує постійний поступ.

Добре читає/пише/працює/слухає.

Відмінний поступ/розвиток.

Швидко вивчає мову/слова.

Ручна праця чудова!

Дуже добре допомагає прибирати класну кімнату.

Дуже старається зробити щось приємне.

Має добрій характер.

Добре працює.

Має добрі навички праці.

Збільшує швидкість читання і розуміння прочитаного.

Має добрі відносини/стосунки з іншими дітьми.

Добре годиться/погоджується. Згідливий/Згідлива.

Бере активну участь у _____.
фізкультурі, дискусіях, . . .

Читає/Працює з ентузіазмом.

Швидко схоплює нові ідеї/нову науку.

Головне зацікавлення у _____.
з _____.

Добра підготовка на _____.

Надзвичайно здібний/здібна.

Добре вишукує інформацію.

Добре шукає додаткової інформації.

Має добру організацію думок.

Добре знає цю тему.

Гарно розширює власний український словник.

Добре пише оригінальні оповідання та вірші.

Дуже чесний та серйозний учень. Дуже чесна та серйозна учениця.

Чесний учень. Чесна учениця.

Добре працює з іншими.

Весела дитина!

Уважно слухає.

Дуже хоче догодити і виконати добру роботу.

Пишається тим, що допомагає прикрасити нашу кімнату.

Поведінка покращилася.

Коли заспокоїтися, він/вона краще працює.

Має веселу вдачу, добре почуває себе в школі та набуває все більше й більше впевненості у собі.

З ним/нею легко спілкуватися.

Спостерігається покращення у ставленні до інших.

Починає краще ставитися до інших.

Починає брати участь у класних дискусіях.

Повільно працює, бо хоче, щоб уся робота була виконана добре і правильно.

Вже звик/звикла до нашої школи.

Добре пристосувався/пристосувалася до нашої школи.

Наполегливо працює в усіх ділянках.

Я з радістю спостерігав/спостерігала його/її соціальний ріст, і мені було приемно мати його/її в своїй класі.

Вона/він гарна/гарний дівчина/хлопець з почуттям відповідальності.

Старається виконувати завдання охайно та правильно і пишається цим.

Цікавиться будь-якою роботою і охоче працює.

Дуже добре ставиться до школи.

Має добре товариське ставлення до своїх однокласників.

По-товариському ставиться до однокласників.

Завжди хоче допомогти виконати будь-який проект у класі.

По-своєму, не дуже виявляючи цього, є відмінним помічником.

Має добру вдачу і демонструє добрий поступ у своїй роботі.

Зона/він сумлінна дитина, на яку можна покластися.

З роботі спостерігається помітне покращення.

Завдяки своїй здатності добре виконувати кожне завдання, він/вона повинен/повинна отримувати задоволення від навчання у школі.

Дякуємо за ваше зацікавлення, виявлене до поступу у навчанні.

Він/вона зробив/зробила добрий внесок у працю класи і є прикладом для інших.

Зі своєю доброчесністю та товариською вдачею він/вона завжди буде бажаним учнем/ученицею у будь-якій класі.

Він/вона доброчесний/доброчесна та щирий/щира у ставленні до своїх однокласників.

Завжди має час зробити щось присмне для когось.

Було присмно мати (*ім'я*) у класі.

(*Ім'я*) присмна дитина, яка охоче бере участь у всьому.

Зауваги про поступ: Примітки

Може краще старатися у _____.

Суспільствознавстві
Українській мовній діяльності
Здоров'ї, . . .

Може краще старатися говорити по-українському.

Серйозно ставиться до своєї роботи, але не виконує завдання вчасно.

Більшість помилок спричиняється через недбайливість.

Добра думка пару разів перевірити докінчене завдання.

Потрібно звертати більше уваги на усні вказівки.

Потрібно звертати більше уваги на письмові вказівки.

Самостійна робота не завжди закінчена.

Потрібно розвивати більше зацікавлення до _____.
роботи, теми, . . .

Може краще старатися самостійно працювати.

Має здібності, але не розвиває їх.

Має здібності, але не застосовує їх.

Виконує роботу квапливо, неуважно.

Потребує постійного нагляду.

Потребує заохочення.

Мусить розвинути відповідальність за свою поведінку.

Може краще старатися добре використовувати час.

Часом неспокійний/неспокійна.

Може краще старатися погоджуватися з іншими.

Потрібно звертати більше уваги на пояснення під час лекції.

Потрібно краще поводитися на спортивному майданчику під час перерви.

Потребує більшої упевненості у собі.

Потрібно брати участь у діяльності.

Не відважується попросити допомоги.

Легко знеохочується.

Повинен/Повинна зосередити увагу на покращенні читання/письма . . .

Йому/Їй треба навчитися вчасно зосереджувати увагу на навчання.

Любити цікавитися справами друзів під час навчання.

Йому/Їй треба навчитися говорити тоді, коли надходить його/її черга.

Часто говорить вголос і порушує порядок у класі.

Йому/Їй треба більше розвинути упевненість у собі.

Йому/Їй треба набути більше соціального досвіду, щоб вільно почувати себе зі своїми шкільними друзями.

Занадто спішить.

Expressions, Greetings, Classroom Vocabulary

Вýслови, привітання, шкільне приладдя

Absent.	Відсутній. Відсутня.
Accurately. Right on.	Тóчно.
After breakfast.	Після снідáнку.
After dinner.	Після обіду. Пополúдні.
After supper.	Після вечéрі.
All together.	Усí разом.
Almost	Мáйже.
Always.	Зáвжди.
And you?	А ти?/А ви?
Answer.	Відповідáй. Відповідáйте.
Are you ill?	Чи ти хвóрий/хвóра?
Are you not feeling well?	Ти/Ви себé погáно почувáєш/почувáєте?
Are you ready?	Чи ти готовýй/готóва? Чи ви готовí?
Ask.	Питáй. Питáйте.
Ask me about . . .	Запитáй/Запитáйте менé про . . .
Assembly	Шкільне зібрання. Зустріч. Шкільні збóри.
Attendance	Присутність
Attention!	Увáга!
Audio recorder	Звукозапíсувач
Audiotape	Звукозáпис
Backpack	Торбíнка. Наплéчник.
Be careful. Take care.	Увáжно. Оберéжно.
Before breakfast.	Пéред снідáнком.
Before dinner.	Пéред обідом.
Before supper.	Пéред вечéрею.
Begin!	Починáй! Починáйте!
Binder	Твердá обклáдинка. Твердá пáпка.
Board.	Дóшка. Таблýця.

Board the bus.	Захóдь/Захóдьте в автобус.
Borrow. Lend.	Позýч. Позýчте.
Boys!	Хлóпці!
Bring . . . Bring me . . .	Принесý/Принесítъ . . . Принесý/Принесítъ менí . . .
Bulletin board	Вýвіскова дóшка. Дóшка оголóшень.
Button/Fasten your jacket/jackets.	Защíпí/Застíбнý жакéт. Защíпítъ/Застíбнítъ жакéти.
Calculator	Обчýслювач. Калькулáтор.
Calm down! Settle down!	Спокíйно!
Cassette	Касéтка
Cassette player/recorder	Магнітофóн. Програвáч.
Chalk	Кréйда
Change your shoes.	Перевзўýся. Перевзўýтесь.
Cheer up!	Підбадьóрся! Підбадьбртесь! Розвеселíйся! Розвеселíтесь!
Choose.	Вíбери. Вíберіть.
Clap your hands.	Плещý/Плещítъ в долóni.
Classroom	Клáсна кíмнáта. Клáса.
Clean up your desk.	Упорядкúй/Упорядкýйте réchi в/на пárті.
Close the door/window.	Зачинí/Зачинíть дvéri/víknó.
Close your notebook/notebooks.	Закрýй/Закрýйте зóшит/zóшити.
Closet. In the closet.	Гардерóба. У гардерóbi.
Color.	Розфарбýй. Розфарбýйте. Зафарбýй. Зафарбýйте. Кольорýй. Кольорýйте.
Collect the books.	Позбирáй/Позбирáйте книжкí.
Come here.	Ходí/Ходíть сюдí.
Come in.	Захóдь. Захóдьте.
Compact disk (CD)	Компáктний диск
Compact disk player	Програвáч для компáктных платíвок/дýсків

Compass	Кόмпас
Complete.	Докінчай. Докінчіть. Закінчуй. Закінчуйте.
Computer	Комп'ютер
Continue.	Продовжуй. Продовжуйте.
Copy.	Перепиши. Перепишіть.
Count.	Рахуй. Рахуйте.
Cover your mouth.	Прикрий рот.
Cross out.	Вікресли/Вікресліть хрестиком.
Cupboard. In the cupboard.	Шафа. У шафі.
Cut off.	Відрізуй. Відрізуйте.
Cut out.	Витинай. Витинайте. Вирізуй. Вирізуйте.
Danger. Dangerous.	Небезпека. Небезпечно.
Definitely.	Обов'язково.
Describe.	Опиши. Опишіть.
Desk. On the desk. In the desk.	Пáрта. На пáрті. У пáрті.
Do as I do.	Робй/Робіть так, як я роблю.
Do it this way.	Робй/Робіть ось так.
Don't be late.	Не запізніся/запіznіться. Не запіznюйся/запіznюйтесь.
Don't bother/provoke . . .	Не турбуй/зачіпай . . . /турбуйте/зачіпайте . . .
Don't chew gum!	Не жуй/жуйте жувачки!
Don't eat sunflower seeds!	Не їжійте соняшнику!
Don't hurry.	Не спішай/спішіть.
Don't lie.	Не говорй/говоріть неправди.
Don't push/shove.	Не штовхайся. Не штовхайтесь.
Don't repeat.	Не повторяй/повторяйте.
Don't run.	Не біжай/біжіть!
Don't run around in the room!	Не бігай/бігайте по кімнаті!
Don't speak.	Не говорй/говоріть.

Don't tattle.	Не доносій/доносіть.
Don't walk away.	Не відходь/відходьте.
Door	Двéрі
Do you remember?	Ти пам'ятáєш? Ви пам'ятáєте?
Do you understand?	Ти розумíєш? Ви розумíєте?
Draw.	Рисуй. Рисуйте. Малюй. Малюйте.
Draw a picture.	Нарисуй/Нарисуйте картíну.
Drawer. In the drawer.	Шухлáда. У шухлáді.
"Duotang"	М'якá обклáдинка. Пáпка.
During the day.	Удéнь. Пíд час дня. Прóтягом дня.
During the night.	Вночí.
Electrical cord	Електропрóвід
Enter the classroom.	Захóдь/Захóдьте у клáсу.
Entrance. At the entrance.	Вхíд. При вхóді.
Erase.	Зíтрай. Зíтрíть.
Eraser	Гúмка
Erase the board.	Вýтри/Вýтрíть таблíцю. Постирáй/Постирáйте з таблíци.
Example	Приклад. Зразóк.
Excellent! Perfect!	Вíдмíнно!
Excuse me.	Вíбач. Вíбачте. Пробáч. Пробáчте.
Exit	Вíхíд
Explain.	Пояснíй. Пояснíть.
Extraordinarily!	Надзвíчáйно!
Facial tissue	Хустíночка
Fasten/Button your jacket.	Защíпí/Застíбнí жакéт.
Felt markers	Сукнáні. Сукónні péра.
File folder. In the file folder.	Пáпка. У пáпцí.
Filing cabinet. In the filing cabinet.	Картотéка. У картотéцí.
Film	Фíльм

Film/Filmstrip projector	Висвітлювач. Фільмоскоп.
Filmstrip	Фільмова стрічка. Кінострічка
Find.	Знайди. Знайдіть.
Fine, thank you.	Дякую, дуже добре.
Fire!	Пожéжа! Вогóнь!
Fire drill	Пожéжна впра́ва
Floor. On the floor.	Підлóга. На підлóзі.
For example.	Напрíклад.
For sure. Of course.	Напéвно. Безперéчно.
"Funtack"	Пластмáса. Пластмáсовий клей.
Garbage	Сміттá
Garbage can	Смітник
Get the . . .	Дістáнь/Дістáньте . . .
Get your lunch.	Дістáньте полúденок/перéкуску.
Girls!	Дівчáта!
Give . . . Give me . . .	Дáй/Дáйте . . . Дáй/Дáйте менí . . .
Give it back.	Віddáй. Віddáйте.
Give me permission.	Дозвóльте менí. Дáйте менí дóзвіл.
Give out . . .	Роздáй . . . Роздáйте . . .
Glue	Клей
Glue on.	Накléй/Накléйте. Приклéй/Приклéйте.
Good bye!	До побáчення!
Good day!	Добридень!
Good luck.	Бажáю/Бажáємо щáстя.
Good morning!	Доброого ранку!
Good. Very good.	Дóбре. Дúже дóбре.
Go outside.	Вíйди/Вíйдіть надвíр.
Go there.	Ідí/Ідіть тудí.
Go to play.	Ідí/Ідіть грáтися/бáвитися.
Go to the board.	Ідí/Ідіть до таблíці.

Go to the door.	Іді/Ідіть до дверей.
Go into the gym.	Іді/Ідіть в спортивну залю.
Go to the gym.	Іді/Ідіть до спортивної залі.
Go into the library.	Іді/Ідіть в бібліотеку.
Go to the library.	Іді/Ідіть до бібліотеки.
Go to the office.	Іді/Ідіть до канцелярії.
Go to the washroom.	Іді/Ідіть до вмивальні/лазнічки.
Go to the window.	Іді/Ідіть до вікна.
Go to your desk.	Іді/Ідіть до своєї парті.
Go to your place.	Іді/Ідіть на своє місце.
Greetings!	Вітая! Вітаемо! Привіт!
Guess.	Вгадай. Вгадайте.
Guest. Guests.	Гість. Гості.
Gym	Спортивна заля. Спортзаля.

Hand out the . . .	Роздай/Роздайте . . .
Hang up your coat/coats.	Повісь/повісьте плащ/плащи.
He/She is lying!	Він/Вона обманює/говорить неправду!
He/She is not here.	Йогоб/Її немає. Він відсутній. Вона відсутня.
He/She is tattling.	Він/Вона доносить.
He/She pinched me!	Він/Вона ущипнув/ущипнула мене!
Help her/him.	Допоможий/Допоможіть їй/йому.
Hole punch	Компостер
Homework	Домашнє завдання
How are you?	Як ся маєш? Як ся маєте? Як поживаєш? Як поживаєте?
How do you say . . . in Ukrainian?	Як сказати . . . по-українському?
Hurry!	Спішай! Спішіть!

I beg your pardon.

Прóшу.

I didn't do it.	Я цього не зробив/зробила.
I don't know.	Я не знаю.
I don't remember.	Я не пам'ятаю.
I don't understand.	Я не розумію.
I have a surprise for you.	Я маю несподіванку для вас. У мене є несподіванка для вас.
I like . . .	Мені подобається . . . Я люблю . . .
I'm going.	Я йду.
I'm thirsty.	Хочу пити.
I'm tired.	Я стомлений/стомлена.
Ink	Чорнило
In the evening.	Ввечері.
In the fall.	Восени.
In the morning.	Вранці.
In the spring.	Навесні.
In the summer.	Влітку.
In the winter.	Взимку.
Is everybody ready?	Чи всі готові?
Is this for me?	Це мені?
Is this mine?	Це моє?
It doesn't matter.	Нічого.
It makes no difference to me.	Мені однаково. Мені незалежить. Мені все одніо.
It's mine. This is mine.	Це моє.
It's too cold.	Захолодно. Занадто холодно.
It's too warm.	Затепло. Занадто тепло.
I was first.	Я був першим/була першою.
I would do it this way.	Я зробив би/зробила б ось так.
Join.	З'єднай. З'єднайте.
Just right!	Якраз добре!

Leave the classroom.	Вийди/Вийдіть з класи.
Leave your shoes at the entrance.	Залиший/Залишіть черевики при вході.
Lend. Borrow.	Позич. Позичте.
Let him/her do it.	Нехай він/вона це робить.
Let them do it.	Нехай вони це роблять.
Let me go.	Пустій/Пустіть мене.
Let's color.	Розмальовуймо. Кольоруймо.
Let's count.	Замальовуймо. Малюймо.
Let's draw.	Рахуймо.
Let's paint.	Рисуймо.
Let's pretend.	Малюймо.
Let's print.	Удаваймо.
Let's read.	Друкуймо.
Let's sing.	Читаймо.
Let's take a look!	Співаймо. Заспіваймо.
Let's write.	Подивімось!
Library	Пишімо.
Lift the blind.	Бібліотека
Line up!	Піднімій/Підніміть штору/запону/жалюзі.
Listen!	Стань/Станьте в ряд/ряді!
Listen carefully.	Слухай! Слухайте!
Listen carefully to instructions.	Уважно слухай/слухайте.
Listen to the announcement.	Уважно слухай/слухайте вказівок.
Locker. In the locker.	Слухайте оголошення.
Look and listen.	Шафа. У шафі.
Look at the picture.	Дивітесь і слухайте.
Look! Take a look!	Розглянь/Розгляньте малюнок/картину.
Louder.	Дивіся! Дивіться!
	Подивіся! Подивіться!
	Голосніше.

Make a recording.	Робіти зáпис. Запýсувати.
Map	Кáрта
Maybe.	Мóжливо. Máбуть.
May I leave the room?	Мóжна вýйти? Чи я мóжу вýйти?
Microphone	Мíкрофóн
Miss _____!	Пáнно _____!
Mold plasticine, dough, clay . . .	Вироблáй/Вироблáйте з пластилíни, тíста, глýни . . .
Mr. _____!	Пáне _____!
Mrs. _____!	Пáні _____!
Never.	Нíкóли.
Newsprint	Газéтний папíр
Notebook	Зóшит
Of course. For sure.	Нapéвно. Безперéчно.
Office	Канцелáрія
Off switch	Вимикáч
O.K.	Гаráзд.
On switch	Вмикач
Open the curtains.	Розсúнь/Розсúньте фíранки/заслóни.
Open the door/window.	Вíдчинíй/Вíдчинíть дvéri/víknó.
Open your book/books.	Розгорнíй/Розгорнíть книжку/книжкíй. Вíдкрíй/Вíдкрíйтe книжку/книжкíй.
Ouch!	Ой!
Outline.	Обведíй/Обведíть кóлом.
Overhead projector	Висвíтлювач для транспарáнтів
Overhead transparency	Транспарáнт
Paint.	Малóй. Малóйте.
Paint/Paints	Фáрба. Фáрби.
Paper clip	Зáщíпка

Pardon?	Прóшу?
Pass . . ./Please pass on . . .	Подáй/Подáйтe . . . Прóшу передáти . . . Подáй/Подáйтe дáлi.
Paste. Paste on.	Накléй. Наклéйтe. Приклéй. Приклéйтe.
Pen	Перó. Áвторúчка.
Pencil	Олівéць
Pencil case	Пенáл
Pencil crayons	Кольорóві олівцí
Pencil sharpener	Стругáчка
Perfect! Excellent!	Вíдмíнно!
Perhaps.	Можливо. Máбуть.
Photocopy. Make a photocopy.	Світлодrúк. Зробíть світлодrúк.
Pick up . . .	Позбíráй/Позбíráйтe . . .
Pin	Шпíлька
Place this in . . .	Сховáй/Сховáйтe це в . . .
Plasticine	Пластилíна
Play the role of . . .	Грай/Гráйтe рóлю . . . Зíграý/Зíграýйтe рóлю.
Please. If you please.	Прóшу. Будь лáска.
Poster	Афíша
Present.	Присútнíй. Присútня.
Pretend.	Удавáй. Удавáйтe.
Principal	Дирéктор
Projector (overhead, film, filmstrip)	Висвíтлювач. Проéктор
Put away . . .	Сховáй . . . Сховáйтe . . .
Put in the cassette.	Вкладíй/Вкладíйтe касéтку.
Put on your mittens.	Одягнíй/Одягнítъ рукавíцí, . . .
Put your books . . .	Покладíй/Покладíйтe книжкí . . .
Put your coat/coats on.	Одягáйся. Одягáйтeся.
Put your shoes on.	Взўйся. Взўйтeся.

Question	Питання
Quiet! Silence!	Тихо!
Quieter!	Тихіше! Тихше!
Quiz	Опітування
Radio	Рáдіо
Radio program	Радіопередача
Raise your hand/hands.	Піднімі/Підніміть руку/руки.
Read.	Читáй. Читáйте.
Read aloud.	Прочитáй/Прочитáйте вголос.
Read louder.	Читáй/Читáйте голосніше.
Read silently.	Читáй/Читáйте мóвчки.
Recess	Перéрва
Record (to record)	Робítи зáпис. Запíсувати.
Record player	Програвáч
Remarkable!	Знаменýто!
Remember.	Пам'ятáй. Пам'ятáйте.
Repeat.	Повторý. Повторíть.
Repeat the chorus.	Повторý/Повторíть прýспів.
Repeat the verse.	Повторý/Повторíть вíрш.
Right on. Accurately.	Тóчно.
Ruler	Лінíйка
Safety. It is safe.	Безpéка. Безpéчно.
Say it.	Скажí. Скажíть.
School assembly	Шкільнé зібрáння. Шкільná зúстрíч. Шкільní збóри.
School bag. In the school bag.	Шкільná торбíна. У шкільníй торбíні. Téчка. У téчцí.
School patrol	Шкільníй патrúль.
Scissors	Нóжицí

Scrapbook	Альбом
Screen	Екрán
See you on Monday, . . .	Побачимося в понеділок, . . .
See you tomorrow!	Побачимося завтра!
Settle down! Calm down!	Спокійно!
Sharpen your pencil/pencils.	Застружй/Застружіть олівéць/олівцí.
Sheet of paper	Áркуш папéру
Shelf. On the shelf.	Полíця. На полíці.
Show and tell.	Покажí/Покажіть і розкажí/розкажіть.
Show me . . .	Покажí/Покажіть менí . . .
Silence! Quiet!	Тíхо!
Sink	Мýйниция. Рáковина. Умивáльник.
Sit down.	Сідáй. Сідáйте.
Sit in a circle.	Сідáй/Сідáйте кóлом.
Sit in the bus.	Сідáй/Сідáйте в автóбус.
Sit in your desk.	Сідáй/Сідáйте за пárту.
Sit in your desk/desks!	Сидí/Сидíть за пárтою/пáртами!
Sit on the floor.	Сядь/Сáдьте на підлóгу.
Slide	Прóзірка. Дíяпозитíв.
Smile.	Усмíхнýся. Усмíхнítся.
Speak.	Говорí. Говорíть.
Speaker	Голосníк. Гучномóвець.
Speak in a whisper.	Говорí/Говорíть пошепки.
Speak in Ukrainian.	Говорí/Говорíть по-українському.
Speak louder.	Говорí/Говорíть голосніше.
Speak more quickly.	Говорí/Говорíть швидше.
Speak more slowly.	Говорí/Говорíть повільніше.
Stand up.	Встáнь. Встáньте.
Staple	Скóбка
Stapler	Скоблáр

Stop!	Перестáнь! Перестáньте!
Switch off . . .	Вимкній/Вимкніть . . .
Switch on . . .	Ввімкній/Ввімкніть . . .
Tack	Цвáшок. Кнóпка.
Take a look!	Подивíся! Подивíться!
Take care. Be careful.	Увáжно. Оберéжно.
Take off your coats.	Роздягáйся. Роздягáйтесь.
Take off your shoes.	Роззúйся. Роззúйтесь.
Take this home.	Вíзьмíй/Вíзьмíть це додóму.
Take your book/books out.	Вíзьмíй/Вíзьмíть книжку/книжкý.
Tape	Тáсьма
Tape player/walkman	Програвáч
Tape recorder	Магнітофóн. Звукозапíсувач.
Teacher	Учítель. Учítелька.
Teacher planning time	Вíкнó
Television program	Телепередáча. Телевíзíйна прогráма.
Television set	Телевíзор. Телебáчення.
Test	Іспит
Thank you.	Дáкую.
That's the truth.	Правда.
The bus is already here.	Автóбус ужé тут.
The day after tomorrow.	Післязáвтра.
The day before yesterday.	Позавчóра.
Thermometer	Термóметр
This is better.	Це кráще.
This is for me.	Це для мéне.
This is mine. It's mine.	Це моé.
Three ring binder	Обклáдинка з кíльцáми Твердá обклáдинка
Throw your gum out!	Вíкинь/Вíкиньте жувáчку!

Tidy up your desk.	Упорядкуй рéчі в/на пárті.
Tie up your shoelaces.	Зав'яжй/Зав'яжіть шнурівки.
Tie your scarf.	Зав'яжй шáлик.
Time for lunch.	Час обідати. Час на перéкуску/полúденок/обід.
Time for recess.	Час на перéрву.
Time to go home.	Час іти додóму.
Time to play.	Час гратися/бáвитися/на розвáги.
Today	Сьогóдні
Tomorrow	Зáвтра
Too bad.	Шкодá.
Tracing paper	Кáлька
Transparency	Транспара́нт
Turn around.	Оберніся. Оберніться.
Typewriter	Друкарська машинка
Underline.	Підкрéслí/Підкрéслíть лінією.
Very good!	Дúже добре!
Videocassette	Відеокасéтка
Video game	Відеогrá
Video player	Відеопрограма
Video recorder	Відеозаписувач
Videotape – blank	Відеотáсьма
Videotape – recorded	Відеозáпис
Washroom	Вмивáльня. Лазнýчка.
Wax crayons	Кréйди. Восковí кréйдки.
Welcome.	Вітаю. Вітаємо.
We'll see.	Побачимо.
What are you doing?	Що ти/ви рóбиш/рóбите?

What have you got?	Що ти/ви маєш/маєте?
What time is it now?	Котrá тепéр годýна?
Where are you going?	Кудý ти/ви йдёш/йдетé?
Whisper.	Шепчý. Шепчíть.
Who is absent?	Когó немáє? Хто відсútнíй?
Who knows?	Хто знає?
Why are you late?	Чому ти запізнився/запізнилася? Чому ви запізнилися?
Wipe your nose.	Вýтри нíс.
Write.	Пишý. Пишíть.
Write neatly.	Пишý/Пишíть старáнно/чíтко.
Write out.	Вýпиши. Вýпишíть.
Yesterday	Учóра
You're welcome.	Прóшу.

Greetings for Special Occasions

Glory to Jesus Christ!

- Glory forever!

Happy holidays!

Christ is born!

- Let us glorify Him!

Happy New Year!

With the New Year!

Christ has risen!

- Indeed He has risen.

Greetings!

Greetings on your birthday.

Greetings on your name day.

Best wishes for many years to come.

Congratulations!

Sincere wishes.

With deep sympathy.

I/We sympathize.

Вітання в особливих випадках

Слáва Ісýсу Христý!

- Слáва навíки! Навíки слáва!

Весéлих свят!

Христóс Раждається!

- Славíмо Його!

Щасливого Новóго Рóку!

З Новýм Рóком!

Христóс Воскрéц!

- Во́стину Воскрéс.

Вітáю/Вітáємо. Привít.

Вітáю/Вітáємо тебе/Вас з днем
нарóдження.

Вітáю/Вітáємо тебе/Вас з днем іменýн.

На мнóгі лíтá! Мнóгая лíтá.

Поздоровлáю! Поздоровлáємо!

Найщирíші побажáння.

З глибóким спíвчуттáм.

Спíвчуваю. Спíвчуваємо.

Друга частина

Мовна діяльність

Part Two

Ukrainian Language Arts

Table of Contents/Зміст	51
Introduction/Вступ	52
K-12 Foundational Objectives.....	53
Course Overview/Загальний огляд/Нарис курсу	56
Thematic Course Outline	57
Програма навчання по темах	58
Development of Ukrainian Language Knowledge and Skills.....	65
Схема розвитку мовних умінь і навичок	66
Basic Learning Resources	82
Supplementary Learning Resources	82
Sample Teaching Unit.....	83

Introduction

The *Saskatchewan Education English Language Arts Curriculum Guide for the Elementary Level* (June 1992) should be consulted for detailed information on the aim, goals, philosophy, principles, objectives, instructional approaches, strategies and evaluation.

Goals Statement

Language has been defined as a learned behavior acquired within a cultural context. The main goal of a Language Arts program is the development of articulate behavior in students. This development involves the acquisition and utilization of four major language skills – listening, speaking, reading, and writing – through a process whereby the learner receives, processes (understands) and expresses information. It also facilitates students' awareness and understanding of the cultural attitudes and values of a people because these find expression both in linguistic terms and in behavioral patterns.

In the Ukrainian - English Bilingual Program, both the Ukrainian and English Language Arts are designed to develop articulate behavior (effective communication) in the respective languages. This dual approach to Language Arts accommodates the transfer of many skills and concepts acquired in one language to the other.

Вступ

Щоб отримати інформацію щодо мети, цілей, філософії, методів викладання, навчальних підходів, діяльності і оцінювання, треба звернутися до Посібника саскачеванської програми навчання англійської мовної діяльності для початкового рівня (червень 1992 р.).

Мета

Мова визначається, як навчена поведінка, набута в культурному контексті. Головна мета програми мовної діяльності – розвинути в учнів артикуляційну поведінку. Цей розвиток включає надбання та використання чотирьох головних мовних навичок – слухання, усного мовлення, читання і письма – у той час, як учень сприймає, оброблює (розуміє) і висловлює інформацію. Це також полегшує учням розуміння культурних відношень та цінностей народу, тому що вони виявляються як у лінгвістичних термінах, так і в моделях поведінки.

В українсько-англійській двомовній програмі як українська, так і англійська мовна діяльність направлені на розвиток артикуляційної поведінки (ефективного спілкування) у відповідних мовах. Цей подвійний підхід до мовної діяльності включає перенесення багатьох навичок і понять, набутих в одній мові, на іншу.

Table of Contents/Зміст

Introduction/Вступ	52
K-12 Foundational Objectives	53
Course Overview/Загальний огляд/Нарис курсу	56
Thematic Course Outline	57
Програма навчання по темах	58
Development of Ukrainian Language Knowledge and Skills	65
Схема розвитку мовних умінь і навичок	66
Basic Learning Resources	82
Supplementary Learning Resources	82
Sample Teaching Unit.....	83
• Unit Overview	84
• Planning the Unit	86
• Suggested Daily Schedule.....	87
• Інтеграція предметів.....	88
• Інтеграція тем і підтем	89
• Навчальний план	90
• Яблука: Вірші, Оповідання/Читання	110
• Library Resources	119

Elementary Level

Developing Phase: Grades 3, 4, 5

Students will demonstrate:

- confidence in using oral Ukrainian language to bring meaning to what they observe, feel, hear and read through questioning and discussion
- ability to use oral language to clarify and extend their personal understandings of what they observe, feel, hear and read through interaction with others
- respect for the ideas, language and communication styles of others
- interest and ability to read orally and silently for enjoyment and information
- ability to read orally and silently for meaning by integrating all cueing systems
- interest in reading and discussing a variety of Ukrainian language resources and accompanying illustrations
- curiosity about and interest in Ukrainian print by participating in independent and shared reading and writing activities
- recognition that writing is a process focused upon conveying meaning to self and others
- awareness of the purposes for proofreading, editing and revising in the writing process
- awareness of, and respect for, the similarities and differences of cultures, lifestyles and experiences portrayed in literature

Intermediate Level

Developing Phase: Grades 6, 7, 8

Students will demonstrate:

- ability to use Ukrainian language to generate, clarify and extend their personal understandings of what they observe, feel, hear and read through personal reflection and interaction with others
- ability to use Ukrainian to convey meaning with confidence to adults and peers in various settings and situations
- respect for the ideas, language and communication styles of others and awareness of the need for sensitive and thoughtful response
- ability to monitor for meaning during oral and silent reading
- interest and ability to read orally and silently for enjoyment and information
- desire to independently initiate reading and writing activities for various purposes
- interest and ability to read and respond to what others have written, and to collaborate with them in the stages of the writing process
- ability to communicate ideas orally and in writing to a variety of peer, adult and group audiences with growing confidence, sensitivity, fluency and clarity

K-12 Foundational Objectives

Introductory Level

Emerging Phase: K-Grade 1

Students will demonstrate:

- interest in participating in the exploration of the patterns, sounds and rhymes of the Ukrainian language during listening, speaking and shared reading activities
- desire to use listening to understand the meaning and intent of others
- desire to use oral Ukrainian language to bring meaning to what they observe, feel and hear
- recognition that what is said in Ukrainian can be written and read
- awareness that various cultures, lifestyles and experiences are portrayed in literature
- desire to participate in the discussion of the ideas and illustrations presented in a variety of Ukrainian language resources

Developing Phase: Grades 1, 2

Students will demonstrate:

- ability to use listening to understand the meaning and intent of others
- curiosity about the patterns, sounds and rhymes of the Ukrainian language by participating in listening, speaking, writing and reading activities
- confidence in the use of oral Ukrainian language to bring meaning to what they observe, feel, hear and read
- ability to use their personal communication styles to convey meaning to others in informal group settings
- awareness of the relationship between the letters and sounds of the Ukrainian language
- interest in interpreting Ukrainian symbols and print in their environments
- respect for their own culture and the cultures, lifestyles and experiences of others represented in literature

Elementary Level

Developing Phase: Grades 3, 4, 5

Students will demonstrate:

- confidence in using oral Ukrainian language to bring meaning to what they observe, feel, hear and read through questioning and discussion
- ability to use oral language to clarify and extend their personal understandings of what they observe, feel, hear and read through interaction with others
- respect for the ideas, language and communication styles of others
- interest and ability to read orally and silently for enjoyment and information
- ability to read orally and silently for meaning by integrating all cueing systems
- interest in reading and discussing a variety of Ukrainian language resources and accompanying illustrations
- curiosity about and interest in Ukrainian print by participating in independent and shared reading and writing activities
- recognition that writing is a process focused upon conveying meaning to self and others
- awareness of the purposes for proofreading, editing and revising in the writing process
- awareness of, and respect for, the similarities and differences of cultures, lifestyles and experiences portrayed in literature

Intermediate Level

Developing Phase: Grades 6, 7, 8

Students will demonstrate:

- ability to use Ukrainian language to generate, clarify and extend their personal understandings of what they observe, feel, hear and read through personal reflection and interaction with others
- ability to use Ukrainian to convey meaning with confidence to adults and peers in various settings and situations
- respect for the ideas, language and communication styles of others and awareness of the need for sensitive and thoughtful response
- ability to monitor for meaning during oral and silent reading
- interest and ability to read orally and silently for enjoyment and information
- desire to independently initiate reading and writing activities for various purposes
- interest and ability to read and respond to what others have written, and to collaborate with them in the stages of the writing process
- ability to communicate ideas orally and in writing to a variety of peer, adult and group audiences with growing confidence, sensitivity, fluency and clarity

-
- use of proofreading, editing and revising procedures to clarify written communication
 - interest and ability to adapt oral and written language to various settings, purposes and the needs of their audiences
 - confidence and ability to respond in personal ways to various types of literature
 - ability to interpret and respond to ideas conveyed through various media
 - ability to convey ideas using various media
 - ability to adjust oral and silent reading rates to the complexity of the material and the purpose for reading
 - awareness of, and respect for, the similarities and differences found among cultures, human behaviours, experiences, emotions and ideas conveyed through literature

Advanced Level

Developing Phase: Grades 9, 10, 11, 12

Students will demonstrate:

- confidence and competence in using oral language to generate, clarify and extend their understandings of what they observe, feel, hear and read through personal reflection and interaction with others
- ability to communicate ideas orally and in writing to a variety of peer, adult and group audiences with confidence, sensitivity, fluency and clarity
- ability to use the cueing systems and monitor for meaning during reading
- interest in reading as a means of understanding themselves, others and their world
- respect for the ideas, language and communication styles of others and ability to respond sensitively and thoughtfully
- ability and confidence to adapt oral and written language to various settings, purposes and the needs of their audiences
- ability to proofread, edit and revise written communication to ensure clarity and precision
- maturity of thought in interpreting, evaluating the effectiveness of, and responding to various media and print materials
- ability and confidence to convey ideas using various media
- awareness of, and respect for, the similarities and differences found among cultures, human behaviours, experiences, emotions and ideas conveyed through literature and various media

Course Overview/Загальний огляд/Нарис курсу

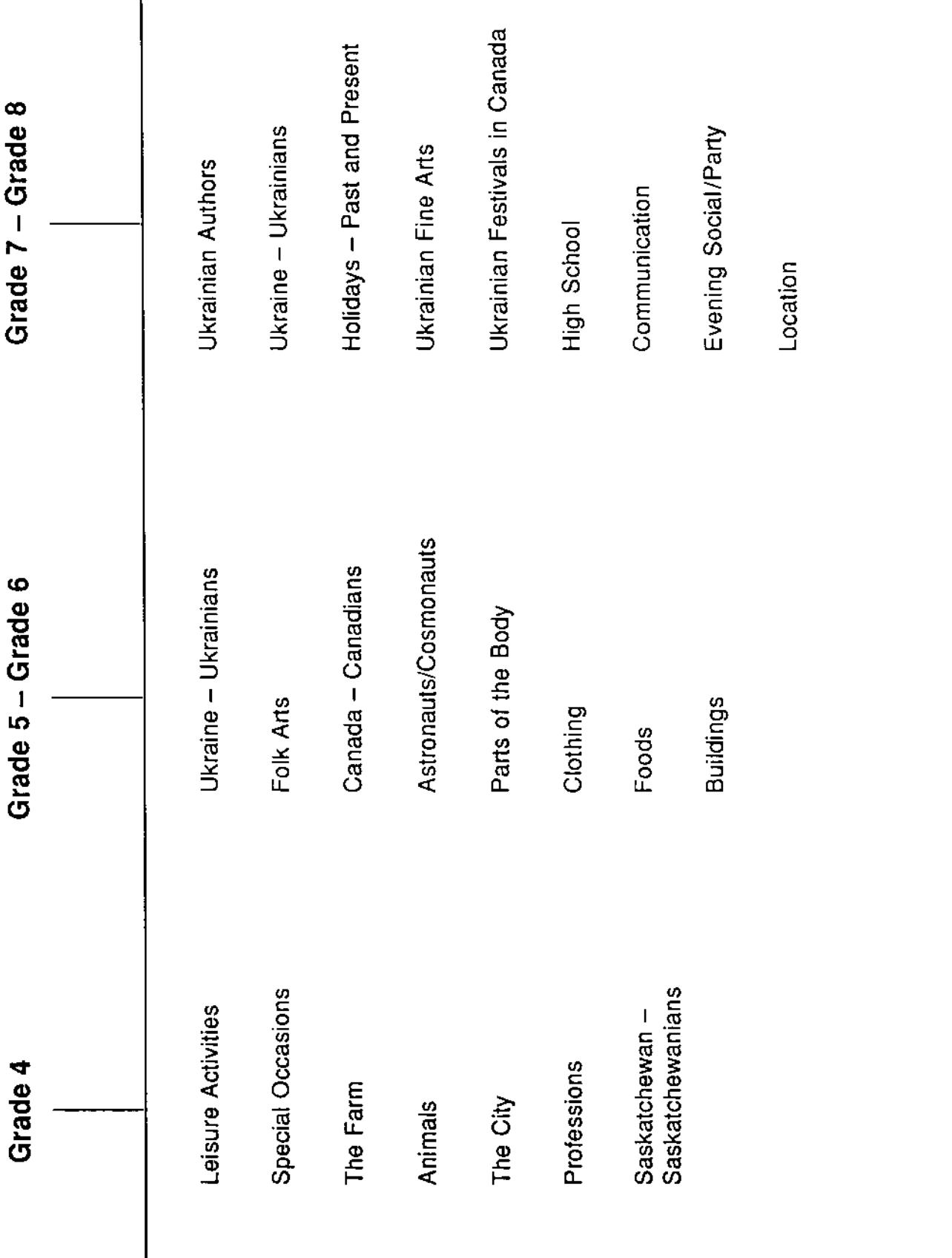
Thematic Course Outline

The themes and sub-themes presented in the Ukrainian Language Arts course outline for Grades 4 to 8 are designed to reinforce and expand known vocabulary and structures for the purpose of developing students' Ukrainian language communicative skills in the areas of understanding, speaking, reading and writing. They represent only the basic thematic areas of study per grade level and should be integrated, wherever it is appropriate and possible to do so, with other subject areas taught in Ukrainian.

Програма навчання по темах

Теми і підтеми, представлені у програмі навчання мовної діяльності для 4-8 класів, мають на меті поповнення та збільшення засвоєного учнями запасу слів і структур для сприяння розвиткові мовних комунікативних навичок – розуміння, усного мовлення, читання і письма. Ці теми і підтеми представляють тільки основний тематичний обсяг для вивчення в кожній класі. Їх потрібно інтегрувати, коли можливо та відповідно, з іншими україномовними предметами.

Ukrainian Language Arts: Thematic Course Outline

Мовна діяльність: Програма навчання по темах

Четверта класа	П'ята класа – Шоста класа	Сьома класа – Восьма класа
Розваги	Україна – українці	Українські письменники
Святкування – Свята	Народна творчість	Україна – українці
На фармі	Канада – канадці	Світла – колісъ і тепер
Тварини	Астронавти/Космонавти	Українське мистецтво
У місті	Частини тіла	Українські фестивалі в Канаді
Помічникій	Одяг	У середній школі
Саскачеван – саскачеванці	Харчування	Спілкування
	Будівлі	Вечірка
		Місце народження

Четвірта класа

Тéма	Пíдтéма
Розвáги Навколо дóму	<ul style="list-style-type: none"> • дру́зі • го́сті • вітáння • зайняттá • родовід <ul style="list-style-type: none"> • телефон – числó – размóва по телефону • спорт, ігри • . . .
Пóза дóмом	<ul style="list-style-type: none"> • у ба́би й дíда • на майдáнчику <ul style="list-style-type: none"> • на бóзері • . . .
Святкувáння – Свáта	<ul style="list-style-type: none"> • календáр • дні тýжня, місяцí, щодéнник • день іменíн • день нарóдження • День подяки • Пам'яткóвий день • День св. Миколáя <ul style="list-style-type: none"> • Святýй Вéчíр • Різдвó • Новýй Рíк • Тара́с Шевчéнко • Велíкденъ • Ма́мин день • Тáтів день • . . .
На фáрмí Домáшнí/Свíйськí тварíни і птахí/птицí	<ul style="list-style-type: none"> • тварíни • птахí/птицí • пестунí <ul style="list-style-type: none"> • дóгляд • де живúть
Рослíни	<ul style="list-style-type: none"> • бур'янí • садовинá, овочí <ul style="list-style-type: none"> • збíжжя • дерéва
Горóд	<ul style="list-style-type: none"> • горóдина, ярина • дóгляд
Пráця на фáрмí	<ul style="list-style-type: none"> • на подвíрї • на пólí

Тéма	Пíдтéма
Тварíни	<ul style="list-style-type: none"> • пригóди • дóггляд • де живúть
У містí	<ul style="list-style-type: none"> • пекárня • лíкарня • школа • крамнýця • аптéка • книга́рня • м'ясáрня • ресторáн • цéрква • перука́рня • крамнýчні осерéдки • комерцíйні цéнтри/торговéльні цéнтри • ...
Помíчникí Громáдські помíчникí	<ul style="list-style-type: none"> • листонóша • молочáр • поліцýст • пожéжник • медсестrá • лíкар • дантист • ...
Молодí помíчникí	<ul style="list-style-type: none"> • у шкóлі • удóма • на вúлицí • у громáді • біля водý
Саскачевáн – саскачевáнцí	<ul style="list-style-type: none"> • колíсь і тепéр • символíка • насéлення • геогráфія • посéлення українцíв • розвáги

П'ята кляса – Шоста кляса

Тéма	Підтéма
Україна – українці	<ul style="list-style-type: none"> • коли́сь і тепér • вступ до істóрї • козáччина • князíвство • селó • їжа, стрáви • óдяг, стрíй <ul style="list-style-type: none"> • тáнці • ігри • музýчні інструмéнти • мúзика • посéлення в Канáді • звýчáї • мóва
Нарóдна твóрчість	<ul style="list-style-type: none"> • фольклóр • обрядові пíсні • казкý <ul style="list-style-type: none"> • легéнди • фантáзія
Канáда – канáдцí	<ul style="list-style-type: none"> • коли́сь і тепér • симвóліка • насéлення • день Канáди <ul style="list-style-type: none"> • геогráфія • вýди спóрту • вýди тráнспорту
Тубíльцí/Аборигéни	<ul style="list-style-type: none"> • коли́сь і тепér • племéна • вíгвáми • їжа <ul style="list-style-type: none"> • óдяг • імéна, прíзвища • легéнди • у піонéрських часáх
Інуítí/Інý	<ul style="list-style-type: none"> • коли́сь і тепér • селó • їжа • óдяг <ul style="list-style-type: none"> • іглу • звýчáї • імéна, прíзвища • мóва
Ковбóї	<ul style="list-style-type: none"> • коли́сь і тепér • таврувáння • рáнчо <ul style="list-style-type: none"> • вáтра • рóдéо • óдяг

Тéма	Пíдтéма
Астронáвти/ Космонáвти	<ul style="list-style-type: none"> • зайнáття • óдяг • кóсмос • космíчні ракéти • космíчний прóстíр <ul style="list-style-type: none"> • астронáвтика/космонáвтика • важлýвість дослíдження • рóзвиток прогráм • внéсок у суспíльство
Частíни тíла	<ul style="list-style-type: none"> • здорóв'я
Óдяг	<ul style="list-style-type: none"> • чоловíчий • жíночий • дítáчий • кóльори <ul style="list-style-type: none"> • осínníй • зимóвий • веснáнñий • лíтñíй
Харчувáнñя	<ul style="list-style-type: none"> • готовáнñя юкí • юка <ul style="list-style-type: none"> • посуд • кухónne приладдя
Будíвля	<ul style="list-style-type: none"> • дíм • кíмнати • малí помíчникí <ul style="list-style-type: none"> • ремíсникí • приладдя

Сьома клáса – Вóсіма клáса

Тéма	Пíдтéма
Українські письмénники	<ul style="list-style-type: none"> • Петró Волинáк • Олéksa Воропáй • Борýс Грінчéнко • Ромáн Завадóвич • Тарáс Шевчéнко • Богдáн Лéпкий • Іллá Кирíяк <ul style="list-style-type: none"> • Олексáндер Оле́сь • Яр Славúтич • Івáн Франкó • Ле́ся Українка • Оле́на Цегéльська • Ольга Кобилáнська • ...
Україна – українцí	<ul style="list-style-type: none"> • народні скáрбí • мóва • культура • звýчáї <ul style="list-style-type: none"> • симвóліка • держávnість • геогráфія • ...
Святкувáння – колíсь і тепéр	<ul style="list-style-type: none"> • обжýнки • Різдвó • Новий Rík • Малáнка <ul style="list-style-type: none"> • Щéдрий Вéчíр • Велíкденъ • ...
Українське мистéцтво	
Мýзика	<ul style="list-style-type: none"> • дўми • нарóдні пísní • святкóві пísní <ul style="list-style-type: none"> • інструмéнти • композýтори <ul style="list-style-type: none"> – Олексáндер Кóшиць – Микóла Леонтóвич – Микóла Лýсенко
Мистeцтво	<ul style="list-style-type: none"> • Вýди мистeцтва <ul style="list-style-type: none"> – рóзпис – рíзьба – ганчáрство/гончáрство – малюvánnя на склí – іконогráфія • Худóжники <ul style="list-style-type: none"> – Васíль Курилик – Петрó Шостák – Теóдор Бара́н – Вíра Сéнчук

Тéма	Пíдтéма		
Українські фестивалі в Канаді	<ul style="list-style-type: none"> • Саскатун: „Весна“ • Вéгривіль: „Пýсанка“ • Дáвфин: Канáдський український фестиваль • Багатокультурні фестивалі – Фолькфест (Саскатун), Мозаїка (Ріджайна), . . . 		
У серéдній шкóлі	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • шкільний персонал • предмети • кафетерія • авдитóрія • рóзклад дня/дénний порéдок </td> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • теáтр • лаборатóрія • спорт • . . . </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • шкільний персонал • предмети • кафетерія • авдитóрія • рóзклад дня/дénний порéдок 	<ul style="list-style-type: none"> • теáтр • лаборатóрія • спорт • . . .
<ul style="list-style-type: none"> • шкільний персонал • предмети • кафетерія • авдитóрія • рóзклад дня/дénний порéдок 	<ul style="list-style-type: none"> • теáтр • лаборатóрія • спорт • . . . 		
Спíлкувáння	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • знайомство • розмóва • інтерв'ю • замóвлення </td> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • умóва про зúстріч • запрóшення • листувáння </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • знайомство • розмóва • інтерв'ю • замóвлення 	<ul style="list-style-type: none"> • умóва про зúстріч • запрóшення • листувáння
<ul style="list-style-type: none"> • знайомство • розмóва • інтерв'ю • замóвлення 	<ul style="list-style-type: none"> • умóва про зúстріч • запрóшення • листувáння 		
Вечíрка – Забáва	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • пíдготóвка • запрóшення • перéкуска </td> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • розвáги • óдяг </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • пíдготóвка • запрóшення • перéкуска 	<ul style="list-style-type: none"> • розвáги • óдяг
<ul style="list-style-type: none"> • пíдготóвка • запрóшення • перéкуска 	<ul style="list-style-type: none"> • розвáги • óдяг 		
Місцеzнахóдження	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • адréса • питáти як знайти дорóгу • давáти прóсті вказíвкí • вúличні знакí </td> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> • кárta мíста • кárta мунíципаліtéту • кárta провíнцїї • нáзви вúлиць </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • адréса • питáти як знайти дорóгу • давáти прóсті вказíвкí • вúличні знакí 	<ul style="list-style-type: none"> • кárta мíста • кárta мунíципаліtéту • кárta провíнцїї • нáзви вúлиць
<ul style="list-style-type: none"> • адréса • питáти як знайти дорóгу • давáти прóсті вказíвкí • вúличні знакí 	<ul style="list-style-type: none"> • кárta мíста • кárta мунíципаліtéту • кárta провíнцїї • нáзви вúлиць 		

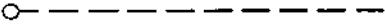
Development of Ukrainian Language Knowledge and Skills

Ukrainian grammar awareness and knowledge is developed in the context of the subject areas taught in Ukrainian. It is not introduced and taught as a separate component of the Ukrainian Language Arts curriculum but as an integral part of the entire bilingual program.

Initially, the Ukrainian grammatical elements are encountered and practised as children are learning to speak the language. These elements are then used in communication with others. As they increase their communication skills, children are required to develop awareness and knowledge of grammar. This will help them to refine and expand their oral and written skills.

The language progression chart presented in this document is designed to assist teachers in identifying the specific elements that should be emphasized across the curriculum at each grade level.

Key

Broken Line

The grammatical elements represented in the chart by a broken line are encountered during listening, speaking, reading or writing activities in the subjects taught in Ukrainian. These elements should not be emphasized by means of formal instruction, but attention should be drawn to accuracy in usage through patterning, as necessary, to correct errors made by students.

Solid Line

The grammatical elements represented in the chart by a solid line are introduced during instruction in any one of the subject areas taught in Ukrainian. They are then emphasized and practised in listening, speaking, reading and writing exercises wherever it is deemed appropriate to do so.

Схéма рóзвитку мóвних умíнь і нáвичок

	Клáси							
Фонéтика	1	2	3	4	5	6	7	8
Абéтка								
• бóкви	○	●						
• нáвички відшúкування слова в словнику		○	●					
Звúки								
• голосні:								
– наголóшеннí/прóсті (а, е, и, і, о, у)	○	●						
– йотóванні/складні (є, ї, ю, я)	○	●						
• приголосні:								
– твердí (б, в, г, ґ, д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, дз, дж)	○	●						
– пом'áкшenнí (д, з, л, н, р, с, т, ц, дз)		●						
– подвíйні (дд, тт, зз, жж, сс, чч, нн, лл)		○	●					
(волóсся, варéння)		○	●					
Сполúчення								
• ю (йод, райбн)		○	●					
• ъо (сьогóдні, трéтього)		○	●					
• ї пíсля голосníх (ай, ей, ий, ій, ой, уй)	●							
М'який знак/Знак м'якшenня (ъ)	○	●						
Апóстроф у слóві (м'яч, п'ять)		●						
Складí								
• закрýті (світ-ло, слов-ник)			●					
• відкрýті (мá-ма, нé-бо)			●					
Нáголос (шкó-ла, чý-тан-ка, му-кá, мý-ка)	○	●						
Чергуvánnя (у – в)		●						
Чергуvánnя (і – й)		●						

Лéксика	1	2	3	4	5	6	7	8
Словá								
• зnaчeння	●							
• однозnaчнí	●							
Омónими (метéлик – метéлик, косá – косá)	○		●					
Синбnimi (баtъко – таtо, білка – вівірка, маma – маti – нeнька)	○	●						
Антóниmi (вeliкий – малýй, син – дoчka)	○	●						
Дiялeктнi словá/Дiялeктизми	○							
Запозиченi словá/Іншомовнi словá (парасóля, таксi)	○							
Застарелi словá/Анахронiзми								
Будова слова								
* зnaчимa частiна: оснóва, закíнчення (кóрiнь, прéфiкс, сúфiкс)								
• оснóва (мал-ий лiтак , мал-і лiтак-ый)	○		●					
• закíнчення (мал-ий лiтак , мал-і лiтак-ый)	○		●					
• кóрiнь (кач-ка , кач-еня , кач-ур)	○		●					
• прéфiкс (з-робити , на-робити , пере-робити) ..	○			○	●			
• сúфiкс (читá-ю , читá-ємо , читá-ють)	○		●					
Чергування голосних звукiв у кóренях слiв								
• e-i (селó – сiл ; несу – нiс)						○		
• o, e-i (бджолá – бджiл ; кóлесо – колiс)						○		
Чергування приголосних звукiв у кóренях слiв								
• г-з, ж (кнiга – кнiзi ; друг – дрóзi – дрóже)						○		
• к-ц, ч (рукá – руцi – рúченька)						○		
• х-с, ш (мýха – мýсi – мýшин)						○		

Правопис	1	2	3	4	5	6	7	8
Перенесення частін/складів слів у письмі (а́в – то, книж – ка, жит – тá)								
Пунктуація								
• крапка (.)								
• знак питання (?)								
• знак оклику (!)								
• кóма (,)								
• лапкý („ “, « »)								
• апóстроф (')								
• дефíс (-)								
• тирé (-)								
• крапка з кóмою (;)								
• двокрапка (:)								
• крапкý (. .)								
• дýжкý [() / /]								
Ужиток великої букви								
• пéрше слово в рéченні								
• імéná, прíзвища								
• нáзви:								
– особистí								
– держáв								
– географíчнí								
• почéсні нáзви								
Ужиток малої букви								
• нáзви днíв тýжня								
• нáзви місяцíв								
• почéсні нáзви								
• нáзви мов								
• нáзви людéй за національністю								
• нáзви за місцем похóдження								

Правопис	1	2	3	4	5	6	7	8
Вживання великої і маліх букв (Перше слово пішеться з великої буки.)								
• нáзви твóрів, газéт	○			●				
• нáзви готéлів, корабlів		○						
• нáзви свят	○	●						
• нáзви міністéрств		○						
• у географічних нáзвах		○						
Словосполучення								
• складні слова (хліборóб, світло-сíній)	○							
• складні прислівники:								
- приймénник з прислівником (забагáто)		○						
- приймénник з імénником (навеснí, щоднá)			○					
• склáдені слова (двáдцять одíн, бúду читáти)			○					
Скорочення слів								
• годíна год.	○		●					
• дивíся/дивíться див.	○		●					
• дóктор д-р	○							
• і так дálí і т.д.							●	
• і такé подíбне і т.п.							●	
• кíлогráм кг	●							
• кíломéтр км	●							
• літр л	●							
• метр м	●							
• напрíклад напр.		●						
• пан п.		●						
• пánі п-нí			●					
• рíк р.			●					
• сантимéтр см			●					
• сторíччя, століття ст.			●					
• сторíнка стор./с.			●					
• хвилýна хв.							●	

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
Імénники								
• значення		○	—	●				
• нáзви істот			○					
• нáзви нéистот			○					
• загáльні нáзви		○	●					
• влáсні нáзви		○	●					
• рéд:		○	●					
– чоловíчий		○	●					
– жіночий		○	●					
– серéдній		○	●					
– спóльний		○	●				○	
• гру́па:		○	●					
– твердá		○	●					
– м'якá		○	●					
– мішана		○	●					
• числó:		○	●					
– однинá		○	●					
– множинá		○	●					
Відмінки імénників								
• називнý відмінок (Хто? Що?)								
– ХТО		○	●					
– ЩО		○	●					
• родовнý відмінок (Кого? Чого?)								
– кого/чого немá		○	—					●
– без кóго/чóго			○					
– біля		○	—					
– близько		○	—					
– від		○	—				●	
– для		○	—				●	
– до		○	—	●				

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
- з чого		○						
- замість		○				○		
- кóло		○				●		
- крім								
- недалéко					○			
- пíсля		○	●					
- сéред					○			
- у, в		○				●		
- скільки		○					●	
- багáто, ма́ло		○					●	
- дóсить		○					●	
- звíдки, з				○		●		
- чого хотіти, бажáти				○			●	
• давáльний відмінок (Комý? Чомý?)								
- комý						○		
- чомý								
• знахíдний відмінок (Когó? Щó?)								
- когó	○		●					
- щó	○		●					
- за кóго/що					○			
- між					○			
- на	○		●					
- над					○			
- пéред					○			
- пíд					○			
- по					○			
- пóпри					○			
- про	○		●					
- у, в	○		●					
- чéрез	○					●		

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
• клічний відмінок	○	-	-	●				
• орудний відмінок (Ким? Чим?)		○	-	-	●			
- КИМ	○	-	-	-				
- ЧИМ	○	-	-	●				
- з КИМ/ЧИМ	○	-	-	●				
- за	○	-	-					
- між	○	-	-					
- над	○	-	-					
- пе́ред	○	-	-	●				
- під	○	-	-	●				
• місцéвий відмінок (На кóму? На чóму?)		○	-	-	●			
- на кóму/чóму	○	-	-	●				
- по кóму/чóму		○	-	-				
- при кóму/чóму		○	-	-				
- у, в кóму/чóму	○	-	-	●				

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
Прикметники								
• значення		○				●		
• присвійні								
– чий (братів дім, сестрін дім)								
– чи́я (брата хата, сестриня хата)								
– чи́є (братове перо, сестрине перо)								
– чи́ї (братові грости, сестрині грости)								
• ступені порівнання		○					●	
– гарний, гарніший, найгарніший								
– гарна, гарніша, найгарніша								
– гарне, гарніше, найгарніше								
– гарні, гарніші, найгарніші								
• тверда група		○		●				
– гарний, гарна, гарне, гарні								
• м'яка група			○			●		
– синій, синя, синє, сині								
Узгодження прикметників з іменниками								
• одніна:		○	●					
– чоловічий рід								
– жіночий рід								
– середній рід								
• множина		○	●					
Відмінювання прикметників								
• називний			○					
• родовий			○					
• давальний			○					
• знахідний			○					
• клічний			○					
• орудний			○					
• місцевий			○					

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
Числівники								
• кількісні:								
1–10	●							
11–31	○	●						
32–100		○	●					
101–1000		○		●				
1000–1,000,000,000		○				●		
• порядкові:								
1–5	●							
6–12	○	●						
13–31	○		●					
32–99				○				
100–1,999				○				
• збірні (двоє, троє, . . . ; обидва, . . .)								
• дробові:								
$\frac{1}{2}$ (пів, половина)		○	●					
$\frac{1}{3}$ (третина)				○		○		
$\frac{1}{4}$ (четвертьна/чверть)				○	●			
Узгодження кількісних числівників з ім'янами								
• рід: чоловічий, жіночий, середній								
1			●					
2–4		○		●				
5–20		○		●				
21		○			●			
22–24		○			●			
25–30		○			●			

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
Відмінювання порядкових числівників								
• родовий								
• давальний								
• знахідний								
• орудний								
• місцéвий								
Вживання числівників для позначення дат								
• день	○	—	●					
• місяць	○	—	●					
• рік		○		—	●			
Займénники								
• значення	○	—	●					
• особові								
– я, ти, він/вона, вонó, ми, ви, вонý	○	—	●					
• зворотні								
– себé				○	—			
• питáльні								
– хто, що	○	—	●					
– який, -а, -е, -ї				○	—			
– чий, чиá, чиé, чиí					○	—		
– котрýй, -а, -е, -ї						○	—	
• відносні								
– хто, що								
– який, -а, -е, -ї								
• присвíйні								
– мíй, моá, моé, моí	○	—	●					
– твíй, твóя, твоé, твоí	○	—		●				
– його, її			○	●				
– їхníй, -я, -е, -ї			○		●			
– наш, -а, -е, -ї			○			●		
– ваш, -а, -е, -ї			○				●	
– свíй, свóя, своé, своí			○					○

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
• неознáченí						○		
– хтось								
– щось								
– хто-бúдь, хто-нéбудь								
– що-бúдь, що-нéбудь								
• заперéчнí					○			
– ніхтó								
– нішцó								
– ніякýй, -а, -е, -і								
• вказівнí	○	●						
– цей, ця, це, цí	○	●						
– той, та, те, тí	○		●					
• означáльнí			○			○		
– весь, вся, все, всí			○			○		
– кóжний, -а, -е, -і			○			●		
– всáкий, -а, -е, -і			○			○		
• уміння вживáти „ви“ у ввічливо-пошáнному значені	○	●						
• уміння замінáти імénники зайménниками	○	●						
Відмінювання особóвих зайménників								
Відмінювання питáльних зайménників						○		
Відмінювання присвíйних зайménників							○	
Діесловá								
• значення	○	●						
• неознáчена фóрма – діесménник (читáти)	○		●					
• вýди:								
– недокónаний (читáти)				○		●		
– докónаний (прочитáти)				○		○		

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
• часій:								
- теперішній (читають)	○	- - -	●					
- минулий (читали)		○	- - -	●				
- майбутній:								
- прόста фóрма (будуть читати)		○	- - -	●				
- складна фóрма (читатимуть)		○	- - -	●				
• способи:								
- дíйсний (читáє)	○	- - -	●					
- наказóвий (читáй)		○	- - -	●				
- умóвний (читáв би)								
• зворотні дíесловá (зачíсуватися)				○	- - -	●		
• тáглі дíесловá (їхати)								
• повторні дíесловá (їздити)								
Дієвідміни дíеслів								
• пéрша:								
- е, -ють	○	- - -	●					
- е, -уть		○	- - -	●				
• дрúга:								
- ж, ч, ш, щ		○	- - -	●				
- б, п, в, м		○	- - -	●				
- н, р, л		○	- - -	●				
- д, т, с, з		○	- - -	●				
- -їть, -яТЬ		○	- - -	●				
• трéтя:								
- істи	○	- - -	●					
- дати	○	- - -						
- бýти		○	- - -	●				

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
Дієприкметники								
• значення								
• уживання прийменників з іменниками								
Дієприслівники								
• значення								
• часій:								
– теперішній								
– минулий								
Прислівники								
• значення								
• ступені порівнення/порівняння								
– звичайний (високо)								
– перший (вище)								
– другий (найвище)								
– підсиленний (якнайвище)								
Прийменники	○	●						
• значення	○	●						
• уживання прийменників з іменниками								
(див. відмінки іменників – стор. 70-72)								
• родовий відмінок	○	●						
• знахідний відмінок	○	●						
• орудний відмінок	○		●					
• місцевий відмінок	○		●					
Сполучники	○	●						
• значення	○	●						
• прости	○							
– а, бо, і/й, та, також								
– що, як								
– або, алé								
– адже, коли, мов, ніж, поки, теж, хоч								

Морфологія	1	2	3	4	5	6	7	8
• складні, складені								☐
якби	неначе	якщо						
бтже	ніби	аби						
замість щоб	протé	затé						
чéрез те що	щоб	теж						
для тóго щоб	немóв	тому що						
Частики								
• значення	☐							
– питáльні (чи, невжé, хібá)								
– оклýчні (як, що, за)								
– пíдсíльні (же, ж, те, бо, но)								
– заперéчна (не)								
– ствérджувальні (так, егéж, авжéж)								
– видíльні (тíльки, лише)								
Вýгуки								
• значення	☐							
– вýгуки почуття (гей, ой, агá, оввá)								
– вýгуки/óклики (гей, геть, цить, гайдá, ну)								
– звуконаслíдні вýгуки (гав-гав, ку-ку, кра-кра, няв, грим, бам-бам)								
– вýгуки ráптовостí (гам, бабáх, шустъ, бух, стриб, зирк, шубóвстъ)								
– дефíс у вýгуках (гав-гав)								
– кóма у вýгуках (Гей, Івáне, ходí!)								
– знак óклику у вýгуках (Ой-йо-йой!)								

Синтакса/Сýнтааксис	1	2	3	4	5	6	7	8
Рéчення								
• зnaчeння	○	●						
• прóсте рéчення:								
– нeпоширене	○	●						
(Díti чitáyut.)								
– поширене			○	●				
(Málí díti чitáyut cíkáví книжký.)								
• пíдмет	●							
(Díti чitáyut книжký.)								
• прýсудок	●							
(Díti чitáyut книжký.)								
• узгóдження прýсудка з пíдметом	○	●						
(Díti чitáyut книжký.)								
• прямýй додáток			○	●				
(Díti чitáyut книжký при столí.)								
(Учитель чitáyut dítiam книжkú.)								
• нeпрямýй додáток			○	●				
(Uчитель чitáyut dítiam книжkú.)								
• розповíднé рéчення			○	●				
(Díti чitáyut книжký при столí.)								
• питáльne рéчення	○	●						
(Щo díti чitáyut?)								
• оклýчne рéчення			○	●				
(Kníjka dýže cíkáva!)								
• заперéчne рéчення	○	●						
(Y nè чitáyut.)								
• склáдене рéчення	○	●						
(Uчитель чitáyut книжkú, a díti слúhaüt.)								
(Díti чitáyut, bo книжký cíkáví.)								

Культура мови і стилістика	1	2	3	4	5	6	7	8
Літературна мова				☐				
Діялектична мова			☐					
Стилі мови								
• розмовний			☐		☒			
• діловий			☐		☒			
• науковий					☐			
• публіцистичний					☐			
• художній					☐			
Усна мова	☐			☒				
Писемна/Письмова мова	☐			☒				

Basic Learning Resources

1. *Tut i tam* Reading Series. Alberta Education.
 - Readers:
 - *Pryhody*
 - *Kazky*
 - *Khodit' zi mnoyu*
 - *Nashi skarby*
 - Student Workbooks:
 - Consumable
 - Each reader has a matching workbook.
 - *Tut i tam* Reading Series Exercises. Regina, Saskatchewan: Saskatchewan Education.
 - An instructional supplement with exercises for each reader in the series.
2. *Mova i rozmova, Level One and Level Two: Ukrainian Language Course*.
Ukrainian Canadian Congress.
 - Teacher's Manual
 - Filmstrips
 - Audiocassettes
 - Student Workbook – non-consumable

Supplementary Learning Resources

1. *Nova 1-8: A Ukrainian Language Development Series*. Alberta Education.
 - Teacher's Guide*
 - Instructional Materials*
 - Student Materials*

* Separate documents and materials for each guide
2. Maria Deyko Reading Series. Australia: Ridna Mova.
 - *Ridne slovo*
 - *Voloshky*
 - *Ridny kray*
 - *Yevshan-zillya*
 - *Pro shcho tyrsa shelestila*
3. Ivan Bodnarchuk Reading Series. Toronto.
 - *Lastiwka*
 - *Romashky*
 - *Sonyashnyk*
4. *Slovo ridne*. S. Hayevska. New York: Shkilna Rada.

Sample Teaching Unit

Level: Grade 5

Theme: Nutrition/Nourishment

Topic: Apples

Subject Integration:

- Ukrainian Language Arts
- Health Education
- Social Studies
- Arts Education
- English Language Arts
- Science
- Mathematics

Unit Overview

Context: Communicative

Theme: Nutrition/Nourishment

Topic: Apples

Foundational Objectives:	Instructional Strategies/Activities: [*]
<p>Students will demonstrate:</p> <ul style="list-style-type: none">• ability and confidence to adapt oral and written language according to various situations and purposes• ability and confidence to communicate effectively in writing by considering the purposes• ability and confidence to respond to, to comprehend, and to critique various literary selections and genres• ability and confidence to understand and use the vocabulary, structures and forms of expression which characterize this topic• ability and confidence to think intuitively and imaginatively in order to evaluate ideas, processes, and experiences in meaningful contexts• ability and interest in oral and written language by choosing appropriate words, phrases, syntactic structures, formats, and manner of expression for particular situations, purposes, and audiences• interest in reading narrative and expository materials for enjoyment and for information	<p>Discussions – whole class, small groups</p> <p>Brainstorming</p> <p>Categorization</p> <p>Choral Speaking/Choral Reading</p> <p>Predicting Story Elements</p> <p>Book sharing</p> <p>Reading to Students</p> <p>Journal Writing</p> <p>Making Books</p> <p>Literature Study</p> <p>Storytelling</p> <p>Modified Cloze Procedure</p> <p>Webbing</p>

* For detailed descriptions of the proposed instructional strategies and activities refer to *English Language Arts, A Curriculum Guide for the Elementary Level*. (1992). (pp. 85-143). Saskatchewan Education.

Resources: <ul style="list-style-type: none">• Print• Non-print	Evaluation: *		
<p>Stories, poems, pictures, songs, skits that illustrate the use of known vocabulary blended with new vocabulary, unique combinations of cultural elements and Canadian historical facts to present a broad range of knowledge on the topic and a functional vocabulary base in the target language.</p> <p>Resources Used in Sample Lessons</p> <p>Poems:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Село“ – Тарас Шевченко • „Жовтень у саді“ – Автор невідомий • „Яблука“ – В. Шевчук • „Яблунька“ – Наталя Забіла • „Їж яблучко щодня“ – Автор невідомий • „На яблука“ – Автор невідомий • „Квітень“ – Автор невідомий <p>Stories:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • „У страхі очі велики“ • „Яблуко Макінтош“ • „Яблука з Онтарії“ • „Яблуня“ </td> <td style="vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • „Подарунок“ • „Білосніжка“ • „Перше яблуко“ </td> </tr> </table> <p>Pictures:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Health Agencies, Ontario Apple Marketing Commission, journals, magazines, advertising materials, posters <p>Songs: Selected by teacher</p> <p>Skits: Student Prepared</p> <p>Dramatizations:</p> <p>Additional Resources (English language)</p> <ul style="list-style-type: none"> • See page 119. 	<ul style="list-style-type: none"> • „У страхі очі велики“ • „Яблуко Макінтош“ • „Яблука з Онтарії“ • „Яблуня“ 	<ul style="list-style-type: none"> • „Подарунок“ • „Білосніжка“ • „Перше яблуко“ 	<p>Checklists</p> <p>Student writing charts or folders</p> <p>Student Prepared Skits</p> <p>Oral Communication using checklists</p> <p>Teacher Observation</p> <p>Written Review</p> <p>* For detailed descriptions of the proposed evaluation strategies refer to <i>English Language Arts, A Curriculum Guide for the Elementary Level</i>. (1992). (pp. 147-184). Saskatchewan Education.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • „У страхі очі велики“ • „Яблуко Макінтош“ • „Яблука з Онтарії“ • „Яблуня“ 	<ul style="list-style-type: none"> • „Подарунок“ • „Білосніжка“ • „Перше яблуко“ 		

Planning the Unit

This unit is designed to provide students with opportunities to listen, speak, read and write to different audiences and for different purposes daily. These experiences should be balanced throughout the school day and across the curriculum.

Daily Routine

Shared Language

- Manipulate newly acquired thematic vocabulary during attendance check.
- Discuss and complete attendance charts.
- Plan for oral communication. (i.e. discussion of items on display, book sharing or sharing of humorous poems, riddles, jokes, . . .)
- Outline the day's activities.

Shared Reading

- Focus on reading and language activities.
- Read and discuss narrative and expository text. Material may be selected from other subject areas.
- Provide opportunities to develop students' responses to literature.
- Literature Study

Reading to Students

Sustained Silent Reading, Sustained Silent Writing or Independent Practice Time

Daily Summary

- Review: "What We Learned Today".
- Provide time for reflection: Journal Writing or Learning Logs.
- Reminders for tomorrow

Language Arts = 560 minutes per week¹

¹ See "Time Allocations", page 13 of this document.

Suggested Daily Schedule

The suggested duration for this unit is ten days. However, the students' interests and enthusiasm as well as their language skills and abilities will determine the necessary adaptations to the sample lessons and, ultimately, the duration of the entire unit.

Day 1 <ul style="list-style-type: none">• Introduce topic – “Apples”.• Read poems.• Discuss and compare food sources, storage and preservation.• Brainstorm for vocabulary.• Read vocabulary as given in random order.• Read vocabulary bank orally.	Day 2 <ul style="list-style-type: none">• Read vocabulary bank orally.• Explain new words, phrases.• Categorize words, phrases.• Record lists as categorized.• Read lists together or in groups at end of lesson.• Introduce library research project or report (optional).	Day 3 <ul style="list-style-type: none">• Read vocabulary orally.• Compose frame sentences for one category.• Read frame sentences orally.• Highlight key words from the lists and substitute in frame sentences.• Record sentences in notebooks.• Read story.• Assignment	Day 4 <ul style="list-style-type: none">• Review lists of vocabulary orally.• Review frame sentences.• Compose a paragraph on chosen category.• Record paragraph.• Read paragraph individually or in small groups.• Read paragraph aloud orally.• Share and assess previous day's assignment.• Assignment	Day 5 <ul style="list-style-type: none">• Review paragraph and vocabulary lists orally.• Review assignments together, making corrections and observations.• Compose one paragraph independently using a word list from a new category.• Gather paragraphs to assess progress.• Read poems.
Day 6 <ul style="list-style-type: none">• Review of paragraphs and vocabulary lists orally.• Compose frame sentences.• Expand vocabulary bank.• Follow-up with discussion questions.• Reading and questions.• Assignment	Day 7 <ul style="list-style-type: none">• Introduce activity/project.• Assignment	Day 8 <ul style="list-style-type: none">• Review and present orally assignments from Day 6 and Day 7.• Review vocabulary, frame sentences, paragraphs, webbing, . . .• Announce written review scheduled for Day 9.	Day 9 <ul style="list-style-type: none">• Written review• Unit conclusion• Display projects/activities.	Day 10 <ul style="list-style-type: none">• Return and discuss written reviews.• Discuss topic, make observations on treatment of topic.• Present research projects (Day 2).

Use pictures, synonyms, descriptions, illustrations, props or other means while **striving to use the target language only**. Create an immersion atmosphere in which students **think** in the language they are studying rather than translate. English language translation, either in oral or written form, is not recommended in second language methodology.

Інтеграція предметів

У лекціях вживається інтеграційний процес у розвитку мови, умінь і понять у курсах Мовної діяльності, Здоров'я, Суспільствознавства і Мистецтва.

Предмет	Тема	Підтема
Суспільствознавство	Україна – українці Канада – канадці	<ul style="list-style-type: none">• село• колись і тепер
Здоров'я	Україна – українці Частини тіла Харчування	<ul style="list-style-type: none">• їжа /стрáви• здоров'я• готовування їжі• їжа• кухонне приладдя
Мистецтвознавство <ul style="list-style-type: none">• Образотворче мистецтво	Реклами Описування теми в картинах	<ul style="list-style-type: none">• Яблука „Макінтош“• „Життя яблука“
Англійська мовна діяльність	Народна творчість	<ul style="list-style-type: none">• оповідання• казки• легенди

Інтеграція тем і підтем

Тема	Підтема	Ресурси, Діяльності
Україна – українці	<ul style="list-style-type: none"> • село • їжа/стрáви 	„Селó“ – Тарас Шевчénko „Жóвтень у сáді“ – Автор невідомий „Яблука“ – В. Шевчук „Яблунька“ – Натáля Забíла
Народна творчість	<ul style="list-style-type: none"> • оповідáння • казкý • легéнди • вíрші 	„У стрáха очі великі“ „Johnny Appleseed“/ „Джóнні яблунéве зернýтко“
Канáда – канáдці	<ul style="list-style-type: none"> • колýсь і тепéр • символіка 	„Яблуко з Онтáрії“ „Яблуко Макінтош“
Частíни тíла	<ul style="list-style-type: none"> • здоров'я 	Canada's Food Guide/ Канáдський довíдник з харчувáння
Харчувáння	<ul style="list-style-type: none"> • готувáння їжí • їжа • кухонне приладдя 	Яблучний соус

Навчальний плян

День 1

Вступ

Вірші:² „Село“ – Тарас Шевченко

„Жовтень у саді“ – Автор невідомий

„Яблука“ – В. Шевчук

- Учні читають вірші. Учитель/учителька допомагає по потребі.
- Пояснити учням, що в Україні в селі коло хати переважно знаходилися город і сад. Кожна сім'я мусіла мати своє власне джерело їжі, тому що вона не могла покладатися на крамниці для забезпечення сімейних харчових потреб.
- Порівняти джерела їжі – колись і тепер: власні джерела, збирання диких ягід і рослин, комерційні джерела, . . .
- Обговорити способи зберігання їжі – колись і тепер: зберігання продуктів у коморі, консервування, сушіння, заморожування, . . .
- Порівняти сади в Україні з садами в Канаді:
 - Де сади знаходяться?
 - Що вирощують у садах?
 - Хто доглядає сади?
 - Які види яблук вирощують у садах?
 - . . . ?

Обговорення, записування

- Спільно створити банк слів і фраз для дискусії на підтему „Яблука“. Прочитати слова і фрази.

велике	яблучний сік	Адамове яблуко	недозріле
червоне	смачнє	цвіт	реклама
жовте	добре	пахнути	з Британської Колюмбії
зелене	дерево	лістя	Оканаган
істи	хробак	білі	пиріг
купити	„Я люблю яблука.“	кріглі	пліма бронзова/коричнева
крамниця	пити	всередині	недобре
Макінтош	печиво	знаходимо	комп'ютер „Яблуко“
яблуня	сад, садочок	насіння (зернятка)	Нью Йорк: „Велике яблуко“

- Записати слова і фрази на великих аркушах паперу.
- Вивісити банк слів і фраз в класі, щоб учні мали нагоду вивчити й використовувати їх за потребою.

² Див. стор. 111 та 112.

День 2

Перевірка

- Учні разом уголос прочитують банк слів і фраз.
- Перевірити чи учні розуміють значення всіх слів і фраз.
- Пояснити незрозумілі слова, використовуючи малюнки, речення, синоніми, предмети, . . .

Категоризація/Розподіл по категоріях

- Упорядкувати слова і фрази у відповідні категорії. Учні працюють під проводом учителя/учительки. Цей процес можна виконувати малими групами, парами, по-одному, або разом однією групою. Слова і фрази можуть появлятися в більш ніж одному списку.
- Провідні питання:
 - Які слова мають подібності?
 - Які слова описують спільну тему?
 - Який заголовок описує категорію?
 - Чому слово/фраза належить до категорії?
 - . . . ?
- Таблиці упорядкування виглядатимуть ось так:

Звідки яблука?

з Британської Колюмбії	купити
дерево	Макінтощ
яблуня	лістя
крамниця	цвіт
сад	реклами

Як ми споживаємо яблука?

пиріг	пити
яблучний сік	їсти
печиво	смачне
добре	солідке
„я люблю яблука“	пахнути

Як яблука виглядають?

круглі	велике
пліма коричнева	червоне
жовте	зелене
малé	хробак
всередині знаходимо	недобре
насіння (зернятка)	

Види яблук

Макінтощ	їсти
Нью Йорк: „Велике яблуко“	печиво
комп'ютер „Яблуко“	недозріле
Адамове яблуко	солідке

- Учні разом уголос прочитують слова і фрази кожної категорії.

Дослідження

Учні йдуть до бібліотеки й вишукують інформацію, оповідання та вірші на тему „Яблука“. Оскільки більшість матеріалів буде англійською мовою, цей довідковий проект буде запроваджуватися **англійською мовою**.

Research Project: Suggested Topics

1. The history of the Macintosh apple
2. Types of apples and where they grow
3. How cider is made: from orchard to supermarket
4. How apples grow: the process of grafting
5. Work in an apple orchard throughout the year
6. Grafting process
7. Saskatchewan apples and crabapples
 - types of apples, where they are grown and the uses of each type

* Include a bibliography and a glossary of new terms at the back of your report.

ДЕНЬ 3

Перевірка

- Учні разом у голос прочитують банк слів і фраз.

Складання речень

- Учні складають речення, вживаючи слова з одної категорії.

Звідки яблука?

Зразкові речення:

1. купити	Мóжна купити яблуко у крамнýці.
2. крамнýця	Крамнýця Ітонз у цéнтрі міста.
3. дéреві	Лýстя на дéреві .
4. Макінтóш	Яблука Макінтóш смачні.
5.

Маніпуляція слів у реченні

- Учні вибирають слова, які можна змінити в кожному реченні і пермінують їх.

Зразок:

- Мóжна **купити** яблуко у крамнýці.
Мóжна _____ яблуко у крамнýці.
(бáчити, знайтý, вáжити, . . .)
- Мóжна **купити** яблуко у крамнýці.
Мóжна **купити** _____ у крамнýці.
(банáн, мóркуву, цукéрок, óвочі, горóдину, яблука, . . .)
- Мóжна **купити** яблуко у крамнýці.
Мóжна **купити** яблуко _____.
(на ярмарку, у садíвникá, у шкóлі, . . .)

- Маніпулювати слова в кожному реченні за поданим зразком.

Оповідання/Читання

„У страху очі велики“³

Завдання

1. Знайдіть рекламу яблук в журналі чи в газеті та принесіть до школи. Звідки ці яблука? Як ці яблука називаються? Де вони ростуть?
2. Знайдіть карту Канади в атласі. Яблука ростуть у долині Оканаган в Британській Колюмбії. На карті Канади зазначіть провінцію і долину Оканаган.

³ Казки, стор. 83-87.

ДЕНЬ 4

Перевірка

- Учні разом у голос прочитують банк слів і фраз.
- Учні читають новостворені речення.

Параграф, Абзац

- Спільно створити параграф на вибрану тему.
- Учитель створює зразковий параграф і виготовляє провідні питання.
- Опитувати учнів у такий спосіб, щоби вони описали тему і створили параграф своїми відповідями.
- Учні спільно створюють параграф „Звідки яблука?“

Зразковий параграф

Звідки яблука?

У крамниці в Канаді можна купити яблука, які називаються **Макінтош**. Ми бачимо реклами про них в газеті. Ці яблука дуже смачні. Воні з **Британської Колюмбії**. Яблука ростуть на дереві, що називається **яблуня**. Навесні можна бачити білий цвіт на яблуні. Влітку листя ховáє яблука від сонця.

Зразок провідних питань для створення параграфу *

1. Де можна купити яблука?
2. Які яблука можна купити у Канаді?
3. Звідки ви знаєте де продають яблука?
4. Які це яблука?
5. Звідки яблука?
6. На чому ростуть яблука?
7. Звідки ми знаємо навесні, що будуть яблука на яблуні?
8. Чому ми не бачимо яблук влітку?
9. Від чого листя ховáє яблука?

Відповіді виписати на таблиці у формі параграфу під заголовком „Звідки яблука?“

1. У крамниці можна купити яблука.
2. У Канаді можна купити яблука, які називаються Макінтош.
3. Ми бачимо реклами про них у газеті.
4. Ці яблука дуже смачні.
5. Вони з Британської Колюмбії.
6. Яблука ростуть на дереві, що називається яблуня.
7. Навесні можна бачити білий цвіт на яблуні.
8. Влітку листя ховáє яблука.
9. Воно ховáє яблука від сонця.

Діяльність

* Виписати питання на карточки. У вільний час учні можуть задавати питання одне одному.

Читання

„Яблуко Макінтош”⁴

Перевірка завдань з минулого дня

Завдання

1. „В страхі очі великі”: Вправи⁵
2. Створіть україномовну рекламу яблука „Макінтош“. Якщо можливо, надрукуйте цю рекламу на комп’ютері.

⁴ Цикл читань на канадські теми, Manitoba Education, стор. 2.

⁵ Мовна діяльність: Вправи для серії читанок Тут і там, стор. 271-273.

День 5

Перевірка

- Учні разом уголос прочитують банк слів і фраз та новостворені параграфи.
- Перевірка завдань з минулого дня.

Створення параграфів

Спільно створити новий параграф (cloze technique) з параграфу (див. стор. 95).

У _____ в Канаді можна _____ яблука, які називаються
_____. Ми бачимо _____ про них в газеті. Ці яблука дуже смачні.
Вони з _____. Яблука ростуть на дереві, що називається
_____. Навесні можна бачити _____ на яблуні.
Влітку _____ ховáє яблука від сонця.

Завдання в класі

За даними зразками створіть новий параграф на основі нової категорії.
Працюйте парами. Здайте параграфи на перевірку після класи.

Складання віршів

- Спільно прочитати вірші:
„Село” – Тарас Шевченко
„Жовтень у саді” – Автор невідомий
„Яблука” – В. Шевчук
...
• Спільно скласти/написати вірш на тему „Звідки яблука?”

Звідки яблука?

Яблука – червоні, зелені, жовті, . . .

Звідки воні?

Яблука – круглі, великі, малі, . . .

Звідки воні?

Яблука – смачні, солодкі, кислі, . . .

Звідки воні?

Яблука – ростуть, пахнуть, падуть, . . .

Звідки воні?

Для вчителя/вчительки:

- Перевірити параграфи/вірші.
- Вибрати один зразок з кожної категорії.
- Виписати вибрані параграфи/вірші на таблицю або на великі аркуші паперу та вивісити їх в класі.
або
- Зробити транспаранти перевірених параграфів/віршів на наступну лекцію.

День 6

Перевірка

- Учні разом уголос прочитують банк слів і фраз.
- Учні виписують один параграф для кожної категорії в зошитах.

Складання речень

- Спільно скласти/написати нові зразкові речення, вживаючи слова з даних категорій.

Прості речення: Непоширені

Яблуко ростé.

Прості речення: Поширені

Яблуко ростé на яблуні.

Яблуко ростé _____.

(у саді, у Британській Колюмбії, . . .)

Насіння яблука малé.

Насіння яблука _____.

(коричневе, не смачнé, гіркé, . . .)

Складені речення

Червонé яблуко солóдке і смачнé, а зелéне яблуко кваснé.

Ми їмó червонí яблука, колí ми обідаємо у школі.

Яблуко ростé на яблуні, у саді в Британській Колюмбії.

Насіння яблука малé, коричневе, алé не смачнé, бо гіркé.

Доповнення словника

Виписати нові слова, фрази та речення на окремому аркуші паперу та вивісити у класній кімнаті для використовування учнями в розмовах та завданнях.

Яблука – нові слова

кошт	родí	стеблó	м'ясо
кілогráм	сезón/порá рóку	працівникí	сорт
смакúє	збирáти	вітамíни	подобатися
кóшики	крохмáль	лушпíна	заховáти де
мінерáли	м'якúш		тéмно і хóлодно

Загальні питання для дискусії

Скільки сортів яблук мáємо?

Де вони ростуть?

Скільки коштúє кілогráм яблук?

Скільки яблук в однóму кілогráмі?

Якé пéчivo з яблук вам найкráще/найбíльше подóбається?

Що вам кráще/bíльше смакує – пиріг (пай) чи штрúдель з яблук?

Оповідання/Читання

„Яблука з Онтарії“

- Спільно прочитати оповідання.
- Учні підкреслюють нові слова.
- Виписати нові слова на таблицю або на великі аркуші паперу.
- Пояснити/обговорити незрозумілі слова.

Яблука з Онтарії		
діжку	вирóщують	корýсні
гілкý	оббрýзкує	потрібні
пилóк	розрíзує	соковýті
нектár	потовкýті	важкí
ящики	перенóсять	спеціáльні
драбýни	використóвують	влáсні
...

- Учні прочитують нові слова у парах по черзі і усно складають окремі речення з кожним словом.

Завдання

„Яблука з Онтарії“ – Вправи

- Поставте 10 питань до оповідання/читання.
- Докінчіть таблиці:
 - Одніна – Множина
 - Антоніми

Докінчіть таблицю.

Однинá	Множинá
1. _____	яблука
2. фáрмер	фáрмери
3. дéрево	_____
4. _____	яблунí
5. цвít	_____
6. зернятко	_____
7. _____	черв'якí
8. _____	ящики
9. драбíна	_____
10. мiшóк	_____

Докінчіть таблицю.

Антóніми

1. багáто	_____
2. не потрібнí	_____
3. малí	_____
4. не дозрíлі	_____
5. легкí	_____
6. висóкі	_____
7. вáжко	_____
8. кваснí, кýслí	_____
9. нýзько	_____
10. _____	_____

Додаткове завдання

1. „Яблуко Макінтош”: Питання – відповіді усно або письмово.
2. Складіть/Напишіть інтерв’ю з Джоном Макінтошем.
або
Складіть/Напишіть діялог про яблука Макінтош зі своїм приятелем.

День 7

Проект

- Вибрати і виконати один з нижчеподаних проектів.

Мистецький проект: Життя яблука

- Спільно описати тему „Життя яблука“ під заголовками:
 - Навесні . . .
 - Влітку . . .
 - Восени . . .
 - Взимку . . .
- Кожний учень ілюструє одну тему.
- Учитель розвішує картини за порядком і таким чином картини учнів описують „Життя яблука“.
- Пропоновані теми для картин.

Життя яблука

(Див. „Яблука з Онтарії“)

Навесні . . .

1. Фáрмер доглядаe яблунí.
2. Фáрмер зрíзуe непотрíбнí гíлкí з дерéв.
3. Дерéва цвítуть.
4. Бджóли перенóсять пилóк.
5. Бджóли збиráють нектáр.
6. Бджóли використóвують нектáр для виробництва мéду.

Влітку . . .

1. Фáрмер доглядаe яблунí.
2. Яблука ростúть.
3. Комáхи й черв'якí ѓdáть яблука.
4. Фáрмер оббрíзкуe дерéва прóти комáх та черв'якív.

Восени . . .

1. Фáрмер перевíряє чи яблука дозрілі.
2. Фáрмер розрізує яблуко та дíвиться на зернáтка.
3. Яблука дозрілі, бо зернáтка корýчневі.
4. Фáрмер оберéжно збирає яблука.
5. Фáрмер кладé зíбрані яблука у велíкі ящики.
6. Спеціáльні машини піднімають ящики з яблуками.
7. Фáрмер має висóкі драбíни, щоби збирати яблука на висóких яблунях.
8. Деякі фáрмери дозволяють людям збирати яблука для сéбе.

Взýмку . . .

1. Фáрмер зберігає яблука.
2. Фáрмер чистить яблука і складáє їх у мішкáй.
3. Люди купúють яблука у крамнýцяx.
4. Люди їдáть свíжі яблука.
5. Яблука корýсні для здорóв'я.
6. З яблук виготовляють багáто продúктів.

Проект з куховарства: Яблучний соус

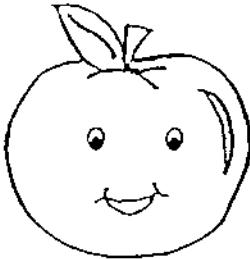
- Виписати перепис на великому аркуші паперу і вивісити в класі.

Яблучний соус

Що/Чого потрібно? Треба мати . . .

- 6 яблук
- $\frac{1}{4}$ горнáтка цúкуру (125 мл.)
- 1 лóжечку цинамóну (2 мл.)
- $\frac{1}{2}$ горнáтка водí (250 мл.)

Процéс
Обстругáйте яблука та покришіть на малі кýсники.
Вкийньте у малій банáк і додáйте пíв горнáтка водí.
Варíть яблука на плитí при серéдній температúрі
15 хвилíн (або поїсти яблука стáнуть м'які).
Добре помніть яблука видéлкою.
Додáйте цúкор і цинамóн; добре розмішáйте все.
Соус готовий! Смачного! (Спрóбуйте з морóзивом!)

- Обговорити перепис:
 - Що/Чого потрібно?
 - Процес
- Скласти список нових слів.

Яблучний соус		
соус	процес	баняк
цукор	обстругайте	ніж
цинамон	перепис	кусники

- Зварити „Яблучний соус“ в клясі. До цієї діяльності потрібно відповідно підготовитися. Треба поділити учнів на групи й вирішити, хто має принести потрібні речі.

Завдання

- Знайдіть і випишіть перепис страви з яблуками. Прикрасіть малюнками.

Наприклад:

- Налисники з яблуками
- Вареники з яблуками
- Сухі яблука
- Плітка з яблуками
- Пиріг з яблуками
- Торт з яблуками

День 8

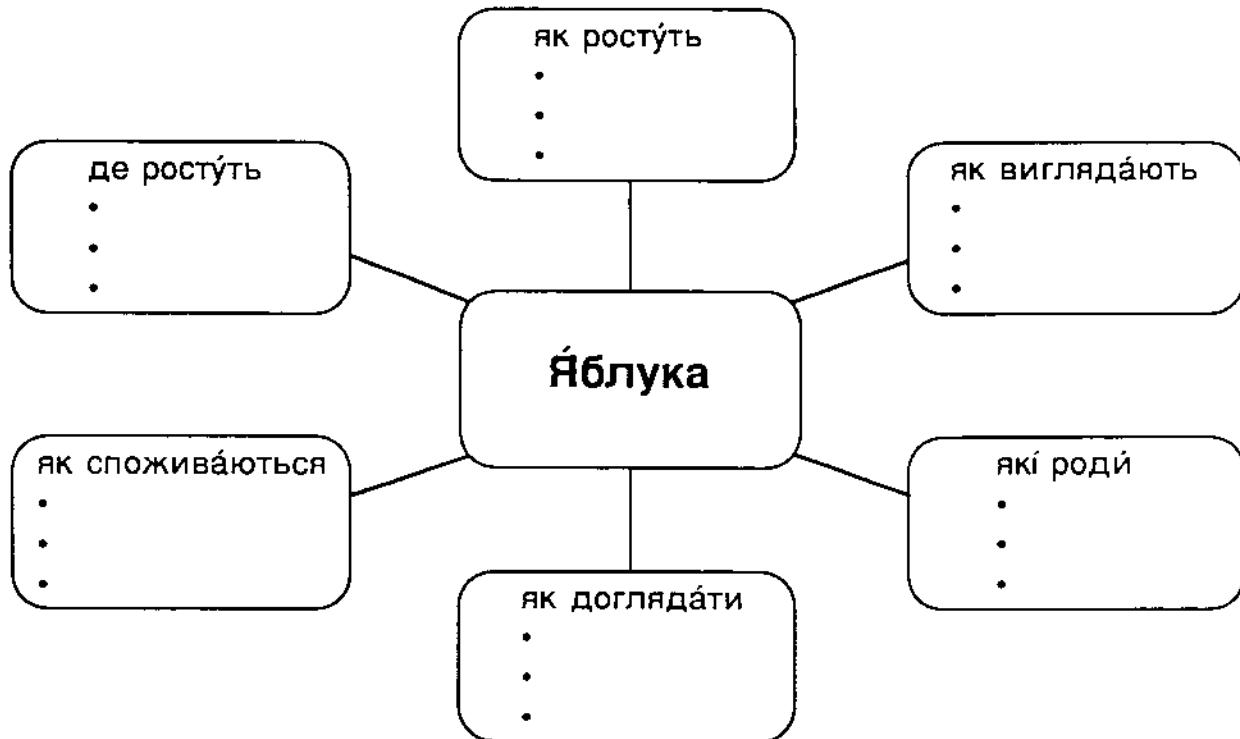
Перевірка

- Перевірити переписи й вивісити їх у класі, або зробити книжечку куховарства.
- Перевірити завдання з дня 6.

Повторення

- Підсумувати тему: усно повторити всі нові слова, вживаючи зразкові речення, параграфи (cloze technique), оповідання/читання, схему поширеного знання (webbing).

Поширене знання

- Усний іспит: Кожний учень робить особистий запис тексту, визначеного вчителем, на авдіокасетці.
 - оповідання/читання
 - вірш
 - діалог
 - параграф
- Завтра: Письмовий іспит

День 9

Іспит: Яблука

I. Докінчіть наступні речення даними словами за зразком.

Приклад:

У кóшику **солóдке** яблуко.

У кóшику **солóдке, червóне** яблуко.

У кóшику **солóдке, червóне, смачнé** яблуко.

великe

солóдке

червóне

смачнe

малé

кýсле

зелéне

гárне

1. На столí _____ яблуко.

На столí _____, _____ яблуко.

На столí _____, _____, _____ яблуко.

2. На полýці _____ яблуко.

На полýці _____, _____ яблуко.

На полýці _____, _____, _____ яблуко.

II. Звідки яблука? Докінчіть параграф.

В Канáді, у _____, можна _____ яблука,

що називаються _____. Мóжна теж бáчити _____

про них в газéті. Цi яблука дýже смачнí. Вонí з _____

_____. Яблука ростутъ на дéреві, що називається _____.

Навесні можна бáчити _____ на яблунí,

а влíтку _____ ховáє яблука від сónця.

III. Злучіть синоніми (слова, що мають подібне значення).

1. яблучний сік	_____ „пай”, пе́чivo
2. пиріг	_____ „Велике Яблуко”
3. насіння	_____ недозріле
4. дéрево	_____ напýток
5. не готóвє	_____ зернáтка
6. Нью Йорк	_____ яблуня

IV. Докінчіть діялог про яблука.

Таня: Моя мáма кáже: "З'їж яблуко сьогóдні, то зáвтра не бúде потрібно йти до лíкаря."

Василь: Здаéться, що я такé чув по-англійському. Не знати, що це дíйсно зnaчить.

Таня: Яблука дýже пожívní, тому що _____

Василь: _____

Таня: _____

Василь: _____

Таня: _____

Василь: _____

День 10

Підсумування/Підсумок теми

- Переглянути виправлені письмові іспити.
- Учні виправляють свої помилки.
- Представлення звітів з дня 4 (Дослідження в бібліотеці).
- Заключити тему.
- Учні роблять записи в щоденнику.

Яблука: Вірші, Оповідання/Читання

Яблунька

– Наталія Забіла –

Навесні, напрів весні
в нашому садку
ми посадим яблуньку,
гárну та струнку.
Ми маленьку яблуньку
поливаємо,
що й веселу пісеньку
заспіваємо.

Рості, рості, яблунько,
підростай.
Квітни, квітни, яблунько,
розцвітай!
Облітайте, квіточка
запашні.
Поспівайте, яблучка
наливні!

А вітря-розбійники
грізно заревуть,
поламають гіллячко,
блій цвіт зірвуть.

Нічого від яблуньки
не застáнеться,
і нікому яблучок
не дістáнеться!
Рятувати яблуньку
біжимо,
ми її пошкодити
не дамо!

Геть, вітря-розбійники,
не шуміть,
нашу любу яблуньку
не ломіть!

А зайці-розбійники
з лісу плиг та плиг!
Обгризут всю яблуньку
з голові до ніг.
Нічого від яблуньки
не застáнеться,
і нікому яблучок
не дістáнеться!

Рятувати яблуньку
біжимо,
ми її пошкодити
не дамо!

Геть, зайці-розбійники,
не скачіть,
нашу любу яблуньку
не гризіть!

За весною йде до вас
літо золоте.
Під промінням сонячним
яблунька росте.
А ми нашу яблуньку
доглядаємо,
соковитих яблучок
дожидаемо.

Росла, росла яблунька,
підросла.
Квітла, квітла яблунька,
відцвіла.

Де білі квіточки
навесні –
вже поспіли яблучка
наливні!

Жóвтень у сáді

Хóдить Жóвтень по саду,
кáже: „Áблук не знайду.
Áні áблук, нí грушóк
вже немáє для дítók.“

Вýбїгла Галýна з хáти,
стáла дíда потíшáти:
„Хоч немá грушóк в саду,
я, дídúso, вам знайду.“

Вже з дерéв усí зíрвали,
в комíрчíні поскладáли.
В чýстí стрýжки, як годýться,
шáром клали на полýцю.“

Покрутнúлася Галýна,
пoverнúлась за хвiliйну.
„Ось, дídúso, вам грушóк
пóвен-пóвен фартушóк.“

Яблука

- В. Шевчúк -

Кóшички-кошéлі
Не велиkí й не малí
У рядóчку на землí,
А áблука на гíллі.
Жовтобóкі та червóні –

Бúдем рвáти їх сьогóдні.
Бúдем рвáти і труси́ти,
Кóшичками в льох носýти.
Як почнúться сníговýци –
Бúдем їсти не кислýци,
А пахýчі боровýци.

Їж яблучко щоднá

Трясé галúзку Гáлочка
Із братíком удвóх:
„Ми дúже лю́бим áблучка –
Вонí смачнí, що ох!“
До Лéсі кáже Гáлочка:
„Їж яблучко щоднá,
То стáнеш сам, мов яблучко,
Рум'áний – от, як я!“

На яблука

Рáді Гáля та Панáс:
„Слávní áблука у нас.
І велиkí, і червóні,
І пахýчі, мов медók –
Ми тепéр щодná захóдим
Погуляти в наш садók.

А в недíлю ми запróсим
Із сусíдства всíх dítók,
Хай тих áблук покушtýютъ,
Що солóдкі, мов медók.
Кличутъ Гáля та Панáс:
„Гей, на яблука до нас!“

Селó

– Тарас Шевчéнко –

Селó! І сéрце одпочýне . . .
Селó на нáшій Україні –
Ненáче пýсанка: селó
Зелéним гáєм порослó;
Цвítуть садý, бíліють хáти,

А на горí стóять палáти
Ненáче дýво, а кругом
Широколýстíї топólí;
А там і лíс, і лíс, – і пóле,
І сýні góри за Дніпрóм . . .
Сам Бог витáє над селóм!

Квíтень

Пройшлá зимá холóдна,
Стопíлися ледí,
Всмíхáються до сónця
Лíсí, полá, ланí.
Всмíхáються, бо бáчать:
Збудíлася весná,
Немóв з яснóго сónця
Вродíлася вонá.

Встаé, ідé і сíe
Травíчку по полáх,
Мов та малá дитýна
З фíялками в рукáх.
Кудí лишé постúпить,
Там схóдить вмить травá,
Там квíти розцвítáють,
І птáшечка спívá.

Яблуня

Рослá в садý яблуня. Прийшлá весná. Яблуня вкýлася зелéними листóчками.
І кáжутъ листóчки яблунí: „Ми всьомý дéреву красá!“

Усмíхнúлася яблуня й кáже: „Поживéмо – побáчимо.“

Пройшóв час, і яблуня вкýлася блíдорожéвим запашníм цvítom. В'ýтесь
бджíлки навкóло квíточóк, милýються люди гарníм цvítom. І кáже цvít до яблунí:
„Я всьомý дéреву красá.“

Усмíхнúлась яблуня й кáже: „Поживéмо – побáчимо.“

Незабáром зíв'ýв цvít, і з'явíлася зáv'язь. Пройшлó лíто, настáла óсінь. На яблунí
красувáлись велиkí червонобóкí яблука.

„От моý красá! – сказáла яблуня. – Із насíння, що в яблуках, вýростуть новí яблунí,
менí на змíну.“ І люди хвáлять соковйтí, солóдкí яблука.

Яблуко Макінтош

У 1811-му році молодий Джон Макінтош корчував землю близько Дандрелл, Онтаріо, щоб збудувати хату. Під час роботи він знайшов молоді дерева і пересадив їх у свій горід. Пиші одне дерево, яблуня, прийнялося: ця яблуня стала сплавна, бо на яблуні росли солідні, тверді, запашні яблука. Джон Макінтош і його син Алан посадили в землю зернятка з яблука тієї яблуні, бо хотіли розсадити сад. Алé нові яблуні не росли так, як це п'яте дерево. Аж у 1835-му році мандрівний робітник показав їм, як прищепити гілку зі старого дерева до молодих дерев. Лише щепками можна розмножити яблуко-макінтош – його не можна вирощувати зі зерняток.

Син Макінтоша, Алан, посадив садок там, де вирощував яблуні, а тоді щепки і молоді дерева-яблуні продавав в Онтаріо та в Америці, в штатах Нью Йорк та Вермонт. Перша яблуня-макінтош стояла п'ять метрів від хати Джона Макінтоша. Коли в 1894-му році ця хата згоріла, то вогонь пошкодив дерево, алé яблуня дала родила яблука до 1908-го року. В 1910-му році яблуня нарешті висохла і впала.

Донині яблуко та яблуня називаються „Макінтош“ на честь родини Макінтош, яка знайшла яблуню в лісі на своїй фармі. У наш час більш ніж половина яблук, що ростуть у Канаді – це яблука Макінтош. Яблуко Макінтош знане по всій Північній Америці.

Докінчіть речення.

У ____ році, Джон Макінтош хотів збудувати _____. Під час роботи, він знайшов молоді _____ і пересадив їх у свій горід. Древо, що підростло – це _____, а яблука на нім були дуже _____, _____ і _____. Джон і його син _____ не знали як розсадити дерево; у ____ році мандрівний робітник показав їм, як це зробити.

Син Макінтоша почав продавати молоді _____ в Онтаріо та в Америці. Потім, у 1894-му році, хата Макінтошів згоріла та _____ пошкодив дерево, алé яблуня дала яблука до ____ року. Нарешті в 1910-му році яблуня _____.

Більш ніж половина яблук, що ростуть у _____ – це яблука Макінтош.

Передрук з Програми мовної діяльності для п'ятої класи. Зшиток перший:
Цикл читань на канадські теми. (1988). Manitoba Education.

Докінчіть таблицю.

Яблуко Макінтош	
1811	<ul style="list-style-type: none">• Джон Макінтош посадив яблуню.• Яблуня прийнялася.• Яблука виростили на яблуні.
1835	
1894	
1908	
1910	
1993	

Садівництво

У Канаді в кожної провінції росте садовина. Найвіль на Юконі та на Північно-західніх територіях ростуть ягоди. Алé три головні райони садівництва в Канаді – це Ніагарський півострів та долини Оканаган і Аннаполіс. Садовина, що тут росте, іде не лише спершу до крамниць, а потім на стіл, – алé й у консерви, на вино та на експорт.

Правда, садовина росте не лише на Ніагарському півострові. Росте вона також і в інших окраїнах Онтаріо, алé майже половина овочевої продукції Канади – з Ніагарського півострова. Тут ростуть яблука, персики, грушки, сливи, черешні, різні ягоди та виноград. Ніагарський півострів відомий своїми яблуками, персиками та виноградом. Садівництво на Ніагарському півострові розпочали приблизно двісті років тому. У Канаді це один з найстаріших районів, у якому росте садовина.

Долина Оканаган і її сади набагато молодші. У цій долині досить сухо, і тому фермери колись тут вирощували худобу. У 1930-х роках вони почали зрошувати землю і впорядкували сади. Тепер ця долина дає третину овочевої продукції Канади. Головні продукти Оканагану: яблука, персики, грушки, сливи, черешні та виноград. Оканаганський виноград (як і ніагарський виноград) іде на вино. Оканаган також вирощує абрикоси для всієї Канади.

Третій район овочевої продукції – долина Аннаполіс у провінції Нова-Скоція. Тут ужé більш ніж 250 років ростуть сади і ця долина давнó відома своїми яблуками. У долині Аннаполіс також ростуть грушки, сливи, персики та полуници. Долина Аннаполіс – це насправді найстаріший район у Канаді, в якому росте садовина.

Передрук з Програми мовної діяльності для п'ятої класи. Зшиток перший: Цикл читань на канадські теми. (1988). Manitoba Education.

Садівництво

Відповідайте на питання.

1. Головні райони садівництва в Канаді:

2. Канадська садовина йде:

- до _____
- на _____
- у _____

- на _____
- на _____

3. На Ніагарському півострові ростуть:

4. У долині Оканаган ростуть:

5. У долині Аннаполіс ростуть:

Подарунок

Кучеря́ві ясени і клéни обступíли двір звідусілія, а за двором сад-садóк зелéний, обліпíли яблука гілля.

Під яблуною діточóк громáда все угóру споглядáє ráда – споглядáє, нетерплáче жде, чи із гíлки що не упадé. (Ще не мóжна рвати ánі трястý, пérше яблучко самó повýнно впасти).

Ой, не знати, діточкý, не знати, як ще довго доведéться чекáти . . .

Та нараz вгорí щось обірвáлось . . . Ще ніхтó не спохватýвсь, що стáлось, як з-між лíстя кóло дíтворý впало пérше яблучко згорý.

Заплескали дíти у долóni, і загúv утіхою садóк, аж гусáк озвáвсь на оболóni, і закéркав пíвень на курóк. Простяглýся рúчки звідусюди – від Павлá, від Лéсі і від Люди – що й казáти, кóжне б ráde яблучко те маti.

Рáда в rádu – ухвалíли дíти, щоб нікому крýвdi не булó, яблучко натróє роздíлýти, щоб і Люда, й Лéся і Павлó – щоб усí по rívníй пáйцí мали і на себе щоб не нарíкали.

Та колý Павлó дíстáв з кишéні гóстрий нíж в колóдочцí зелéній, бlyснула у нього інша гáдка:

– Е, стривáйте, – кáже він, – дíвчáтка! Ми булí b забúli, що від вчóra наша пóдруга Олéнка хвóра у лíкарні в лíжечку лежítъ . . .

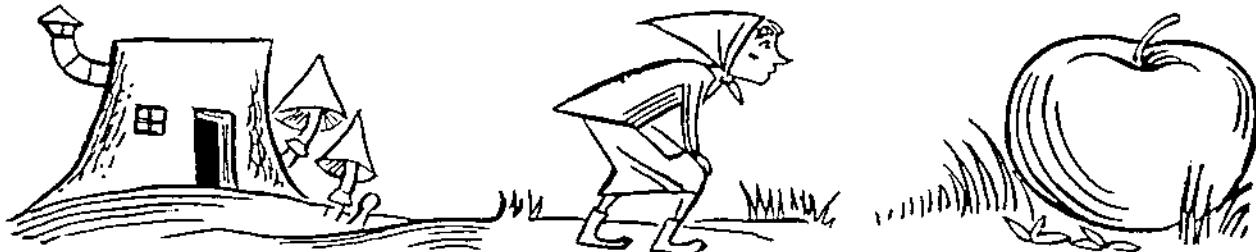
– Ах, Олéнка! . . . – крýкнули в ту мить Лéся й Люда. – В нéї спóухла нíжка, тíй не мóжна залишáти лíжка.

І схопíлись дíтки, начé щýглі, пérше спíле яблучко взялý, до лíкарні кúпкою побíгли, подарунок хвóрій понесли.

Питання

1. Якí дерéва ростýть на дворí? _____
2. Колý мóжна рвати яблука? _____
3. Хто чекáв на яблука? _____
4. Чому дíти заплескали? _____
5. Якí домáшні/свíйські тварýни чýли дíтворý? _____
6. Що дíти ухвалíли робítи з яблуком, щоб нікому крýвdi не булó? _____
7. Комý дíти подарувáли пérше яблучко? Чому? _____

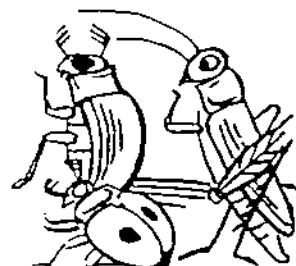
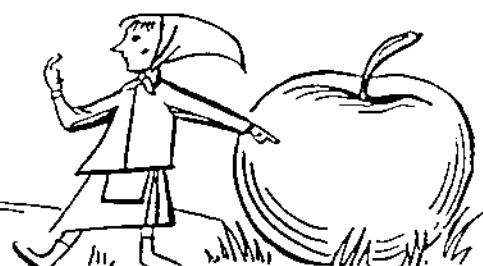
Перше яблуко

Щось зробило в лісі „гуп” –
Аж хитнувся грубий дуб.

Вийшла з хати Гоца Драла,
Всю галіяву обшукала.

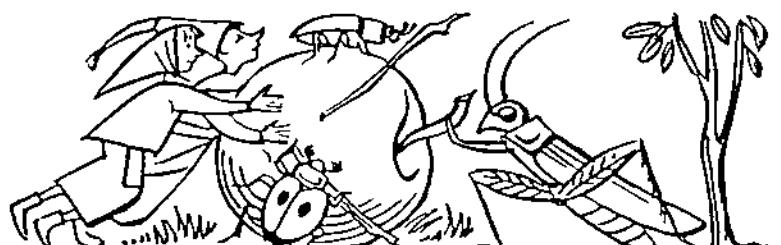
„Це не бомба впала, тільки
Перше яблуко із гілки!”

Гномик з-між кущів туп-туп:
Що зробило в лісі „гуп”?

Гоца каже: „Не тремти!
Мусиши Гоці помогти!”

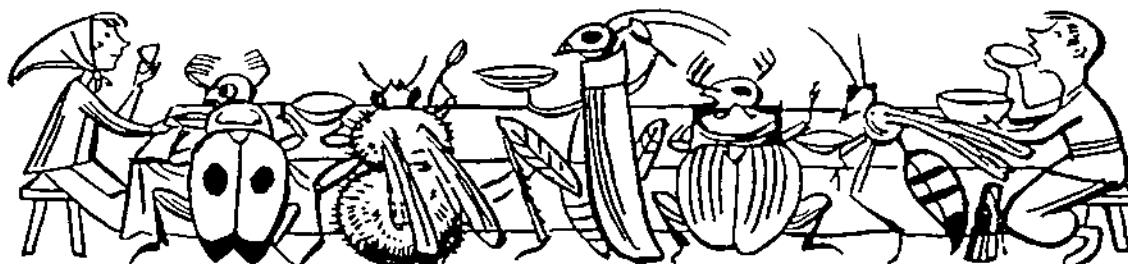
Аж до вечора щосили
Яблуко вони котили.

Помагали два жучки,
Налягали на дрючки.

Стрибунець їм помогав,
Гейкав, ухкав і кректав.

А як в Гоцин двір прийшли,
Зараз яблуко спекли.

Радий гномик, Гоца рада –
От, готова мармелада!

Гоца Драла добре дбала,
Всіх сусідів поскуликала.

Все поїли на обід,
Вилизали все як слід!

Передрук з Завадович, Роман. *Гоца Драла*. (1977). Торонто: ОПЛДМ.

Library Resources

Books

Elementary Level (Easy Reading):

- Apples and Pumpkins.* (1989). Rockwell, Anne. London: Macmillan Publishing Company.
- The Apple Bird.* (1983). Wildsmith, Brian. Toronto: Oxford University Press.
- The Apple Tree.* (1985). Dodd, Lynley. Wisconsin: Gareth Stevens Inc.

Non-fiction:

- An Apple Tree through the Year.* (1977). Shaupir, Claudia. Minneapolis-Carolrhode.
- Apples.* (1990). Notridge, Rhoda. England: Wayland Publishers Ltd.
- Apple Tree.* (1988). Parnall, Peter. London: Macmillan Publishing Company.
- Apple Tree.* (1986). Watts, Barrie. London: A & C Black Ltd.
- Ontario Apples, Coloring Book.* Produced by the Ontario Apple Marketing Commission. Illustrated by Kristina Maus. Ukrainian Translation, Saskatchewan Education.
- The Amazing Apple Book.* (1987). Bourgeois, Paulette. Toronto: Kids Can Press Ltd.

Filmstrips

- Orchard City.* NFB.
- The Story of How Apples Grow.* SVE (Society for Visual Education, Inc.)

Part Three

Social Studies

Третя частина

Суспільствознавство

Table of Contents/Зміст	123
Instruction in Ukrainian/Викладання українською мовою	125
Introduction	126
Вступ	128
Структура програми	130
Суспільствознавство: Програма навчання	134
Четверта кляса: Наша провінція – Саскачеван	135
П'ята кляса: Канада – наша батьківщина	141
Шоста кляса: Канада та її атлантичні сусіди	147
Сьома кляса: Канада та світова громада	159
Восьма кляса: Особа в суспільстві	173

Table of Contents / Зміст

	Page
Instruction in Ukrainian/Викладання українською мовою	125
Introduction	126
Вступ	128
Структура програми	130
Суспільствознавство: Програма навчання.....	134
Четверта кляса: Наша провінція – Саскачеван	135
• Розділ I: Як можна описати нашу провінцію?	136
• Розділ II: Що собою являють наші люди?	137
• Розділ III: Що є нашою історією?	138
• Розділ IV: Як ми собою управляемо?.....	139
• Розділ V: Як ми задовольняємо свої потреби?	140
П'ята кляса: Канада – наша батьківщина	141
• Розділ I: Як можна описати Канаду?	142
• Розділ II: Що являють собою люди Канади?	143
• Розділ III: Що є історією Канади?	144
• Розділ IV: Як Канадою управляють?	145
• Розділ V: Як канадці задовольняють свої потреби і бажання?	146
Шоста кляса: Канада та її атлантичні сусіди	147
• Зміст курсу та його цілі	147
• Цілі курсу.....	147
• Інтегрування суспільствознавства в систему інших предметів	148
• Course Content and Objectives	148
• Загальний огляд/Нарис курсу	149
• Концептуальна мапа/карта: Канада та її атлантичні сусіди	150
• Загальний огляд цілей	151
• Мапа/Карта понять	152

• Розділ II: Взаємодія.....	153
• Мапа/Карта понять.....	154
• Розділ III: Ідентичність	155
• Мапа/Карта понять.....	156
• Розділ IV: Взаємозалежність/Взаємозв'язок	157
• Мапа/Карта понять.....	158
 Сьома класа: Канада та світова громада.....	159
• Introduction/Вступ	159
• Curriculum Model	160
• Програма навчання.....	161
• Розділ I: Місцезнаходження	162
• Розділ II: Ресурси.....	163
• Розділ III: Влада	164
• Розділ IV: Зміни	165
• Розділ V: Взаємодія	166
• Навчання українською мовою – Розділ II: Ресурси	167
 Восьма класа: Особа в суспільстві	173
• Introduction	173
• Вступ	174
• Curriculum Model	175
• Програма навчання.....	176
• Розділ I: Культура.....	177
• Розділ II: Особистість	178
• Розділ III: Ролі	179
• Розділ IV: Взаємозалежність/Взаємозв'язок	180
• Розділ V: Громадянство	181
• Навчання українською мовою – Розділ I: Культура	182
• Навчання українською мовою – Розділ V: Громадянство	187

Instruction in Ukrainian

The content outline presented in this document is a summary of the Grades 4 to 8 *Saskatchewan Education Curriculum Guides for Social Studies*. The original documents should be consulted for detailed information on teaching principles, objectives, recommended approach and sample developmental activities.

The introductory page for each level identifies the year of study, the major theme for the level and the series of sub-themes which are related directly to the theme. Each of the remaining pages lists the suggested topics to be developed under the sub-theme headings.

The themes and sub-themes for instruction in Ukrainian are selected by the teacher. The recommended pattern for instruction in Ukrainian is one in which 60 percent of the Grade 4 Ukrainian subject content is taught in Ukrainian and 40 percent in English. In each grade thereafter, the amount of Ukrainian language instruction is reduced by 10 percent, resulting in 20 percent of the subject content taught in Ukrainian and 80 percent in English at the Grade 8 level.

Викладання українською мовою

Цей документ є коротким викладом програм Посібника Саскачеванської програми навчання з суспільствознавства для 4-8 клас. По детальну інформацію про методи викладання, мету, рекомендований підхід та зразки навчальної діяльності треба звернутися до оригіналу документів.

Вступна сторінка для кожного рівня визначає рік навчання, головну тему для цього року та серію підтем, що безпосередньо відносяться до цієї теми. На кожній зі сторінок, що залишилися, перераховано пропоновані теми, які повинні бути розробленими в межах підтем.

Introduction

Social studies may be defined as a school subject in which young people study humanity and its relationships with its social and physical environments. The knowledge, skills and values developed in social studies help young people to be aware of the past, to understand the present and to mould the future.

The ultimate aim of the social studies program is to provide for the development of knowledge, skills and values necessary for informed and effective participation in society.

Fundamental to learning in the social studies is the acquisition of facts and the formation of concepts and generalizations. Knowledge in the form of basic concepts and generalizations is considered most useful when it is arrived at through examination and use of a large number of facts drawn from various sources. Facts are not seen as ends in themselves but as a means of developing concepts and generalizations.

A wide range of skills is required in handling social studies data. Among the most significant are the following:

Thinking skills

Remembering

- recognizing or recalling

Translation

- changing from one form to another (e.g. a table of statistics to a graph)

Interpretation

- discovering relationships

Application

- using knowledge and skills in new situations

Analysis

- taking apart/breaking down more complicated material into component parts

Synthesis

- putting together ideas to make a new and original idea

Evaluation

- judging/determining whether something is acceptable or unacceptable

Study Skills and Work Habits

Many study skills and work habits are included and taught in other curriculum areas. Children are taught skills in locating, acquiring, interpreting, processing and presenting information. Developing these skills in social studies should lead children to:

1. use a variety of sources of data including primary and secondary sources, library materials, current periodicals, community resources and audio-visual materials.
2. interpret and make maps, graphs, tables, time lines and other geographical materials.
3. interpret sequences of events, time periods, chronology and trends.
4. organize material from several sources and present it in pictorial, oral, written or graphic form.
5. distinguish facts from opinions and relevant from irrelevant information.
6. detect errors in thinking, unwarranted assertions and the use of propaganda techniques.
7. work as a member of groups, participating in decision making, carrying out plans, adhering to group standards and evaluating individual and group efforts.

Problem Solving Skills

In processing knowledge children should learn to:

1. define the question or problem to be studied
2. state hypotheses or questions to guide study
3. gather pertinent data
4. analyze and organize data to test hypotheses or answer questions
5. interpret findings and draw conclusions
6. express opinions and make practical applications

Values may be described as the standards held by individuals and groups. The process of valuing is what everyone goes through when he/she makes judgements about people, things and events encountered in his daily life. Students should in the process of valuing, become aware of values, recognize alternate values, select and accept preferred values, conceptualize their own values and organize a value system.

Ukrainian Component

For information on Ukraine and East European affairs, refer to Ukrainian periodicals such as *Forum*, *Ukrainian Weekly*, *Ukrainian News*, *Krylati*, *Hotuys'* and others. Teachers are encouraged to actively search out current information in all multi-media sources available to them.

Вступ

Суспільствознавство можна визначити, як шкільний предмет, який вивчає людину у її відношенні до свого соціального й фізичного оточення. Знання, навички й моральні цінності, які розвиваються протягом вивчення цього предмету, допомагають учням зрозуміти минуле й сучасне та формувати майбутнє.

Головна мета програми з суспільствознавства – забезпечити розвиток знань, умінь і моральних цінностей, необхідних для кваліфікованої й ефективної участі в житті суспільства.

Важливу роль у вивченні суспільствознавства грає здобуття фактів і формування понять і узагальнень. Знання у формі головних понять і узагальнень вважаються корисними тоді, коли здобуваються шляхом вивчення й використання великої кількості фактів, узятих із різних джерел. Факти розглядаються не як кінцева мета, а як засіб розвитку понять і узагальнень.

При розгляді даних у курсі суспільствознавства необхідний широкий діапазон навичок. Серед них найважливішими є такі:

Навички мислення

Запам'ятовування

- пізнавання й пригадування

Переклад

- зміна однієї форми на іншу (наприклад, статистичної таблиці на графік)

Інтерпретація

- встановлення взаємозв'язків

Застосування

- використання навичок і знань у нових ситуаціях

Аналіз

- розклад на частини – розбивання складного матеріалу на складові частини

Синтез

- складання – об'єднання ідей з метою отримання нової й оригінальної ідеї

Оцінювання

- визначення, чи щось є прийнятним чи неприйнятним

Робочі та навчальні навички

Багато видів навичок праці та навчання включається і навчається в інших шкільних програмах. Дітей навчають навичкам пошуку, надбання, інтерпретації, обробки і викладу інформації. Розвиток цих навичок у програмі з супільствознавства підготовляє дітей:

1. використовувати різні джерела інформації, включаючи первинні й вторинні джерела, бібліотечні матеріали, поточні періодичні видання, громадські ресурси й слухово-зорові матеріали.
2. інтерпретувати й робити мапи/карти, графіки, таблиці, хронологічні таблиці й інші географічні матеріали.
3. пояснювати хід подій, часові періоди, хронологію й тенденції.
4. організовувати матеріал з декількох джерел і викладати його в ілюстрованій, усній, письмовій або графічній формі.
5. відрізняти факти від поглядів та істотну інформацію від неістотної.
6. помічати помилки у способі мислення, довільні твердження й використання пропаганди.
7. бути членами груп, які беруть участь у прийнятті рішень, впровадженні плянів, дотримуванні групових норм та оцінюванні індивідуальної і групової праці.

Навички вирішування проблем

У процесі надбання знань діти повинні навчитися:

1. визначати питання або проблему, яку вони розглядатимуть.
2. висловлювати гіпотези або питання, які керуватимуть їх працею.
3. збирати відповідні матеріали.
4. аналізувати й упорядковувати/організовувати дані з метою перевірки гіпотези або відповіді на питання.
5. пояснювати одержані дані й робити висновки.
6. висловлювати погляди й практично застосовувати вивчене.

Моральні цінності можна пояснити як певні норми, яких дотримуються окремі особи або групи. Процес оцінювання притаманний кожному у відношенні до людей, речей та подій, що зустрічаються у щоденному житті. Протягом цього процесу учні повинні навчитися усвідомлювати існування певних моральних цінностей та визнавати альтернативні цінності, вибирати й приймати моральні цінності, яким вони надають перевагу, розуміти і висловлювати власні цінності, а також упорядковувати/організовувати систему моральних цінностей.

Структура програми

Теми

Програма від 1 до 12 класи укладена на основі списку, що складається з дванадцяти тем, кожна з яких відповідає рівнів однієї класи. Теми послідовно викладають зміст предмету й укладені так, щоб вести учнів від знайомого до незнайомого, від місцевого до глобального погляду на світ. Теми для 1-12 клас такі:

Клас	Тема
1	Родини/сім'ї
2	Місцеві громади
3	Порівняння громад
4	Громади Саскачевану
5	Канадська ідентичність
6	Канада та її атлантичні сусіди
7	Канада та світова громада
8	Особа у суспільстві
9	Корені суспільства
10	Суспільні організації
11	Світові проблеми
12	Канадські студії

Основні поняття

Курс суспільствознавства від 1 до 12 класи зосереджуватиметься на 20 основних поняттях. На поданій нижче таблиці визначається, на яких рівнях кляс певним поняттям надається провідного значення.

Поняття	Початковий					Середній				Загальноосвітній		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Переконання								X	X	X	X	X
Причинність/ Причинний зв'язок									X	X	X	X
Зміни	X		X			X	X	X	X	X	X	X
Конфлікт/суперечність												
Культура	X			X				X	X	X	X	X
Прийняття рішень			X	X	X			X	X	X	X	X
Розподіл/Поширення					X		X					X
Відмінність/ Різноманітність		X	X	X	X	X			X	X	X	X
Середовище		X	X						X		X	X
Ідентичність	X			X	X	X		X	X		X	X
Установи				X	X	X				X	X	X
Взаємодія						X	X		X		X	X
Взаємозалежність/ Взаємозв'язок			X			X		X		X	X	X
Місцезнаходження				X		X	X			X		X
Потреби					X	X	X	X		X		
Влада							X		X	X	X	X
Ресурси					X		X				X	X
Технологія			X						X		X	X
Час		X			X	X			X	X		
Цінності				X	X	X	X	X	X	X	X	X

Рамки та послідовність розвитку умінь і навичок у процесі розгляду інформації курсу суспільствознавства

Уміння та навички, яким надається особливого значення

4-6 класи	Визначати місцезнаходження/знаходити, збирати та упорядковувати/організовувати інформацію
7 класа	Підсумовувати інформацію
8 класа	Порівнювати

Розвиток умінь і навичок та рівень класи

В = Викладати

З = Застосовувати

Д = Досягати самостійності суджень

Р = Розширювати/Захищати думку

Уміння та навички				
	В	З	Д	Р
Визначаючи місцезнаходження інформації				
Встановлювати межі теми та вибирати відповідні заголовки до підтем	4	4	4	5
Використовувати каталог-картотеку/карковий каталог	4	4	4	5
Визначати називу, автора, видавництво та дату публікації різних друкованих матеріалів	4	4	4	5
Знаходити та використовувати зміст і покажчики різних книжок	4	4	4	5
Встановлювати місцезнаходження/знаходити та використовувати джерела, відповідні рівніві підготовки учня	4	4	4	5
Знаходити та використовувати словники, енциклопедії, атласи й інші довідкові джерела	4	4	4	5
Знаходити та використовувати засоби вибірки інформації, такі як покажчики, глосарії й бібліографії	4	4	5	6
Встановлювати місцезнаходження та використовувати вертикальні картотеки, картотеки-малюнки, газети, довідники, каталоги-мікрофільми, комп'ютерні програми або інформацію бази даних, щорічники, альманахи, зорово-слухові матеріали й інші відповідні джерела	4	5	6	7
Знаходити та використовувати ресурси поза школою або місцевою бібліотекою, користуючись такими прийомами, як, наприклад, писання листів, інтерв'ю, запрошення доповідачів, польові подорожі, відвідини музеїв й інших бібліотек	4	5	6	7

Примітка: Вважається, що сподівання учителя відповідають рівневі розвитку учнів.

Розвиток умінь і навичок та рівень кляси

В = Викладати

З = Застосовувати

Д = Досягати самостійності суджень

Р = Розширювати/Захищати думку

Уміння та навички	Рівень кляси			
	В	З	Д	Р
Збираючи та аналізуючи інформацію				
Складати список питань або план, який скеруватиме процес дослідження	4	5	6	7
Добирати матеріали до тем, які вивчаються	4	5	6	7
Використовувати ключові слова, щоб переглядати, збирати, вивчати, слухати, розглядати матеріали під час пошуку інформації	4	5	6	7
Розрізняти основні та другорядні ідеї	5	6	7	8
Читати глобуси й мапи/карти під час пошуку інформації	4	5	6	6
Читати графіки, схеми, таблиці, діаграми і хронологічні таблиці під час пошуку інформації	4	5	6	7
Точно інтерпретувати матеріали	5	6	7	+
Оцінювати відповідність і достовірність даних		5	6	7+
Уміло записувати дані, користуючись стислими нотатками на підготованій формі	4	5	6	7
Вести записи про джерела інформації	4	6	7	+
Розпізнавати погляди, що різняться один від одного чи суперечать один одному	5	6	7	+
Визнавати наявність упередженості/тенденційності та стереотипізації	5	6	7	+
Усвідомлювати зв'язки між причиною та наслідком	5	6	7	+

Уміння та навички	Рівень кляси			
	В	З	Д	Р
Упорядковуючи/організуючи та створюючи				
Використовувати стислі нотатки для письмового викладу матеріалу своїми словами	4	5	6	7
Упорядковувати/організовувати ідеї й інформацію за темами й логічним чином так, щоб вони виглядали обґрунтовано	4	5	6	7
Використовувати такі прийоми, як поширене знання, виготовлення концептуальних мап/карт, складання плану/схеми для підсумку	4	5	6	7
Класифікувати інформацію	5	6	7	8
Робити записи у щоденнику у відповідь на якісні питання стосовно проблем, які розглядаються	4	5	6	7
Застосовувати інформацію, одержану в одному контексті (наприклад, енциклопедії), до іншого	4	5	6	7
Користуватися мапами/картами, схемами, таблицями, графіками, щоб записати інформацію	5	6	7	+
Переказувати/парафразовувати інформацію, щоб відповісти на питання	4	5	6	7
Узагальнювати й робити попередні висновки	4	6	7	+
Правити власну роботу	5	6	7	+
Складати список джерел інформації	5	6	7	+
Підсумовувати інформацію	5	6	7	+
Порівнювати інформацію	5	6	7	+

+ позначаються рівні, не охоплені рівнями з 4 по 12 кляси.

Суспільствознавство: Програма навчання

Четверта кляса: Наша провінція – Саскачеван

Як можна описати нашу провінцію?
Що собою являють наші люди?
Що є нашою історією?
Як ми собою управляемо?
Як ми задовольняємо свої потреби?

П'ята кляса: Канада – наша батьківщина

Як можна описати Канаду?
Що являють собою люди Канади?
Що є історією Канади?
Як Канадою управляють?
Як канадці задовольняють свої потреби і бажання?

Шоста кляса: Канада та її атлантичні сусіди

Місцезнаходження (фізична географія)
Взаємодія (історична географія)
Ідентичність (географія культури)
Взаємозалежність/Взаємозв'язок (економічна/політична географія)

Сьома кляса: Канада та світова громада

Місцезнаходження
Ресурси
Влада
Зміни
Взаємодія

Восьма кляса: Людина в суспільстві

Культура
Особистість
Ролі
Взаємозалежність/Взаємозв'язок
Громадянство

Четверта класа: Наша провінція – Саскачеван

Розділ I: Як можна описати нашу провінцію?	<ul style="list-style-type: none">• Місцезнаходження• Земля• Клімат• Ресурси
Розділ II: Що собою являють наші люди?	<ul style="list-style-type: none">• Раніше• Тепер
Розділ III: Що є нашою історією?	<ul style="list-style-type: none">• Вчора• Сьогодні• Завтра
Розділ IV: Як ми собою управляемо?	<ul style="list-style-type: none">• Правила• Ролі• Обов'язки
Розділ V: Як ми задовольняємо свої потреби?	<ul style="list-style-type: none">• Потреби• Економічні рішення• Збереження природних ресурсів

Розділ I: Як можна описати нашу провінцію?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Місцезнаходження	<ul style="list-style-type: none">Саскачеван знаходиться в центральній частині Північної Америки.
Мапи/Карти	<ul style="list-style-type: none">Можна користуватися мапами/картами для того, щоб вивчити багато про Саскачеван, вживаючи міри, символи, різні кольори, широту та довготу.
Райони	<ul style="list-style-type: none">Саскачеван може бути поділений на різні райони на основі таких факторів, як топографія, тип ґрунту, клімат та рослинність.
Зв'язки	<ul style="list-style-type: none">Розміщення громади, де живуть учні, в певному географічному районі впливає на спосіб життя.Населення Саскачевану – невелике в порівнянні з розміром провінції – зосередилося в південній частині провінції.Середньоконтинентальне положення Саскачевану робить транспортування проблемою.
Постійні зміни	<ul style="list-style-type: none">Людська діяльність, як, наприклад, створення резервуарів, удосконалила обробку землі за допомогою іригації та створила зони відпочинку.

Розділ II: Що собою являють наші люди?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Людина	<ul style="list-style-type: none">• Давним давно люди у Саскачевані вели спосіб життя, який антропологи намагаються визначити, користуючись різними методами дослідження.
Загальний характер	<ul style="list-style-type: none">• Мова, знаряддя праці та релігія – важливі складники способу життя, які група людей вивчає, а потім передає своїм дітям.
Культурні зміни	<ul style="list-style-type: none">• Культура змінюється в процесі запозичення, пристосування та винаходів.
Суспільні істоти	<ul style="list-style-type: none">• Населення – це група людей, яка мешкає у межах визначених кордонів. Його можна поділити на різні групи.
Зміни	<ul style="list-style-type: none">• Населення не є незмінним; воно зазнає змін у зв'язку з різними причинами.

Розділ III: Що є нашою історією?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Зміни	<ul style="list-style-type: none"> Уродженці Саскачевану розвинули спосіб життя та культуру, що відповідали ресурсам району. Вичерпання запасу хутра у східній частині Північної Америки започаткувало період торгівлі хутром та напливу населення до Саскачевану.
Причина і наслідок	<ul style="list-style-type: none"> Винищення отар буйволів та будівництво залізниць призвели до серйозних змін в житті уродженців (аборигенів) Саскачевану. Багато факторів сприяли швидкому заселенню прерій.
Зміни	<ul style="list-style-type: none"> Велика міграція людей з багатьох країн сприяла створенню нової та відмінної культури.
Зміни і послідовність	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток транспортної системи, великий наплив поселенців та розвиток природних ресурсів сприяли створенню провінції Саскачеван у 1905 році.
Зміни	<ul style="list-style-type: none"> Економічні та природні фактори призвели до великої депресії у 30-их роках. У Саскачевані, в залежності від запасів землі, з'явилися різні види фарм. Наука та нововведення, а також нестаток певних ресурсів, призвели до багатьох важливих змін у житті людей Саскачевану.
Зміни і послідовність	<ul style="list-style-type: none"> Нові види промисловості постійно розвиваються.

Розділ IV: Як ми собою управляємо?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Влада і повноваження	<ul style="list-style-type: none"> Людям потрібні закони для того, щоб працювати разом. Існують провінційні закони, а також громадські правила. Закони провінції діють тільки у межах провінційних кордонів. Провінційні закони створені для того, щоб охороняти права та власність громадян провінції. Відповідальні громадяни підкоряються законам провінції. Існують положення, що передбачають впровадження провінційних законів у життя. Провінційний уряд має повноваження отримувати фонди шляхом оподатковування з тим, щоб забезпечити громадян певними послугами.
Філософія й ідеологія	<ul style="list-style-type: none"> Уряд Саскачевану, що знаходиться в Реджайні, функціонує згідно з положеннями закону Саскачевану, прийнятому у 1905 році. Провінційний уряд забезпечує захист мешканців провінції, а також надання їм різних послуг.
Прийняття рішень	<ul style="list-style-type: none"> Члени законодавчої влади обираються демократичним шляхом.
Громадянство – управління	<ul style="list-style-type: none"> Всі громадяни провінції мають політичні права та відповідні обов'язки. Для того, щоб демократичний уряд процвітав, необхідно, щоб громадяни були активними та освіченими.
Установи	<ul style="list-style-type: none"> Деякі обов'язки провінційного та місцевого урядів частково збігаються або доповнюють одні одних; інші обов'язки спеціально визначені для певного рівня уряду.

Розділ V: Як ми задовольняємо свої потреби?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Спеціалізація	<ul style="list-style-type: none">Природне середовище у великій мірі допомагає формувати характер економічного життя людей.Райони Саскачевану спеціалізуються у виробництві продуктів, для яких у них є відповідні ресурси.Непридатність природного середовища для задоволення всіх потреб ранніх поселенців примусила їх спеціалізуватися.
Економічні рішення	<ul style="list-style-type: none">Різні галузі промисловості мають тенденцію розвиватися там, де існує комбінація сприятливих умов.Хоча сільське господарство залишається найважливішим видом промисловості у Саскачевані, розвиток інших основних галузей промисловості зменшив залежність провінції від сільського господарства.
Збереження природних ресурсів	<ul style="list-style-type: none">Збереження та мудре користування природними ресурсами є в кращих інтересах людини.

П'ята кляса: Канада – наша батьківщина

Розділ I: Як можна описати Канаду?	<ul style="list-style-type: none">• Розмір• Місцезнаходження гір, височин і низин• Клімат• Ресурси
Розділ II: Що являють собою люди Канади?	<ul style="list-style-type: none">• Первіні люди/Тубільці• Змішування культур• Групи населення
Розділ III: Що є історією Канади?	<ul style="list-style-type: none">• Минуле• Сучасне• Майбутнє
Розділ IV: Як Канадою управлюють?	<ul style="list-style-type: none">• Конституційний уряд• Громадянство• Закони• Політика
Розділ V: Як канадці задовольняють свої потреби і бажання?	<ul style="list-style-type: none">• Економічна система• Розвиток• Економічні рішення

Розділ I: Як можна описати Канаду?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Місцезнаходження	<ul style="list-style-type: none">Канада знаходитьться в північній та західній півкулях і є частиною Північної Америки.
Мапи/Карти	<ul style="list-style-type: none">Про Канаду можна багато узнати, користуючись мапами/картами та інтерпретуючи різні міри та символи.
Райони	<ul style="list-style-type: none">Канада може бути розділена на географічні райони згідно з такими критеріями, як клімат, топографія, рослинність і тип ґрунту.
Зв'язки	<ul style="list-style-type: none">Географічні кордони та розмір завжди ускладнювали функціонування систем транспорту та зв'язку.Більшість населення Канади зосереджена уздовж її південного кордону.Багато канадських міст зросло там, де було легко розвивати системи транспорту та зв'язку.Оскільки канадці залежать один від одного та від інших країн у плані товарів та послуг, необхідно мати добре системи транспорту і зв'язку.
Постійні зміни	<ul style="list-style-type: none">Людина та природні сили разом змінюють риси землі.

Розділ II: Що являють собою люди Канади?

Поняття	Розуміння суті матеріалу
Людина	<ul style="list-style-type: none"> Індіяни – це люди, що походять від людей, які вже жили тут, коли сюди приїхали європейці/європейці. Первісні люди прийшли спочатку до Західної Канади. Перші мешканці були мисливцями, які, мабуть, прийшли сюди у пошуках їжі.
Суспільні істоти	<ul style="list-style-type: none"> В міру того, як заселення продовжувалося у східному напрямку, ранні поселенці почали ділитися на культурні групи та племена. Різні культури мали тенденцію розвиватися згідно з існуючими ресурсами та повсякденною діяльністю.
Загальний характер культурних цінностей	<ul style="list-style-type: none"> Первісні люди робили знаряддя з дерева, каміння та кісток. Різні племена канадських індіянів розмовляють різними мовами. Ремесла, мистецтво, прикраси та ігри – важливі аспекти індіянської культури.
Суспільні істоти	<ul style="list-style-type: none"> Кожний канадець належить до багатьох груп населення, які можуть змінюватися з часом і цим впливати на різні соціальні зміни. Кожний канадець є членом родини, культурної групи, громади, населення провінції та населення країни. Культурні цінності та цілі різних груп можуть вступати в конфлікт.
Культурні зміни	<ul style="list-style-type: none"> Наслідком забезпечення системами транспорту та зв'язку більшого і тіснішого зв'язку між віддаленими районами та рештою Канади є культурні зміни.

Розділ III: Що є історією Канади?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Зміни	<ul style="list-style-type: none">Люди з багатьох країн зробили внесок у відкриття Канади.Торгівля хутром призвела до утворення перших постійних поселень у Канаді.
Культурні цінності	<ul style="list-style-type: none">Між переконаннями французьких та англійських поселень в Північній Америці існували незгоди.
Причина та наслідок	<ul style="list-style-type: none">Торговельне суперництво між англійцями і французами призвело до завоювання англійцями Нової Франції. Франкомовна англійська колонія відмовилася взяти участь в Американській революції.
Зміни	<ul style="list-style-type: none">Англомовні та франкомовні реформісти сформували відповідальний уряд.Представники кількох націй взяли участь у дослідження західного узбережжя Канади.Розширення торгівлі хутром у західному напрямку привернуло увагу перших європейців/європейців до заходу Канади.Британські колонії об'єдналися з тим, щоб створити націю.Канада простяглася від моря до моря.Люди з багатьох земель будували захід Канади.Канада стала політично незалежною.Канада грає визначну роль в міжнародних справах.Майбутнє Канади як нації залежить від взаєморозуміння та співробітництва всіх канадців.

Розділ IV: Як Канадою управлють?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Влада і повноваження	<ul style="list-style-type: none"> Конституція Канади, що є частково написаною і частково ненаписаною, є найвищим законом народу. Конституція надає канадському парламенту владу створювати національні закони. Британський північноамериканський закон 1867 року розробив структуру канадського уряду. Федеральні закони покликані захищати права і власність громадян країни, а також забезпечити певні послуги, фонди для яких створюються шляхом оподатковування. Непопулярні та застарілі закони можуть бути змінені народними обранцями в парламенті Канади.
Філософія – ідеологія	<ul style="list-style-type: none"> Канада – конституційна монархія, в якій члени законодавчої влади обираються демократичним шляхом і відповідають перед народом країни.
Прийняття рішень	<ul style="list-style-type: none"> Канада має систему партій в уряді.
Громадянство – управління	<ul style="list-style-type: none"> Всі канадські громадяни мають певні політичні та юридичні права, а також певні обов'язки. Відповідальні громадяни Канади підкоряються законам Канади. Для успішного функціонування демократичного уряду необхідно, щоб громадяни були активними і добре поінформованими.
Установи	<ul style="list-style-type: none"> У Канаді влада закону підтримується ієрархічною системою судів. Верховний Суд Канади – найвищий суд у країні.

Розділ V: Як канадці задовольняють свої потреби і бажання?

Поняття	Розуміння суті матеріялу
Ресурси та їх місцезнаходження	<ul style="list-style-type: none"> Канада – країна, багата на ресурси. Ці ресурси нерівномірно розподілені по всій країні. Наявні ресурси впливають на економічну спеціалізацію району.
Збереження природних ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> Канадці відкривають, що в їх інтересах мудро використовувати свої природні ресурси.
Спеціалізація	<ul style="list-style-type: none"> Індустріалізація привела до швидкої урбанізації в багатьох частинах Канади.
Нестача матеріалів	<ul style="list-style-type: none"> Нестача деяких матеріалів або неможливість виробити їх економічно потребує їх імпорту.
Економічні рішення	<ul style="list-style-type: none"> Звичайно промисловість розвивається в Канаді там, де існує тісний взаємозв'язок між такими факторами, як капітал, ресурси, робота та ринок.
Ціни	<ul style="list-style-type: none"> Спеціалізація у промисловості вимагає створення ринку, де покупці та продавці можуть зустрітися. Посередники полегшують цей процес. Ринкова система вимагає грошей або системи кредиту, які служать засобом обміну. На визначення цін на товари та послуги впливає багато чинників/факторів.
Економічні рішення	<ul style="list-style-type: none"> Існує багато способів організації людей з ціллю вплинути на економічні рішення.
Комерційний цикл	<ul style="list-style-type: none"> Урядові агентства та фонди використовуються для того, щоб заохотити або підтримати деякі галузі промисловості шляхом субсидій, концесій та тарифів.

Шоста кляса: Канада та її атлантичні сусіди

Зміст курсу та його цілі

Курс суспільствознавства для шостої кляси розробляє чотири основні поняття: місцезнаходження, взаємодія, ідентичність і взаємозалежність/взаємозв'язок. Кожне з цих понять містить ряд підпорядкованих понять, як зазначається на наступній концептуальній мапі/карті. Зміст курсу у застосуванні до шостої кляси зосереджується, головним чином, на атлантичній зоні, в той час як у сьомій клясі – на тихоокеанській. Кваліфіковано вибираючи певний зміст для цих двох кляс, учителі матимуть можливість представити широку картину взаємних зв'язків Канади з іншими країнами світу.

Загальні цілі курсу логічно випливають з концептуальної мапи/карти й необхідних навичок навчання. Вони описуються як цілі, визначені щодо знань, умінь і навичок та цінностей. Кожна конкретна ціль, визначена щодо знань, записана як розуміння суті матеріялу, результат навчання, в процесі якого розглядаються питання пропонованого змісту або інший зміст, який учитель може вирішити використовувати.

Можна вказати конкретні цілі, визначені щодо знань, дляожної частини змісту та стратегій. Отже цілі, визначені щодо умінь та цінностей, не повинні обов'язково розглядатися як такі, що належать лише одній частині змісту.

Пропонований матеріял у колонці змісту охоплює більше, ніж усі учні можуть прийнятно засвоїти за один рік. У деяких випадках учителі можуть надавати перевагу опрацюванню пропонованого змісту з усіма учнями, але в інших випадках цей пропонований матеріял потрібно розглядати як можливість пристосувати навчання до учнів з різними рівнями розумових здібностей та мотивації. Учителі можуть також вирішити замінити пропонований матеріял відповідним місцевим. Такий матеріял повинен відбивати інтереси громади, а також відповідати цілям, визначеним щодо умінь, навичок та цінностей.

Цілі курсу

Учні:

- краще розумітимуть взаємний зв'язок між географією природи та людини
- зможуть висловлювати різні точки зору
- удосконалюватимуть уміння користуватися бібліотекою та іншими джерелами, особливо коли це стосується упорядкування/організації інформації
- розвиватимуть розуміння, цінності, уміння та процеси, що стосуються курсу суспільствознавства і визначені у рамках необхідних навичок навчання

-
- поводитимуться у спосіб, який виявлятиме й заохочуватиме повагу до людської гідності
 - братимуть участь у численному ряді навчальних ситуацій та обміні досвідом

Інтегрування суспільствознавства в систему інших предметів

Програма укладена у такий спосіб, що учителі матимуть багато сприятливих можливостей для викладання суспільствознавства інтеграційним методом. Наприклад, існують нагоди інтеграції з курсом мовної діяльності – починаючи з читання показового тексту й закінчуючи власними оповіданнями. Є ряд можливостей для естетичного вияву – від створення образів до участі у ситуативних інсценізаціях. Уміння й навички, визначені у курсі суспільствознавства, узгоджуються з уміннями й навичками, визначеними в програмах інших курсів.

Course Content and Objectives

The Grade 6 course develops four major concepts: location, interaction, identity and interdependence. Each one of these major concepts contains a number of sub-concepts as indicated by the following conceptual map (p. 150). The content used in Grade 6 will focus mainly on the Atlantic region, whereas in Grade 7 it will be mainly on the Pacific Rim. By choosing the specific content wisely for these two grades, teachers will be able to present a broad picture of Canada's interrelationships with the countries of the world.

General objectives for the course follow from the conceptual map and from the required learnings. They are outlined as knowledge, skills/abilities and values objectives. Each specific knowledge objective is written as a main understanding, a learning outcome dealing with the suggested content or other content the teacher might decide to use.

It is possible to indicate specific knowledge objectives for each part of the content and strategies. However, skills/abilities and value objectives often apply to several parts of both content and strategies. Thus, skills and value objectives should not necessarily be read as belonging to only one part of the content.

The suggested material in the content column is more than can be reasonably covered by all students in one year. In some instances, teachers may choose to work through the suggested content with all students, but at other times this suggested material should be seen as an opportunity to adapt instruction for students with different levels of intellectual ability and motivation. Teachers may also choose to substitute locally developed material where appropriate. Such material should reflect community interests and should also meet the skills/abilities and values objectives.

Загальний огляд/Нарис курсу

У курсі суспільствознавства для шостої класи розглядаються, головним чином, стосунки та зв'язки Канади з її атлантичними сусідами. Він доповнює курс сьомої класи, в якому, насамперед, йдеться про Канаду та її тихоокеанських сусідів.

Для вивчення у шостій класі пропонуються такі країни атлантичного узбережжя: Канада (Східна), США (Східні), Марокко, Нігерія, Західна Африка, Еспанія/Іспанія, Франція, Велика Британія/Великобританія, Аргентіна, Бразилія, Ямайка й Мексіко/Мексика.

Розділ I: Місцевонаходження (фізична географія)

Учні вчитимуться розуміти та інтерпретувати глобуси й мапи/карти з точки зору географії природи (континенти, океани, висота над рівнем моря), політичного поділу (кордони провінцій, держав) та картографічних знаків (координатна мережа, символи й кольори). Вивчаючи розташування визначених програмою країн атлантичної зони відносно однієї до одної, учні зосереджуватимуть увагу на тому, як взаємо пов'зуються місцевонаходження, клімат, географічні ознаки та рослинність.

Розділ II: Взаємодія (історична географія)

У цьому розділі учні вивчатимуть, як народи країн атлантичної зони впливали один на одного протягом усіх часів. Вони дізнаються, що історична інформація передається у різні способи і може інтерпретуватися з різних точок зору. Вони вивчатимуть у стислій формі тубільні народи обох Америк, Європи/Європи та північно-західної Африки до колонізації. Вони вивчатимуть період їх дослідження та освоєння європейськими/європейськими дослідниками та трансатлантичні моделі міграції/переселення. Учні дізнаються, що природне середовище обох Америк забезпечило контекст для формування нових ідентичностей.

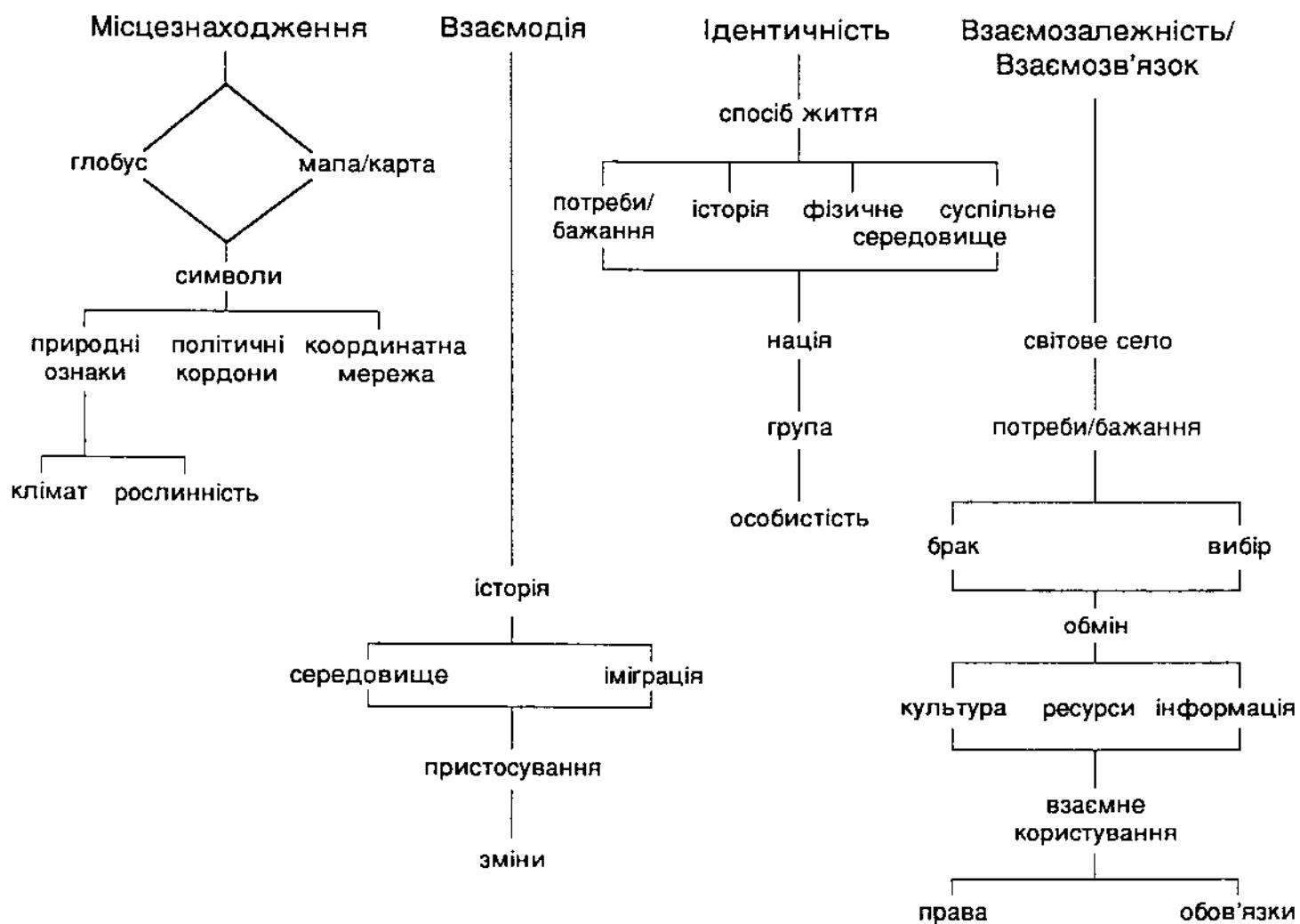
Розділ III: Ідентичність (географія культури)

Учні вивчатимуть сучасні способи життя народів країн атлантичної зони, визначених програмою, зосереджуючи увагу на ідентичностях націй, груп, утворених національними меншостями, суспільних організацій та на своїй власній ідентичності.

Розділ IV: Взаємозалежність/Взаємозв'язок (економічна/політична географія)

Учні дізнаються, що народи залежать один від одного для задоволення своїх потреб. Вони вивчатимуть роль Канади у світовій взаємозалежності країн та розглядатимуть деякі особливі моделі зв'язків між країнами атлантичної зони, які вивчаються. Учні усвідомлють, що взаємозалежність вимагає від народів і людей не лише користування своїми правами, а й прийняття відповідальних рішень.

Концептуальна мапа/карта: Канада та її атлантичні сусіди

Загальний огляд цілей

Розділ I: Місцезнаходження

Основні поняття

- місцезнаходження
- земля
- глобус, атлас, карта/карти
- географія природи
- координатна мережа
- кордон
- погода/клімат

Розуміння суті матеріалу

Глобуси та мапи/карти містять інформацію про основні системи, природні ознаки, політичні поділи та картографічні знаки включно. Місцезнаходження одних країн має особливі поєднання характерних ознак, за якими вони відрізняються від місцезнаходження інших.

Уміння та навички

Інтерпретувати інформацію, знайдену на глобусах та мапах/картах.
Упорядковувати/організовувати інформацію, одержану з ряду джерел різноманітними способами.

Цінності

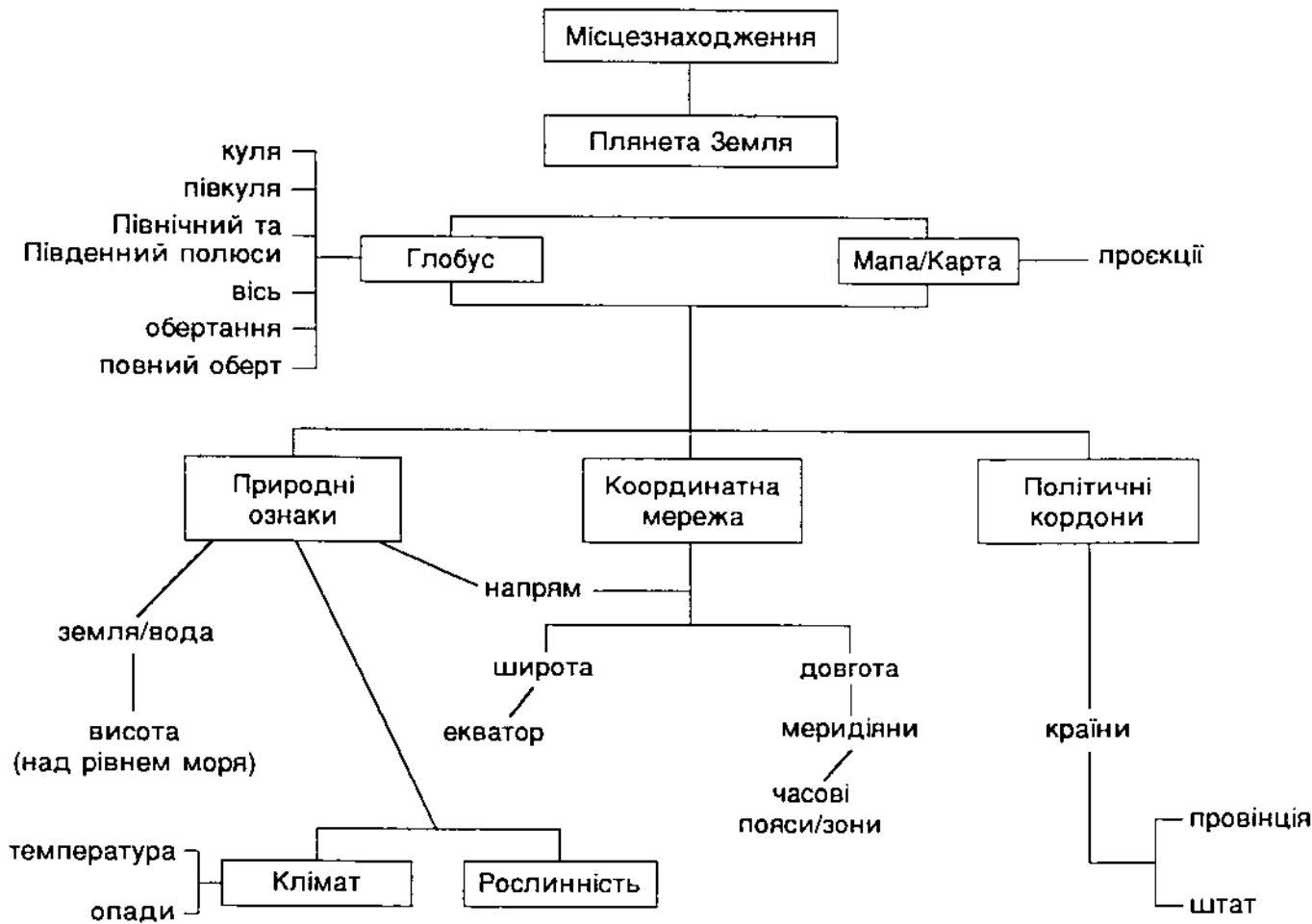
Розглядати глобуси й мапи/карти як цінні джерела інформації. Враховувати, що елементи природного середовища взаємопов'язані.

Основні цілі

Давати змогу учням зрозуміти словник та символи, необхідні для інтерпретації інформації, що міститься у ряді джерел, глобусах та мапах/картах включно, і використовувати цей словник та символи для викладу своїх думок і засвоєної інформації. Розвивати уміння учнів самостійно користуватися інформацією.

Мапа/Карта понять

Наступна мапа/карта є прикладом одного способу, у який можна упорядкувати/ організувати поняття цієї частини.

Уміння/Стратегії

- Обговорювати, описувати
- Брати участь (індивідуально, групою)
- Порівнювати, інтерпретувати (ідеї/інформацію)
- Обговорювати тему: активно пропонувати ідеї в процесі групового пошуку рішення проблем
- Визначати місцезнаходження/знаходити (глобуси, мапи/карти)
- Знаходити, збирати, упорядковувати/ організовувати, подавати (інформацію)
- Уявляти собі, передбачати/прогнозувати
- Читати
- Пов'язувати (зв'язки)

Сприятливі можливості для інтеграції

Умінням і стратегіям можна сприяти під час вивчення всіх предметів.

Мовна діяльність: Матеріали для читання, які описують середовище країн, що вивчаються. Пов'язані з темою письмові проекти, сприятливі можливості для проектів, побудованих на досліджені ресурсів/джерел.

Мистецтвознавство: Сприятливі можливості для мистецьких діяльностей, розраховані на експресивність та чутливу реакцію, які пов'язані з поняттями цієї частини.

Розділ II: Взаємодія

Основні поняття

- взаємодія
- час/зміни
- точка зору
- культура
- потреби/бажання
- ресурси
- цінності/переконання

Розуміння суті матеріалу

Взаємодія відбувається між групами людей та середовищами, в яких вони живуть.

Взаємодії часто ведуть до зміни.

Уміння та навички

Визнавати існування різних точок зору та висловлювати їх.

Знаходити та збирати інформацію з ряду джерел.

Упорядковувати/організовувати та викладати інформацію у різні способи.

Цінності

Повага по способу життя, відмінного від їхнього.

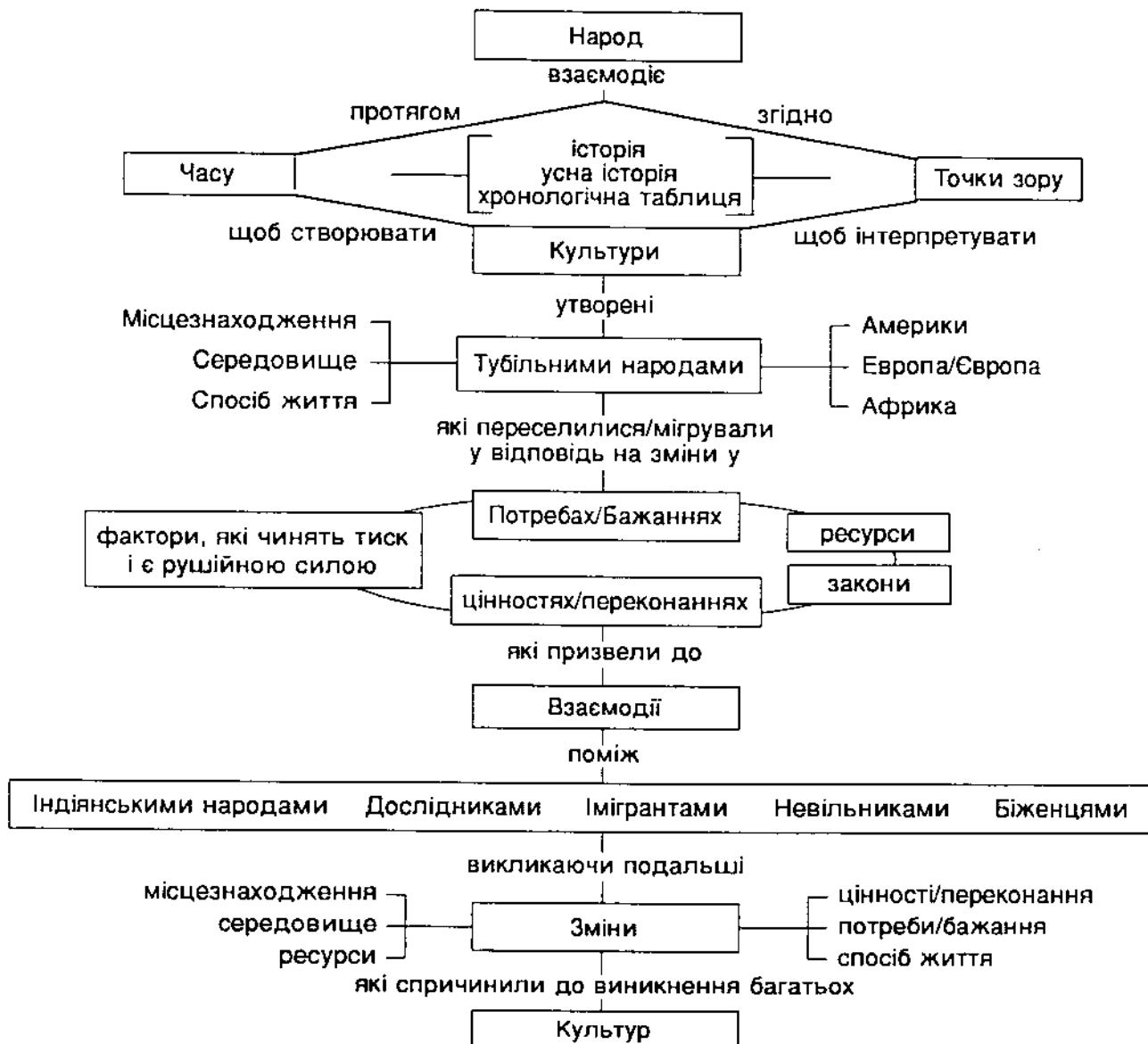
Визнання складності чинників/факторів, які впливають на спосіб життя.

Основні цілі

Розвивати розуміння того, як набуваються знання історичного досвіду і як оцінювати цей досвід, увіковічнений в історичних документах та зображений у мистецьких творах, з різних точок зору. Усвідомлювати та формувати повагу до інших людей, визнаючи важливість їх історичного досвіду й культури.

Мапа/Карта понять

Наступна мапа/карта є прикладом одного способу, у який можна упорядкувати/ організувати поняття цієї частини.

Уміння/Стратегії

- Визначати, висловлювати (точку зору)
- Вести записи у щоденнику
- Обговорювати, описувати
- Брати участь (індивідуально, групою)
- Порівнювати, інтерпретувати (ідеї/інформацію)
- Обговорювати тему: активно пропонувати ідеї в процесі групового пошуку рішення проблем
- Визначати місце знаходження/знаходити (глобуси, мапи/карти)
- Знаходити, збирати, упорядковувати/ організовувати, подавати (інформацію)
- Уявляти собі, передбачати/прогнозувати
- Читати
- Пов'язувати (зв'язки)

Сприятливі можливості для інтеграції

Умінням і стратегіям можна сприяти під час вивчення всіх предметів.

Мовна діяльність: Матеріали для читання, пов'язані з історичним досвідом тубільних народів та імігрантів. Сприятлива можливість для вивчення романістики. Висловлення та виклад різних точок зору.

Мистецтвознавство: Сприятливі можливості для мистецьких діяльностей, розрахованих на експресивність та чутливу реакцію, які пов'язані з поняттями цієї частини.

Розділ III: Ідентичність

Основні поняття

- ідентичність
- нація
- групи, утворені меншостями
- організація
- зміни

Розуміння суті матеріалу

Ідентичності розвиваються у контексті взаємопов'язаних чинників/факторів, історії, суспільного та фізичного середовища, людських потреб і бажань включно.

Групи, утворені меншостями, та окремі особи у рамках нації можуть мати унікальні, єдині у своєму роді ідентичності.

Уміння та навички

Визначати та аналізувати ідентичності націй, груп, утворених меншостями, та суспільних організацій.

Визначати місцезнаходження, збирати, упорядковувати/організовувати та викладати інформацію.

Цінності

Повага до власної ідентичності та ідентичності інших.

Віра у цінність окремої людини та у людську гідність.

Відчуття цілеспрямованості, зумовлене участю.

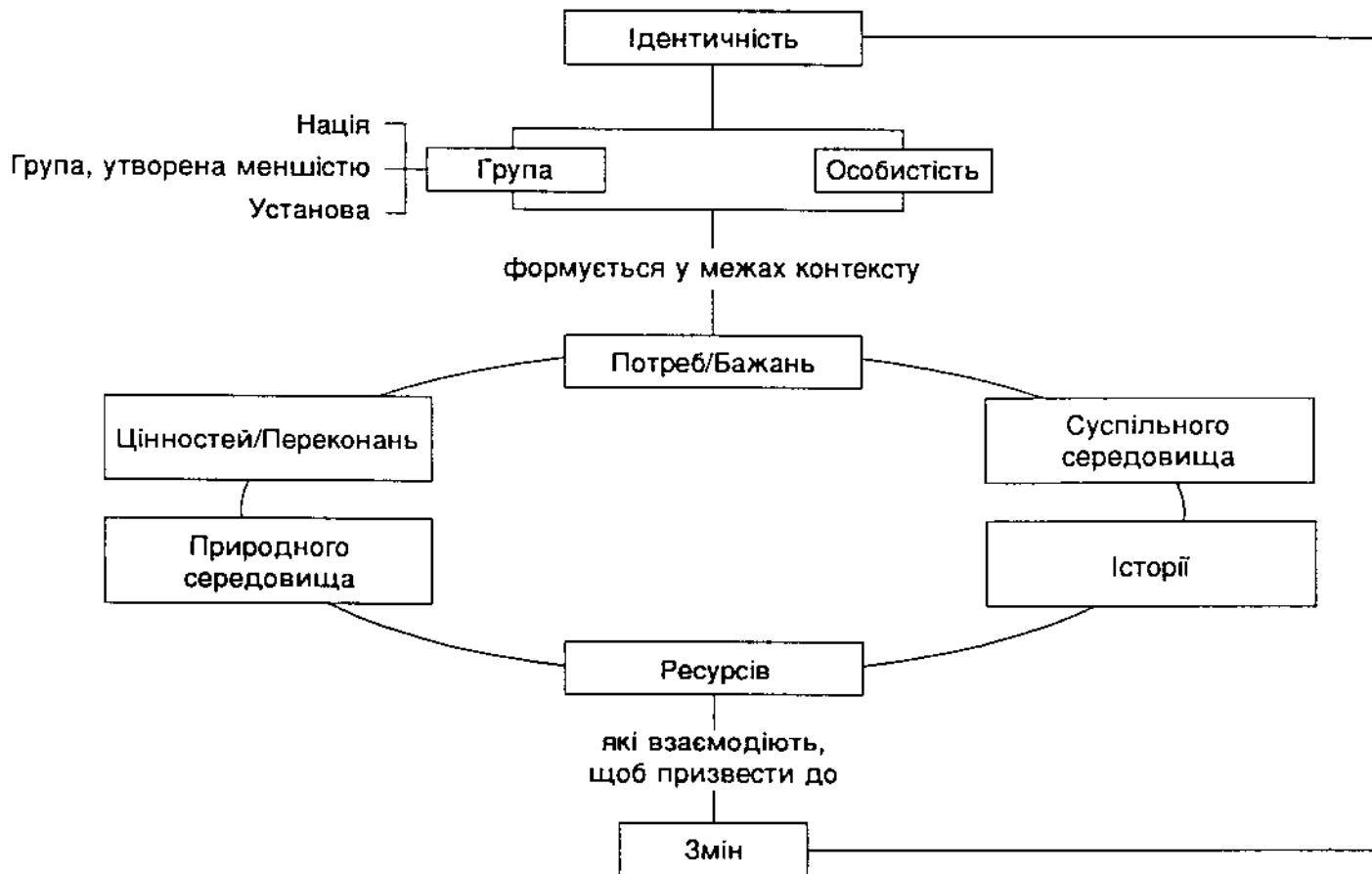
Основні цілі

Визнавати, що розуміння взаємозалежності між історією, кліматом, ресурсами й моделями культури веде до кращого розуміння різних культурних груп.

Сприяти умінню аналізувати й усвідомлювати соціальну проблему та складати плян дій й впроваджувати його.

Мапа/Карта понять

Наступна мапа/карта є прикладом одного способу, у який можна упорядкувати/організувати поняття цієї частини.

Уміння/Стратегії

- Плянувати/виконувати діяльність
- Розподіляти інформацію по категоріях/категоризовувати інформацію
- Визначати/висловлювати (точку зору)
- Вести записи у щоденнику
- Обговорювати, описувати
- Брати участь (індивідуально, групою)
- Читати, порівнювати, інтерпретувати (ідеї/інформацію)
- Обговорювати тему: активно пропонувати ідеї в процесі групового пошуку рішення проблем
- Визначати місце/находження/знаходити (глобуси, мапи/карти)
- Знаходити, збирати, упорядковувати/організовувати, подавати (інформацію)
- Уявляти собі, передбачати/прогнозувати
- Пов'язувати (зв'язки)

Сприятливі можливості для інтеграції

Умінням і стратегіям можна сприяти під час вивчення всіх предметів.

Мовна діяльність: Матеріали для читання, які описують і пояснюють сучасні способи життя народів країн, що вивчаються. Письмові діяльності, пов'язані з темою, та діяльності, побудовані на дослідження ресурсів/джерел.

Здоров'я: Створення нарису ідентичностей. Спільне плянування та участь у проекті суспільної/громадської організації.

Мистецтвознавство: Сприятливі можливості для мистецьких діяльностей, розраховані на експресивність та чутливу реакцію, які пов'язані з поняттями цієї частини.

Розділ IV: Взаємозалежність/Взаємозв'язок

Основні поняття

- взаємозалежність/взаємозв'язок
- потреби/бажання
- технологія
- світове село
- обмін
- справедливість/несправедливість
- права/обов'язки

Розуміння суті матеріалу

Взаємозв'язок/взаємозалежність у світовому масштабі може або діяти або не діяти на користь країн-учасниць.

Рішення з приводу взаємозалежних стосунків включають ряд складних чинників/факторів.

Взаємозв'язок/взаємозалежність включає як права, так і обов'язки.

Уміння та навички

Знаходити, збирати, упорядковувати/організовувати та викладати ідеї й інформацію.
Пов'язувати взаємозалежні системи.

Встановлювати зв'язок між поточними подіями та поняттями, які вивчаються.

Цінності

Розуміння різноманітності ролей, які грають різні країни й народи у взаємозалежних стосунках.

Основні цілі

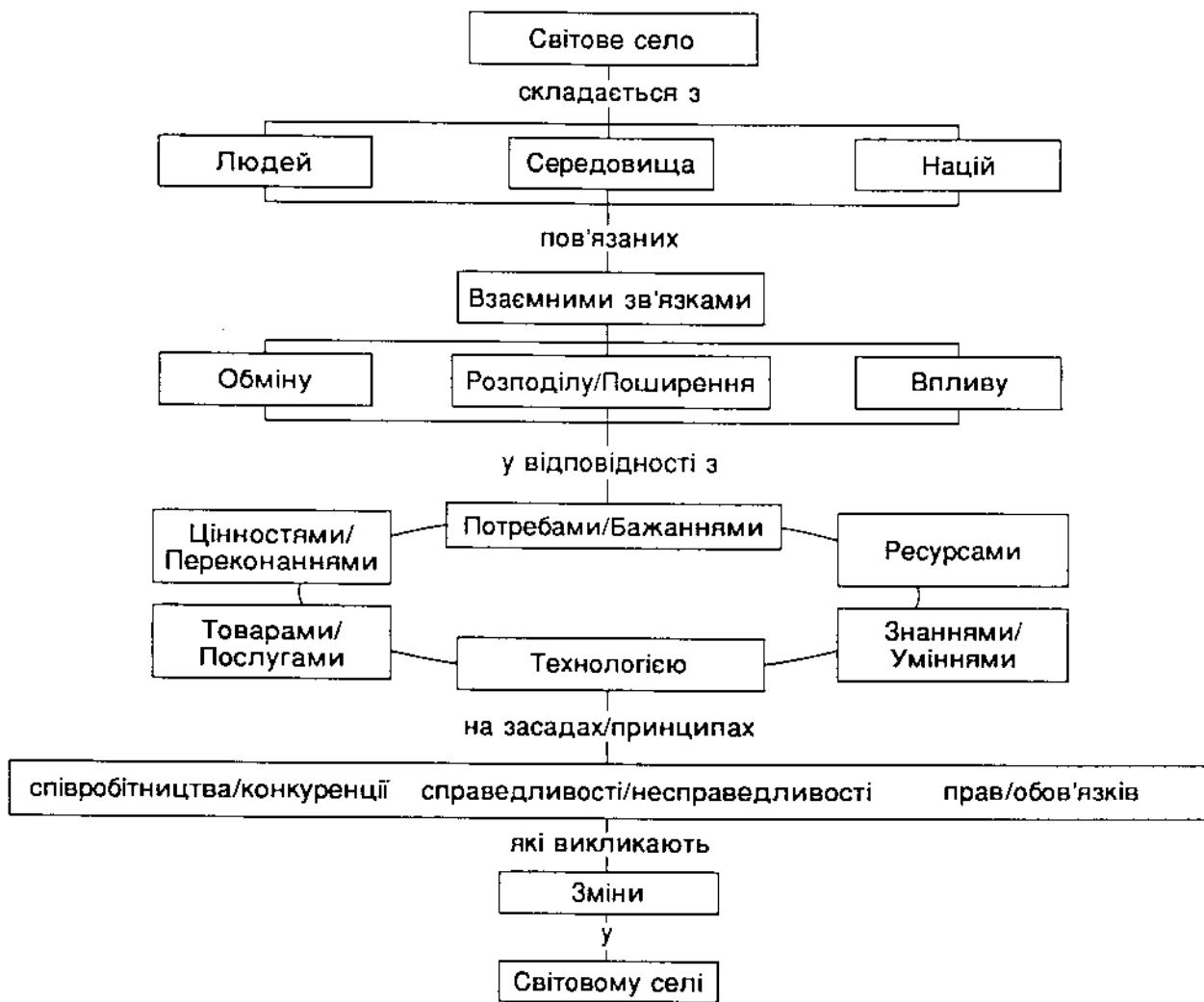
Давати змогу учням думати самим, коли вони вивчають різні сторони проблеми шляхом рольових ігор.

Досліджувати соціальну й економічну несправедливість та її вплив на народи світу.

Визначати ясні, досяжні цілі та плянувати способи їх досягнення.

Мапа/Карта понять

Наступна мапа/карта є прикладом одного способу, у який можна упорядкувати/організувати поняття цієї частини.

Уміння/Стратегії

- Рольові ігри: моделювання, імітація, відтворення
- Визначати/висловлювати (точку зору)
- Вести записи у щоденнику
- Обговорювати, описувати
- Брати участь (індивідуально, групою)
- Читати, порівнювати, інтерпретувати (ідеї/інформацію)
- Обговорювати тему: активно пропонувати ідеї в процесі групового пошуку рішення проблем
- Визначати місце/находження/знаходити (глобуси, мапи/карти)
- Знаходити, збирати, упорядковувати/організовувати, подавати (інформацію)
- Уявляти собі, передбачати/прогнозувати
- Застосовувати поширені знання

Сприятливі можливості для інтеграції

Умінням і стратегіям можна сприяти під час вивчення всіх предметів. Включати поточні події.

Мовна діяльність: Матеріали для читання, пов'язані зі світовою взаємозалежністю, суспільними проблемами. Письмові діяльності та діяльності, побудовані на дослідження ресурсів/джерел.

Здоров'я: Проблеми здоров'я у світовому масштабі.

Мистецтвознавство: Сприятливі можливості для мистецьких діяльностей, розрахованих на експресивність та чутливу реакцію, які пов'язані з поняттями цієї частини.

Сьома клас: Канада та світова громада

Introduction

The Grade 7 social studies course Canada and the World Community shows students Canada's relationships with the world, a process which was begun in Grade 6 and continues this year with a broadening of the complexities of the conceptual framework. It illustrates how other cultures in other environments have dealt with fundamental issues such as dealing with the environment, making a living, and handling issues related to power, change and relationships. The course also develops learning skills which will help students become life-long learners and includes values components which will enable students to live and work successfully in society.

The overall objectives of the course are to help students to:

- develop an understanding of Canada's relationships with world nations;
- understand Canada's international responsibilities towards both the developed and the developing nations;
- recognize how geographic factors in many countries influence decision-making;
- understand how the forces of history have influenced the development of various systems and have contributed to the disparity among nations;
- increase proficiency in the use of the library and in communication skill;
- carry out procedures and activities related to inquiry and/or problem-solving situations;
- use content from the social sciences.

Вступ

Програма суспільствознавства для сьомої класи „Канада та світова громада“ показує учням відносини Канади зі світом. Ця тема була розпочата у шостій класі і продовжується цього року, подаючи складніші поняття в межах відповідної теми. Вона пояснює, як інші культури в іншому середовищі розв'язували фундаментальні питання, такі як відносини з навколишнім середовищем, заробіток на життя, вирішення питань влади, зміни та зв'язки. Цей курс також розвиває навички навчання, які допоможуть учням вчитися все життя, і включає компоненти моральних цінностей, які дадуть учням змогу успішно жити і працювати в суспільстві.

Загальна мета курсу складається з компонентів, які допоможуть учням:

- розвинути розуміння відносин Канади зі світовими націями;
- зрозуміти міжнародну відповідальність Канади по відношенню як до розвинених країн, так і до країн, що розвиваються;
- усвідомити, як географічні чинники/фактори в багатьох країнах впливають на прийняття рішень;
- зрозуміти, як сили історії вплинули на розвиток різних систем і сприяли нерівності серед націй;
- удосконалити уміння користуватися бібліотекою та навички спілкування;
- застосовувати методики та види діяльності, які стосуються отримання інформації та проблемних ситуацій, що вимагають прийняття рішень;
- використовувати матеріал суспільствознавства.

Grade 7: Curriculum Model

Canada and the World Community

Required Learnings

Knowledge: Locations have specific combinations of characteristics which make them different from other locations.

Skills: Understanding the scope and use of various atlases.

Values: Appreciate that all life is dependent on the natural environment.

Location

Resources

Power

Change

Interaction

Knowledge: Every society has to satisfy its needs from resources provided by the environment.

Skills: Adapting reading techniques to purposes for reading.

Values: Appreciate that individuals and societies have a duty to use resources responsibly.

Knowledge: The distribution of power has varied over time and within and between nations.

Skills: Summarizing gathered information.

Values: Appreciate that the use of power must respect human dignity.

Knowledge: A relationship exists between a society's environment and its organization and governmental structures.

Skills: Distinguishing fact from opinion.

Values: Appreciate that there can be no change without consequences.

Knowledge: People in various locations interact with one another to satisfy basic needs.

Skills: Synthesizing material gathered from several sources.

Values: Appreciate that all society is interdependent.

Сьома кляса: Програма навчання

Канада та світова громада

Необхідні знання

Знання: Місцезнаходження має особливі поєднання ознак, яке відрізняє його від інших місцезнаходжень.

Навички: Розуміння простору і використання різних атласів.

Оцінка: Зрозуміти, що усе життя залежить від зовнішнього середовища.

Знання: Кожне суспільство повинно задовольняти свої потреби за рахунок ресурсів природного середовища.

Навички: Пристосування техніки читання до мети читання.

Оцінка: Зрозуміти, що обов'язком окремої людини і суспільства є відповідальне використання ресурсів.

Знання: Розподіл влади змінювався з часом, всередині націй і між ними.

Навички: Підсумовування зібраної інформації.

Оцінка: Зрозуміти, що використання влади повинно поважати людську гідність.

Знання: Між середовищем суспільства, його організацією та урядовими структурами існує взаємозв'язок.

Навички: Розрізnenня між фактом і поглядом.

Оцінка: Зрозуміти, що не буває зміни без наслідків.

Знання: У різних місцях люди взаємодіють одне з одним, щоб задовольнити свої основні потреби.

Навички: Синтезувати матеріал, зібраний з різних джерел.

Оцінка: Зрозуміти, що все в суспільстві взаємопов'язане.

Місцезнаходження

Ресурси

Влада

Зміна

Взаємодія

Розділ I: Місцезнаходження

Канада та світова громада

Поняття: Місцезнаходження – визначає положення або місце з точки зору розташування або кордонів.

Додаткові поняття: Просторові зв'язки, навколишнє середовище

Знання:

- Кожне місце має особливі поєднання характерних ознак, які відрізняють його від інших місць.
- Географія включає вивчення взаємозв'язків між людиною й навколишнім середовищем.
- Навколишнє середовище передує, оточує, зумовлює й підтримує людське існування й діяльність.

Навички:

- Навчатися користуватися атласом як джерелом інформації про різні види ґрунту, клімат, рослинний світ, природні ресурси, використання землі, види поселення і т.д.
- Вправлятися у вивченні мап/карти з метою виявлення основних чинників/факторів, які визначають характерні ознаки навколишнього середовища.
- Практикувати збір істотного фактичного матеріалу про певну місцевість із різних джерел та атласів.
- Навчатися вибирати з дослідницького матеріалу важливі характерні ознаки і викладати підсумок отриманої інформації.

Моральні цінності:

- Бути свідомим того, що навколишнє середовище легко зруйнувати.
- Бути свідомим того, що зміни в одній частині землі приведуть до змін в іншій.
- Бути свідомим того, що люди, які пристосувалися до життя в різних місцях, можуть мати різні точки зору.

Поняття: Місцезнаходження: Просторові зв'язки, навколишнє середовище
Додаткові поняття: Навколишнє середовище

Розділ II: Ресурси

Канада та світова громада

Поняття: Ресурси – визначає джерело існуючого або потенціяльного багатства, природного або людського, яким володіє район або країна, особливо в галузі економічної діяльності.

Додаткові поняття: Розподіл, управління ресурсами, демографія.

Знання:

- Ресурси можна розділити на дві категорії: ресурси, які поновлюються і які не поновлюються.
- Громада використовує ресурси, щоб задоволити свої потреби і бажання.
- Ресурси розподіляються нерівномірно.
- Суспільство намагається управляти ресурсами та зберігати ті, які є в недостатній кількості.
- Розподіл населення залежить від стану середовища, наявності ресурсів та технологічного розвитку.

Навички:

- Практикувати читання інформації, необхідної для розв'язання певних проблем.
- Практикувати використання атласу, як джерела відповідної інформації.
- Навчитися користуватися каталогом-картопекою/карковим каталогом як джерелом відповідної інформації.
- Навчитися переказувати зібрану інформацію власними словами і подавати її як підсумок.

Оцінка:

- Мати певні знання про те, що суспільство несе відповідальність за використання ресурсів шляхом їх збереження.
- Знати, що вільне та відкрите громадське обговорення необхідне для прийняття відповідального рішення.
- Знати, що рівність можливостей залежить від справедливого розподілу ресурсів.

Розділ III: Влада

Канада та світова громада

Поняття: Влада – визначає контроль і/або повноваження діяти. Може бути визначена як контроль однієї особи над іншими, установи над групою людей або однієї країни над іншою.

Додаткові поняття: Повноваження, демократія, олігархія, автократія.

Знання:

- Влада включає здатність впроваджувати рішення.
- окремі особи, групи і нації, які контролюють ресурси, можуть впливати на поведінку інших.
- окремі особи, групи і нації, які мають владу, можуть надавати повноваження і створювати установи.
- Влада виражається через офіційно призначених представників і установи.
- Політичні системи виявляють владу й повноваження через автократію, олігархію або демократію.
- Системи влади існують всередині націй і у стосунках між націями.

Навички:

- Проводити дослідницьку працю в бібліотеці, щоб зібрати дані, які стосуються певної проблеми.
- Серед зібраних даних навчитися відрізняти факти від поглядів.
- Навчитися описувати й визначати головні частини системи дослідження.
- Навчитися підсумовувати дані про систему дослідження у графічній формі.

Моральні цінності:

- Бути свідомим того, що рішення, які випливають з використання влади, мають наслідки для інших.
- Розуміти, що в демократичній системі владою треба користуватися з повагою до людей, яких стосуються наслідки її використання.
- Розуміти, що влада повинна мати межі для гарантії звітності і відповідальності.

Поняття: Влада
Додаткові поняття: Повноваження, демократія, олігархія, автократія

Розділ IV: Зміни

Канада та світова громада

Поняття: Зміни – визначає відмінності або модифікації, кількісні й якісні, які проходять із часом. Зміни можна описати з точки зору пристосування, росту, прогресу, революції, переходу й еволюції.

Додаткові поняття: Використання землі, технологія, прийняття рішень, наслідки.

Знання:

- Використання землі впливає на організацію суспільства.
- Суспільство підлягає технологічним і соціальним змінам.
- Зміни у використанні ресурсів впливають на організацію суспільства.
- Зміни у суспільному процесі прийняття рішень можуть вплинути на напрямок розвитку.
- Політичні рішення мають внутрішні й зовнішні наслідки.

Навички:

- Практикувати читання з метою здобуття інформації, що стосується певних проблем.
- Практикувати збір даних, що стосуються певної проблеми.
- Відрізняти факти від поглядів.
- Вправлятися у написанні підсумків фактичного аспекту проблеми для доповіді в класі.

Моральні цінності:

- Усвідомити, що моральні цінності становлять основи людської поведінки.
- Розуміти, що моральні цінності встановлюють стандарти оцінювання наслідків рішення.
- Розуміти, що моральні цінності, що стосуються поваги до людини, вважаються найпереконливішими мірилами при оцінюванні наслідків рішень у демократичному суспільстві.

Поняття: Зміни
Додаткові поняття: Використання землі, технологія, прийняття рішень, наслідки

Розділ V: Взаємодія

Канада та світова громада

Поняття: Взаємодія – визначає дію, або вплив одне на одного, між окремими особами і/або групами та різним навколошнім середовищем, частиною якого вони є.

Додаткові поняття: Зв'язки, навколошнє середовище, спеціалізація, взаємозалежність.

Знання:

- Люди, які живуть у різних місцях, взаємодіють одне із одним з метою задоволення своїх потреб.
- Зв'язки є запровадженими мережами, які переміщають людей, товари й інформацію з місця на місце.
- Навколошнє середовище визначає як потребу зв'язків, так і вид зв'язку, який може бути встановлений.
- Спеціалізація продукції й праці підвищує рівень взаємозалежності різних місцевостей.
- Комунікаційні зв'язки між громадами прискорили процес змін.

Навички:

- Використовувати атлас як джерело інформації.
- Проводити дослідження в бібліотеці з метою отримання даних, що стосуються певної проблеми.
- Навчитися вирішувати, які ідеї важливі для питання, що розглядається, і розлізнати підтвердженчі деталі.
- Навчитися писати підсумки стосовно проблем, у яких визначені важливі ідеї супроводжуються підтвердженчими деталями.

Моральні цінності:

- Розуміти, що усі люди мають потенціал для розвитку й самовисловлення.
- Розуміти, що велика частина людського потенціалу може бути розвинена тільки шляхом взаємодії з іншими людьми.
- Розуміти, що різні системи зв'язків необхідні для розвитку людського потенціалу.

Поняття: Взаємодія
Додаткові поняття: Зв'язки, навколошнє середовище, спеціалізація, взаємозалежність

Навчання українською мовою

Розділ II: Ресурси

Зміст

Пропоновані діяльності

Вступ

Ресурси описуються відносно до потреб та бажань громади.

Обговоріть питання, які визначають, що відноситься до ресурсів. Складіть список різних ресурсів і зазначіть їх використання. Користуйтесь малюнками, таблицями, виставками.

Ресурси можна класифікувати на ті, що поновлюються, і на ті, що не поновлюються. Прикладами ресурсів можуть бути: енергія, вода, мінерали, ґрунт, рослинний і тваринний світ.

Користуйтесь текстом, щоб визначити різні види ресурсів, і як вони використовуються. Розгляньте, як кожний з них використовується в нашій культурі. Користуйтесь мапою/картою Канади, щоб розглянути місцевості та види ресурсів. Включіть посилання на такі організації, як „Ducks Unlimited“.

Навколошнє середовище

Розподіл ресурсів у Саскачевані:

- енергія
- вода
- мінерали
- ґрунт
- рослинність
- тварини

Оглянути мапи/карти ресурсів учнів, щоб знайти певні спільні риси. Порівняти з мапами/картами Саскачевану, які показують розподіл води, ґрунту, гірських порід, мінералів, рослинності.

Мета навчання

Знання

Навички

Цінності

Громада використовує ресурси для задоволення своїх потреб і бажань.
Поясніть, як певні предмети можуть бути ресурсом в одній культурі і не відноситися до ресурсів в іншій.

Робити вправи на читання з метою знаходження інформації, яка стосується певних проблем.
Навчитися користуватися каталогом-картотекою/ картковим каталогом як джерелом інформації.

Усвідомити цінність плянети як джерела ресурсів.

Ресурси можна розділити на дві категорії: ті, що поновлюються, і ті, що не поновлюються.

Виготовити таблицю, яка покаже систему класифікації ресурсів на основі мал/карт.

Зрозуміти важливість ресурсів, яких є обмаль.

Відрізняти види вивчених ресурсів.
(Іншою класифікацією, яку можна використати, може бути розподіл на землю, працю, капітал, технологію тощо.)

Зробити виставку, яка опише використання ресурсів нашою культурою.

Оцінити Саскачеван, як скарбницю ресурсів.

Ресурси розподіляються нерівномірно.

Упорядкувати/Організувати і пояснити інформацію різними способами.

Зрозуміти вплив галузей промисловості, які базуються на природних багатствах, на провінцію та окрему особу.

Назвати головні природні багатства Саскачевану.

Практикуватися у користуванні атласом,

Описати розподіл природних багатств у Саскачевані.

як джерелом відповідної інформації про канадські і саскачеванські ресурси.

Розділ II: Ресурси

Зміст

Пропоновані діяльності

Розподіл

Повторити матеріал про розподіл навколоишніх середовищ, енергії і природних багатств у Канаді і в світі.

Шляхом вивчення мап/карт Канади та світу запропонуйте учням дослідити місцевознаходження різних середовищ та природних багатств. Користуйтесь мапами/картами різних плянів з тим, щоб учні могли побачити, як та сама земна маса може бути зображенна по-різному – різного розміру і форми. Різні мапи/карти можуть також подавати однакову інформацію по-різному.

Населення

Вивчати нерівномірність розподілу населення в Саскачевані, Канаді і в світі. Поєднати її з навколоишнім середовищем, технологією, рівнем життя, валовим національним продуктом.

Розглянути значення росту населення, його густоти і змін щодо виробництва їжі та споживання.

Дискусія, організована учителем, щоб побачити, чи учні розуміють причини розподілу населення.

Розгляньте вищезгадані зв'язки, вивчаючи ці теми або вибрані країни. Учнів треба навчити словнику. Користуйтесь графіками і статистичними таблицями для отримання даних. Запропонуйте учням по-різному викласти інформацію. Розгляньте вплив росту населення на виробництво харчових продуктів.

Мета навчання**Знання****Навички****Цінності**

Визначте головні ресурси різних місцевостей Канади.	Знаходити необхідну інформацію про канадські ресурси. Користуватися мапами/картами для визначення і упорядкування/організації інформації.	Оцінити Канаду як скарбницю ресурсів. Зрозуміти вплив промисловості, пов'язаної з ресурсами, на країну та окрему особу.
Посідання розподіл ресурсів з розташуванням середовищ.	Показати місцезнаходження визначених ресурсів на мапі/карті Канади.	
Розподіл населення знаходитьться у взаємозв'язку зі станом навколошнього середовища, наявністю ресурсів та розвитком техніки.	Інтерпретувати статистичні дані для отримання інформації.	Зрозуміти вплив населення на навколошнє середовище.
Описати наслідки раптових змін у кількості населення, а також вплив змін у виробництві харчових продуктів на населення.	Уміти змінити одну форму даних на іншу.	Зрозуміти взаємозв'язки між населенням, навколошнім середовищем та харчовими продуктами і їх споживанням.
Бути спроможними пояснити такі терміни: природні багатства, природне середовище, рівень життя, валовий національний продукт.	Уміти отримати інформацію з графічних даних.	Усвідомити, що рівність можливостей залежить від рівного розподілу продуктів.
Підсумувати взаємозв'язки населення з вищеперечисненими елементами.	Уміти подати зібрану інформацію у формі підсумків.	Усвідомити, що вільне та відкрите обговорення є необхідним для прийняття будь-якого відповідального рішення.
Уміти пояснити розподіл населення.		

Розділ II: Ресурси

Зміст

Пропоновані діяльності

Мати певні знання про те, що люди можуть бути причиною браку ресурсів.

Розглянути значення промисловості, що базується на використанні природних багатств, для доходу, робочих місць тощо.

Ролі, які грають люди, можуть відноситися до індивідуальних або групових видів діяльності. Учитель обговорює з учнями вигоди, які отримує громада, де знаходиться промисловість, що базується на використанні природних багатств. Після цього йдуть індивідуальні або групові завдання.

Уміле поводження з природними багатствами:

- практика і політика консервації природних багатств
- розвиток нових джерел енергії
- вміле поводження з водою
- вміле поводження з ґрунтом

Класне обговорення вмілого поводження з природними багатствами під чотирма заголовками – тільки загальні міркування. Учні виготовляють плакати, які показують методи поводження з ресурсами. Розгляньте такі терміни, як **поновлений, повторний цикл, обмежений**.

Мета навчання

Знання

Навички

Цінності

Підсумувати важливість промисловості, що базується на використанні природних багатств, для місцевого населення.

Подавати інформацію про значення промисловості, яка базується на використанні природних багатств, користуючись різними формами викладу.

Зрозуміти, що суспільство повинно використовувати свої природні ресурси з огляду на їх консервацію.

Суспільство намагається вміло поводитися з ресурсами, яких є обмаль, а також консервувати їх.

Навчитися переказувати зібрану інформацію власними словами і викладати її у формі підсумків.

Зрозуміти важливість консервації природних багатств.

Описати головні способи, за допомогою яких суспільство намагається уміло управляти своїми ресурсами.

Восьма клас: Особа в суспільстві

Introduction

The Grade 8 social studies course The Individual in Society provides students with the opportunity to develop ideas about the structure of society; of how our society is made up of families, communities and provinces; and of how together these form Canada's identity. Grade 8 is a logical place for students to examine their own identity in terms of its structure: the factors which influence its development as well as those which are concerned with their relationships with others and others with them.

The main concept running throughout the course is therefore that of identity and the organizing concepts are each related to it. There are five teaching units which are organized according to the conceptual map. These units – Culture, Self, Roles, Interdependence and Citizenship – present the learning objectives, the content and some suggested teaching strategies. The order in which the units are taught is not important as long as the citizenship unit is taught last.

The goals of this course are to help students to:

- identify and analyze problems and issues by which they are affected as members of a changing and complex society;
- recognize and understand conflicts or communication problems complicating choices, decisions or relationships;
- appreciate that identity is a function of the factors influencing culture, self, roles, interdependence and citizenship and that variations in these factors affect personal development;
- increase proficiency in determining causation, classifying data, discussing issues and recognizing relationships;
- use content from the social sciences.

General objectives for the course follow the goals statements and form the conceptual map. They are shown as knowledge, skills or values objectives. General objectives for each unit are shown at the beginning of the unit.

Вступ

Програма з суспільствознавства для восьмої кляси, „Особа в суспільстві”, дає учням можливість зrozуміти суспільні структури, те, у який спосіб суспільство складається з родин, громад і провінцій, і як усе це разом утворює канадську ідентичність. Восьма кляса – логічно слушний час для учнів, щоб розглянути свою ідентичність у пляні її структури: чинники/фактори, які впливають на її розвиток, а також ті чинники/фактори, які впливають на їх стосунки з іншими й інших з ними.

Отже, головне поняття, яке проходить через увесь курс – це ідентичність, і всі інші поняття тісно з ним взаємопов’язані. Курс має п’ять розділів, які упорядковані/організовані згідно з концептуальною картою. Ці розділи – „Культура“, „Особа“, „Ролі“, „Взаємний зв’язок“ і „Громадянство“ – представляють учебові цілі, зміст і деякі пропоновані стратегії навчання. Порядок викладання розділів не має значення, але важливо проходити розділ про громадянство при кінці.

Мета курсу – допомогти учням:

- визначити й проаналізувати проблеми й питання, важливі для них, як для членів складного суспільства, що змінюються;
- визнати й зрозуміти суперечності/конфлікти або проблеми у спілкуванні, які ускладнюють вибір, рішення або стосунки;
- зрозуміти, що ідентичність – це функція чинників/факторів, які впливають на культуру, особу, ролі, взаємний зв’язок і громадянство, і що зміни в цих чинниках/факторах впливають на особистий розвиток;
- покращити навички визначення причин та мотивів, класифікації даних, обговорення проблем й усвідомлення стосунків;
- використовувати категорії соціальних наук.

Загальна мета курсу логічно виходить з визначених цілей і утворює концептуальну карту. Мета курсу має три аспекти – знання, навички й цінності. Загальна мета для кожного розділу визначається на початку розділу.

Grade 8: Curriculum Model

Required Learnings

The Individual in Society

Knowledge: A culture is described in terms of its patterns and characteristics.

Skills: Recording and summarizing information. Identifying similarities and differences.

Values: Awareness of and appreciation for different cultural groups.

Culture

Self

Roles

Interdependence

Citizenship

Knowledge: The individual's self-concept is influenced by the social and physical environment.

Skills: Developing communication and group participation skills. Using experiential knowledge to understand self in society.

Values: Appreciation of individual uniqueness. Acceptance of personal responsibility for work and behavior.

Knowledge: The many roles an individual plays influence that person's identity.

Skills: Assessing the reliability of information. Interpreting the ideas and feelings of others.

Values: Appreciation of how values and morals guide behavior.

Knowledge: Interdependence exists within all groups and among all persons. It is affected by technological change.

Skills: Developing comparing and contrasting skills using various sources of data.

Values: Awareness that changes in society and in values interact and may cause further changes.

Knowledge: Citizenship carries responsibilities which affect and are affected by a person's identity.

Skills: Organizing and presenting information in a logical manner.

Values: Awareness of one's responsibilities and rights as a citizen of Canada.

Восьма класа: Програма навчання

Необхідні знання

Особа в суспільстві

Знання: Культура описується у плані її моделей та характерних ознак.

Навички: Записування та підсумовування інформації.
Визначення подібних та відмінних рис.

Цінності: Розуміння різних культурних груп.

Культура

Знання: Соціальне та фізичне середовище мають вплив на самосвідомість індивіда.

Навички: Розвиток навичок спілкування та групової праці. Використання знань, набутих власним досвідом, для розуміння себе в суспільстві.

Цінності: Розуміння унікальності кожного. Прийняття особистої відповідальності за працю та поведінку.

Особистість

Знання: Багато ролей, які грає окрема особа, впливає на її особистість.

Навички: Оцінювання достовірності інформації. Інтерпретація думок та почуттів інших.

Цінності: Розуміння того, як моральні цінності керують поведінкою.

Ролі

Знання: Взаємозалежність існує всередині всіх груп та серед усіх людей. На неї впливають технологічні зміни.

Навички: Розвиток порівняльних навичок з використанням різних даних.

Цінності: Розуміння того, що зміни в суспільстві та його цінностях взаємопов'язані і можуть викликати подальші зміни.

Взаємозалежність

Знання: Громадянство супроводжується обов'язками, які впливають на людську особистість, і на які вона впливає.

Навички: Логічне упорядкування/логічна організація та виклад матеріалу.

Цінності: Розуміння своїх обов'язків та прав як громадянина Канади.

Громадянство

Розділ I: Культура

Особа і суспільство Ідентичність

Поняття: Культура визначає те, як люди живуть і працюють.

Додаткові поняття: Моделі, зміни

Знання:

- Культура включає моделі поведінки стосовно заробітку на життя, рідні, релігії, прийняття рішень, освіти та мистецтва.
- Культура – це вивчена поведінка, яка впливає на особистість.
- Культурні зміни відбуваються завдяки відкриттям, винаходам, нововеденням та контактам з іншими культурами.
- Кожна культура має унікальні риси.

Навички:

- Практикуватися у пошукові та збиранні інформації з друкованих та недрукованих джерел.
- Практикуватися у підсумовуванні та роз'яснюванні інформації.
- Вчитися порівнювати та скорочувати інформацію.
- Вчитися узагальнювати на основі даних.
- Практикувати навички дискутування та усного спілкування.

Цінності:

- Зрозуміти, що культури мають різні, притаманні тільки їм цінності.
- Зрозуміти, що відмінності між культурними групами не означають, що щось правильно, а щось неправильно.
- Розуміти причини, в наслідок яких люди в різних місцях роблять певні культурні вибори.

Розділ II: Особистість

Особа в суспільстві Ідентичність

Поняття: Особистість

Додаткові поняття: Навколишнє середовище, потреби

Знання:

- Люди мають фізичні, соціальні, психологічні й духовні потреби, необхідні для їхнього добробуту.
- Кожна людина має унікальне поєднання рис, здібностей і потреб.
- Навчена поведінка – результат взаємодії соціального й навколишнього середовища.
- Уява про себе є результатом процесу, завдяки якому людина урівноважує свої потреби й культурні сподівання.

Навички:

- Навчатися розподіляти дані по категоріях згідно з визначеними критеріями.
- Класифікувати дані з метою порівняння.
- Узагальнювати просте поняття.
- Пояснювати узагальнення з точки зору точності й застосування до інших ситуацій.
- Розвивати навички слухання й висловлювання думок.

Моральні цінності:

- Розуміти, що кожна людина унікальна.
- Розуміти, що кожна людина має уяву про себе, яка розвивається шляхом взаємодії соціального середовища й індивідуальних ознак.
- Розуміти, що особистий добробут залежить від розуміння потреб інших та визнання їхньої індивідуальності.

**Поняття: Особистість
Додаткові поняття: Навколишнє середовище, потреби**

Розділ III: Ролі

Особа в суспільстві Ідентичність

Поняття: Ролі – моделі поведінки, пов’язані з окремою посадою або окремим статусом.

Додаткові поняття: Особисті ролі, суспільні/громадські ролі, зміни

Знання:

- Кожна людина вибирає різні ролі, які ставлять особливі вимоги та потребують відповідних навичок.
- Між ролями й вимогами може бути суперечність.
- Ролі здійснюють необхідну функцію в групах і громадах та можуть змінюватися з досягненням нових вимог.
- Ролі можуть впливати на людську особистість.

Навички:

- Практикуватися у поясненні даних, зібраних з різних джерел.
- Навчитися визначати засади для справедливого порівняння.
- Практикуватися у поясненні даних визначати зв’язок між причиною й наслідком.
- Практикуватися в застосуванні узагальнень вивчених робочих ситуацій до нових ситуацій.
- Практикуватися брати участь у процесі переконування, дебатування та ведення переговорів.

Моральні цінності:

- Зрозуміти, що кожна особа в суспільній групі пов’язана з іншими особами мережею взаємних відповідальностей.
- Зрозуміти роль пошани й моральності в керуванні поведінкою та її мотивуванні.
- Зрозуміти, що ефективні соціальні взаємодії залежать від самоповаги та поваги до інших.

Розділ IV: Взаємозалежність/Взаємозв'язок

Особа і суспільство Ідентичність

Поняття: Взаємозалежність/Взаємозв'язок

Додаткові поняття: Праця, земля, технологія, капітал, місцезнаходження

Знання:

- Взаємозалежність/Взаємозв'язок існує між окремими особами, між особою і суспільством, а також між суспільствами.
- Спеціалізація ролей веде до взаємозалежності/взаємозв'язків.
- Природа спеціалізації залежить від культурних переконань і моральних цінностей, рівня технологій, ресурсів, місцезнаходження, капіталу й населення.
- Спеціалізація у виробництві веде до економічної взаємозалежності/взаємозв'язків.

Навички:

- Розподіляти види соціальної діяльності по категоріях за допомогою економічних термінів.
- Роз'яснювати дані з метою порівняння.
- Узагальнювати на основі зібраної інформації.
- Розвивати навички проведення дослідницької праці й вирішення проблем.

Моральні цінності:

- Розуміти, що позитивні зміни у взаємозалежній/взаємопов'язаній економіці вимагають прийняття рішень, що беруть до уваги добробут усіх членів суспільства.
- Розуміти, що інтереси процесів консервації й виробництва можуть бути у конфлікті.
- Приймати потребу в співробітництві між членами взаємозалежного/взаємно пов'язаного суспільства.
- Розуміти, що уява кожного про себе й власна ідентичність залежать від способу розподілу економічних винагород у суспільстві.

Розділ V: Громадянство

Людина в суспільстві Ідентичність

Поняття: Громадянство – це вияв прав, привілеїв та обов'язків члена суспільства.

Додаткові поняття: Обов'язки, права, вирішення конфлікту, прийняття рішень.

Знання:

- Люди, які живуть у соціальних групах, повинні приходити до згоди та ладнати непорозуміння.
- Суспільство утворює політичні структури, щоб втілювати в життя колективні рішення.
- Влада розподіляється в суспільстві нерівномірно.
- Конституція та юридична система створені з метою захисту прав та свобод усіх громадян.
- Громадянство вимагає, щоб окремі особи несли відповідальність за наслідки рішень суспільства.

Навички:

- Вчитися вирішувати проблеми у групах з метою вирішення конфліктів.
- Вчитися встановлювати чітку мету дослідження.
- Практикуватися у встановленні критеріїв розподілу по категоріях та у роз'ясненні даних.
- Практикуватися в узагальненні, переходячи від одного ряду даних до іншого.
- Учитися давати інтерпретацію альтернативним вирішенням конфліктів.

Цінності:

- Зрозуміти, що громадянство означає визнання факту, що свобода та відповідальність повинні урівноважуватися.
- Зрозуміти, що повага до закону – це засіб, за допомогою якого підтримуються індивідуальні права та свободи.
- Зрозуміти, що суспільні проблеми не вирішуються легко.

Поняття: Громадянство
Додаткові поняття: Обов'язки, права, вирішення конфлікту, прийняття рішень

Навчання українською мовою

Розділ I: Культура

Мета навчання

Знання	Навички	Цінності
Зрозуміти, що культура вивчається.	Записувати та підсумовувати інформацію.	Мати певні знання про існування унікальних та загальних цінностей інших етнічних груп.
Розпізнавати та описувати культури стосовно їх характерних ознак.	Робити конспекти із заданого читання.	Розвивати розуміння того, що між культурами існують відмінності.
Розпізнавати моделі, які існують в культурі.	Використовувати різні джерела для отримання даних стосовно культурних моделей.	Мати певні знання про внесок різних культурних груп.
Мати певні знання про те, як культура впливає на існуючі цінності в суспільстві за допомогою установ та заведеного порядку.	Визначати подібні та відмінні риси у способі життя різних культурних груп.	
Мати певні знання про те, як освіта відображає цінності, погляди та культурне вчення суспільства.	Порівнювати життя в різних місцях.	
Описувати альтернативні рішення питань, які породжуються культурною різноманітністю.		

Розділ I: Культура

Зміст

Пропоновані діяльності

Вступ

Опишіть, що таке культура.

Обговоріть моделью вивчення культури:

- зразки та ознаки

Обговоріть можливість існування найкращої культури.

Обговоріть питання про те, що таке культура. Запитайте, чи існує канадська культура. Якщо так, нехай учні назовуть її елементи. Поставте ті ж питання стосовно американської культури.

Потім запропонуйте учням зробити часову капсулу зі зразками їх власної культури (віком з 13 років). Пов'яжіть ці зразки культури з попередньо названими елементами.

Класифікуйте ці елементи, для того щоб побудувати модель, яка базується на зразках, що подаються нижче. Пов'яжіть „найкращу“ культуру з етноцентризмом.

Культурні моделі

Економічні моделі

- вид діяльності та організації
- поділ праці
 - Тарагумара
 - Баул
 - Японія

Подайте інформацію, яка стосується кожної моделі. Використовуйте дискусію у вигляді запитань та відповідей для опису прикладів моделей. Використовуйте отримані дані з метою розвитку навичок порівняння. (Див. текст англійською мовою – Посібник для проведення різних видів діяльності та довідник для деталей.)

Мета навчання

Знання	Навички	Цінності
Визначати культуру як спосіб життя людей, якому вчаться.	Розширяти навички дискутування та усного спілкування.	Набути певних знань про спільні риси різних культур.
Описати моделю, яку використовують для вивчення культури.	З метою порівняння вибирати та використовувати дані, отримані з учительських стратегій.	
Навести приклади того, як люди виявляють етноцентризм.		
Описати культуру: <ul style="list-style-type: none">• називаючи головні ознаки кожної моделі.• описуючи, як люди задовольняють свої головні потреби.• визначаючи, як ці моделі функціонують в декількох культурах.• порівнюючи певні моделі в декількох культурах.	Користуватися первинними та вторинними джерелами з метою отримання даних, які описують різні культури. Користуватися цими джерелами, щоб визначати подібні та відмінні риси між культурними групами.	Усвідомити, що відмінності між культурами не означають правильність або неправильність чогось.
Навести приклади культурних змін у вибраних культурах.	Збирати та підсумовувати інформацію, яка описує культурні зміни.	
Пояснити, як і чому відбулися культурні зміни.		

Розділ I: Культура

Зміст

Пропоновані діяльності

Культурні зміни

Відбуваються завдяки:

- відкриттям
- винаходам
- нововведенням
- акультурації

Це вступ до поняття про культурні зміни.

Обговоріть, як культура змінилася за життя учнів. Учитель наводить подальші приклади змін в канадській культурі.

Особистість та культура

Вплив культури на особистість завдяки:

- соціальному середовищу
- змінам у навколишньому середовищі

Повторіть основні положення пройденого матеріалу стосовно впливу культури на особистість. Нехай учні скажуть, як культура вплинула на їх особистість. Користуйтесь альтернативними методами викладу. Можливо учні захочуть подумати над питанням, якими вони були б, якщо б народилися в іншому суспільстві.

Мета навчання

Знання

Навички

Цінності

Назвати аспекти інших культур, які стали частиною нашої.

Пояснити, як культура вплинула на їх особистість. Треба знати те, що культура міняється, а також те, як вона міняється.

Збирати дані для підтвердження певної точки зору, дійсної або умовної. Розвивати навички усного викладу шляхом читання описів.

Навчання українською мовою

Розділ V: Громадянство

Мета навчання

Знання	Навички	Цінності
Розпізнавати свої обов'язки громадянина Канади.	Логічно упорядковувати/ організовувати і подавати інформацію.	Оцінити, до якої міри права людини охороняються в Канаді.
Мати певні знання про відмінності між правами та привілеями.	Аналізувати правові та політичні аспекти суспільства.	Зрозуміти, що існують різні можливості для тих, хто хоче втілити рішення в життя.
Мати певні знання про відмінності між свободою та сваволею.	Відрізняти факти від поглядів у репортажах про політичні та правові події.	Зрозуміти, як поведінка відноситься до структури політичної влади і до ролі/місця окремої особи в цій структурі.
Пояснити, що треба підтримувати рівновагу між свободою окремої особи та громадською контролею.	Оцінювати достовірність даних, читаючи різні газетні та журнальні статті про ту саму подію.	
Мати певні знання про головні правові та політичні структури, які існують в Канаді.		
Мати певні знання про те, що викликає або провокує політичний конфлікт.		

Розділ V: Громадянство

Зміст

Пропоновані діяльності

Обговоріть, що є громадянством

- ролі і обов'язки
- правила та норми

Класна дискусія з приводу ролей, норм поведінки, правил та обов'язків.

Права і обов'язки

Свобода і сваволя

- свобода слова і наклеп

Індіанський закон

- невиконання прав та свобод

Статут прав та свобод

- опишіть вибрані права і свободи

Обговоріть, чим відрізняються привілеї та права; яке відношення кожна з цих категорій має до обов'язків, особливо стосовно шкільних правил та законодавства. Зробіть те ж саме зі свободами та привілеями. Під різними заголовками назвіть та класифікуйте поведінку людей. Створіть у класі уявну ситуацію, при якій учні повинні жити згідно з Індіанським законом. Нехай вони обговорюватимуть реакції. Виберіть для обговорення частини статуту, які мають значення для учнів, а також ті, що пов'язані з громадянством.

Вирішення конфліктів та громадянство

Статут прав та свобод

- питання, що виникають у результаті конфлікту прав та свобод
- учнівські та шкільні правила
- громадянські та соціальні групи
- провінційні та федеральні питання

Запропонуйте список прикладів конфліктних ситуацій, складений учнями та вчителем, для класної дискусії. Кожний із учнів вивчає один приклад і робить доповідь. Спосіб викладу доповіді носить довільний характер. Для збирання даних користуйтесь газетами, журналами та громадськими джерелами. Опрацюйте з учнями приклад рішення конфлікту і запропонуйте їм вирішити інші конфліктні ситуації у парах. Де можливо, використовуйте комп'ютер та навички творчого вирішення проблем.

Вирішення конфліктів

- питання та їх вирішення

Мета навчання

Знання	Навички	Цінності
Визначати персональну роль громадянства стосовно родини, школи, громади, провінції та нації.	Порівнювати й оцінювати інформацію, отриману шляхом дискусії.	Розвивати розуміння поняття громадянства.
Називати права та обов'язки канадців.	Критично розглядати вплив законів уряду на окрему особу.	Розуміти, як права та обов'язки охороняються в Канаді.
Відрізняти свободу від сваволі.		
Відрізняти привілеї від прав.		
Знати визначення індіяна за Індіанським законом.		
Знати, що Канада, як нація, створила конституцію, що визначає права та свободи громадян.		
Визначати, як права та обов'язки можуть вступати в конфлікт.	Продовжувати розвивати навички бібліотечного дослідження.	Розуміти, що конфлікт може виникнути в наслідок різних уявлень про права та обов'язки на будь-якому рівні.
Підсумовувати сучасні приклади конфлікту, які включають права та обов'язки.	Розрізняти факти та погляди.	
Запропонувати можливе вирішення конфлікту.	Користуватися даними з декількох джерел, щоб порівняти погляди стосовно того самого питання.	
Описувати, як можна досягти владнання конфлікту.	Користуватися навичками груового вирішення проблем з метою вирішення конфліктних ситуацій.	

Розділ V: Громадянство

Зміст

Пропоновані діяльності

Прийняття рішень

та громадянство

Причини для прийняття рішень в суспільстві.

Політичні системи:

- структури урядових рівнів
- муніципальний
- провінційний
- федеральний

Проведіть обговорення в малих групах, щоб установити причини прийняття рішень. Користуйтесь діаграмами, щоб показати структуру та зв'язки всередині систем та між системами. Якщо можливо, організуйте екскурсії до муніципальних та провінційних урядових установ. Запросіть представників цих систем виступити перед учнями. Створіть уявний парламент.

Особистість та громадянство

Що означає бути добрим громадянином для розвитку особистості людини:

- вплив ідей
- рішення, над якими людина має деяку контролю

Обговоріть питання „Хто я такий/така? Чому я унікальний/унікальна? Ким я стану?“, щоб спробувати синтезувати стосунки між особою та суспільством.

Мета навчання

Знання	Навички	Цінності
Пояснити, чому треба приймати політичні рішення.	Практикуватися у зміні однієї форми даних на іншу.	Розвивати розуміння унікальної структури канадського уряду.
Підсумувати, як працює кожний з трьох рівнів уряду.	Робити нотатки з різних видів даних.	Розуміти, як системи прийняття рішень можуть використовуватися для розв'язання конфлікту.
Описати, як приймаються політичні рішення.		
Назвати урядових представників свого району.		
Прийняття політичних рішень.	Застосовувати загальні дані до конкретної ситуації.	Усвідомлювати власну роль у прийнятті рішень. Вчитися робити вибір між альтернативною поведінкою.
Описати, у якому взаємозв'язку знаходяться концепції доброго громадяніна та ідентичності.		Давати оцінку складності чинників/факторів, які впливають на людську особистість.
Пояснити, що деякі з чинників/факторів, які впливають на ідентичність, можна контролювати.		
Описати власну унікальність.		

Part Four

Physical Education

Четверта частина

Фізкультура

Table of Contents/Зміст	195
Introduction/Вступ	197
Фізкультура: Програма навчання	198
Обізнаність з тілом	199
Обізнаність з простором	201
Якість рухів	202
Зв'язки	203
Терміни, вислови, фрази	205

Table of Contents/Зміст

	Page
Introduction/Вступ	197
Фізкультура: Програма навчання.....	198
Обізнаність з тілом	199
• Танці.....	199
• Ігри	199
• Гімнастика	200
Обізнаність з простором	201
• Танці	201
• Ігри	201
• Гімнастика	201
Якість рухів	202
• Танці	202
• Ігри	202
• Гімнастика	202
Зв'язки	203
• Танці	203
• Ігри	203
• Гімнастика	203
Терміни, вислови, фрази	205
• Апарат – приладдя	205
• М'ячі	205
• Частини тіла	206
• Рухи тіла	207
• Напрямок	208
• Місцеположення	208

• Швидкість	208
• Групові рухи/Рухи у групах	209
• Рухи	210
• Діяльності під проводом учителя/учительки	211
• Загальні терміни	212
• Гімнастика	213
• Ритмічна гімнастика	214
• Легка атлетика	215
• Вибиванка	216
• Відбиванка/Волейбол	217
• Гокей	218
• Копаний м'яч/Футбол (европейський)	219
• Кошиківка/Баскетбол	220
• Настільний теніс/Пінг-понг	221
• Софтбол	222
• Теніс/Сітківка	223
• Футбол (американський)	223
• Боротьба	223
• Велосипедний спорт/Велоспорт	224
• Гребля на каное/кану	224
• Кеглі/Бовлінг	224
• Кирлінг	224
• Ковзання	225
• Лакрос	225
• Лижний спорт/Лещетарство	225
• Парусний спорт	225
• Плавання	226
• Стрільба з лука	226
• Олімпійські ігри (зимові, літні)	227

Introduction

Instruction in Ukrainian

The content outline presented in this document is a summary of the Movement Education Concept which is contained in the Kindergarten to Grade 12 Saskatchewan Education Curriculum Guide for Physical Education. The original document should be consulted for the philosophy and objectives, general outcomes, information on facilities, equipment, supplies, evaluation and health safety.

This outline is divided into the four components of movement education as presented in the Curriculum Guide: Body, Space, Effort Quality and Relationship. Each of these components is sub-divided into three physical education activity categories: Dance and Rhythms, Games and Training and Gymnastics.

Вступ

Викладання українською мовою

Цей документ є коротким викладом теорії рухів, яка міститься у Довідникові навчальних програм Саскачевану з фізкультури від садочка до дванадцятої класи. По інформацію про філософію та мету, загальний результат, засоби, обладнання та устаткування, оцінювання та безпеку здоров'я треба звернутися до оригіналу документу.

Цей документ розділений на чотири частини, що відповідають чотирьом компонентам теорії рухів, поданим у програмі: тіло, простір, якість рухів і зв'язки. Кожний з цих компонентів підрозділяється на три категорії стосовно фізкультури: танці та ритміка, ігри й тренування та гімнастика.

Фізкультурна програма: Навчання

Об'єзнаність з тілом	Об'єзнаність з простором	Нікість рухів	Зв'язки
Частини тіла Руки тіла Виразні рухи тіла Основні функції Форми тіла Зони тіла	Масові та сольо/поодинці Напрями Рівні Словá, що стосуються простору Витягання Зразкій форм на підлозі і в повітрі	Час Лéгкість Плáвність	З ким (у групі) З чим (у просторі, з приладдям)
Частини тіла Руки тіла и	Загальні й індивідуальні Напрями Рівні	Час Лéгкість Плáвність	З ким (у групі) З чим (у просторі, з приладдям)
Частини тіла Руки тіла Основні функції Форми тіла Вагові вправи	Загальна й індивідуальна Напрями Рівні Словá, що стосуються простору Вагові вправи	Час Лéгкість Плáвність	З ким (у групі) З чим (у просторі, з приладдям)

Обізнаність з тілом

Тема	Підтема	
Танці	Частини тіла Рухи тіла Виразні рухи тіла Основні функції Форми тіла Зони тіла	Голова, руки, ноги Лікті, кісточки, зап'ястки, коліна, рамена Рух вперед (за допомогою ніг – підскакувати, ходити, бігати, скакати, підстрибувати) За допомогою інших частин тіла (котитися, повзати, ковзатися) Трястися, обертатися, підніматися, спускатися Кидатися вниз, прибирати пози, повзати, тупотіти ногами Наскакувати, завмерти, відскакувати, падати Згинатися або вихилатися, розтягатися, крутитися Вузьке, широке, кругле, скручене (тіло) Вузька, широка, кругла, скрученна (форма) Правий бік, лівий бік, перед, зад, верхня частина, нижня частина
Ігри	Частини тіла Рухи тіла	Руки, лікті, рамена, зап'ястки, ноги, коліна, тулуб, голова Рух вперед (скакати, бігати, ходити, перескакувати, копати, підстрибувати) Майстерність виконання руху (кідати, відбивати, ловити, вдарити/бити/цілити, котити, кидати в ціль) Інші (рухатися, носити, підносити, тримати, балансувати, крутитися, обертатися)

Обізнаність з тілом

Тема	Підтема	
Гімнастика	Частини тіла Рухи тіла Основні функції Форми тіла Вагові вправи	Пізнавання частини тіла, за допомогою якої провадиться рух (нахилатися/згинатися, розтягатися, крутитися, звідти й розводити (руки), сходитися розходитися) Рухатися вперед, обертатися Нахилатися або крутитися, скручуватися Вузьке, широке, кругле, скручене/скулене Підтримувати, тримати, висіти, діставати, утримувати рівновагу/балансувати, переносити

Обізнаність з простором

Тема	Підтема	
Танці	Масові та сóло/поодíнці Нáпраями Рíвні Словá, що стосується простору Витягáння Зразкí форм на пíдлóзі і в повíтрí	Розпíзнавáння й застосувáння Вперед, назад, вбік, вгору, вниз Низький, середній, високий Чéрез, пíд, пóнаd, пóза, спéреду, навкólo, бíля, близько, далéko Близько серéднї тíла (малí) Далéко від цéнtrу тíла (великí) У цéнtrі тíла Прямá, скрученá/скúлена, зигзág
Ігри	Загáльнí й індивíдуálнí Нáпраями Рíвні	Розпíзнавáння й застосувáння Вперед, назад, вбік, вгору, вниз Низький, середній, високий
Гімнастика	Загáльна й індивíдуálна Нáпраями Рíвні Словá, що стосується простору	Розпíзнавáння й застосувáння Вперед, назад, вбік, вгору, вниз Низький, середній, високий Чéрез, пíд, пóнаd, пóза, спéреду, ззаду, навкólo, близько, далéko, бíля

Якість рухів

Тема	Підтема	
Танці	Час	Ралтово, не зупиняючись/без зупинки Швидко, повільно Ритмічно
	Лéгкість	Сильно, лéгко Вáжко, лéгко
	Плávnість	Обмежена (можна зупинити) Вíльна (безупінна)
Ігри	Час	Швидко, повільно Збільшуючи швидкість, зменшуючи швидкість
	Лéгкість	Сильно, вáжко, лéгко
	Плávnість	Іти, зупинятися Постійна плávnість рúху Постійне повторення рúху
Гімнастика	Час	Ралтово, не зупиняючись/без зупинки Швидко, повільно Ритмічно
	Лéгкість	Сильно, лéгко
	Плávnість	Іти й ставати Не зупиняючись/Без зупинки

Зв'язки

Тема	Підтема	
Танці	З ким (у групі)	<p>Зв'язкі одиниці в групі з учителем/учителькою</p> <p>Парні й малі групові ситуації</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сходиться й розходиться • Сходиться й залишається разом • Весті і слідувати • Наслідувати • Рух і рух-відповідь
	З чим (у просторі)	<p>З розміром й формою кімнати або майдану</p> <p>З формою групи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Група, розташована кілом • Група, вишикувана лінією • Група клином • Скручена або гнучка група
Ігри	З ким (у групі)	<p>Індивідуальні</p> <p>В парах і маліх групах/парах</p> <p>із малими групами</p>
	З чим (у просторі)	<p>З розміром, формами й зазначеними місцями</p> <p>кімнати або майданчика</p> <p>З приладдям (обручами, мотузками, м'ячами)</p>
Гімнастика	З ким (у групі)	<p>Індивідуальна.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Має спільне місце разом з кімось/користуватися спільним місцем разом з кімось • Має спільне місце й обладнання та устаткування разом з кімось/користуватися спільним місцем й обладнанням та устаткуванням разом з кімось

ЗВ'ЯЗКИ

Тема	Підтема	
	<p>З чим (у просторі)</p> <p>В парам і маліх групах/парами й малими групами</p> <ul style="list-style-type: none"> • Масти спільне місце й обладнання та устаткування разом з кімось/користуватися спільним місцем й обладнанням та устаткуванням разом з кімось • Чергуватися, сполучатися • Слідувати за керівником • Без тілесного контакту • Дотик/Доторк <p>З підлогою</p> <p>З малим обладнанням</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обручі, мотузки, скріні • Бобові торбінки, матраци <p>З великим обладнанням</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рамки для підтягання й підстівка, драбина, мотузи для лазання, лавки, матраци, стінка, приладдя для перестрібування 	

Тéрмíни, вýслови, фráзи

Апáрат – приладдя

апарáт для балансувáння/кíльця	обрúч/обручí
апарáт для перестрýбування/ козлý („кінь“ і „козéл“)	парашút
бобóві торбíнки/мíшечки	пíлóн/пíлóни
гráти/стíнка; вpráви на стíнцí	ракéтка/ракéтки
драбíна	róлик/róлики
кубíк/кубíки	сítка
лáвка/лавкý	скакálка
матráц/матráци	скрýня/скрýні
мотузóк/мотузкý	трамплíн
м'яч/м'ячí	футбóл

М'ячí

баскетбóльний м'яч	м'яч для кóпання
бейсбóльний м'яч	софтбóльний м'яч
водянýй м'яч	тéнисний м'яч
волейбóльний м'яч	футбóльний м'яч

Частійни тіла

Тérміни

головá	плечé/плéчі
зап'ясток/зап'ястки	пóяс
кісточка/кісточки	рамéно/рамéна
коліно/коліна	рукá/рúки
лікоть/лікті	тýлуб
ногá/нóги	

Полóження частійн тіла у простóрі

висóко – у висоту	посерéдньо
вúзько – у ширину	серéдньо
нíзько – вниз	шиróко

Зóни тіла

вéрхня частíна	перéд
зáдня частíна	прáвий бíк
лíвий бíк	серéдýна
нíжня частíна	центр тíла

Рухи тіла

Ногами

балансувати/утримувати рівновагу	підскакувати
бігати	підстрибувати
іти	скакати
обертатися	ставати
пересувацися стрибками	тупати
	ходити

Руками

махати
простягати
тріпати
трясти

Різні

вдаřити	перестрибувати
вісіти	підносити
вихилатися	підстрибувати
відбивати	подавати у волейболі (подачу)
діставати	пóзвати
згинатися	розтягатися
кýдати	рýхатися
кýдати в цíль	стрибкí вгору
котýти/ся	стрибкí у висоту
крутýти/ся	стрибкí в довжину
лáзити	тренувати/тренуватися
ловити	тримати
носити	цíлитися
обертати/ся	

Нáпрямок

вбíк	позéмно/горизонтáльно
вгóру	прáмо
вниз	назáд
вперéд	обертáтися/крутýтися на мíсцí
дозéмно/вертикалýнo	по кóлу
лівóруч	правóруч

Мíсцеполóження

бíля	пóза
блíзько	позáду
далéко	пóнад
навkóло	сперéду
пíд	чéрез

Швíдкість

повéльно	ритмíчно
постíйно	швíдко
раптóво	

Групові рухи/Рухи у групах

безpéка	проводити групу
вельíкі групи	рázом
водítы	розвíгатися
дíліть	роздíліти (клáсу на комáнди)
zmínýти	розíрвати (ланцúг)
íндивідуálно/поодíнцí	слíдкувати (за провідником)
малí групи	схóдитися
наслíдувати	трíйка
окrémo	учáсник
pára, pári	фóрма
партнér, партнéри	чергувáтися
по-óдному	

Фráзи

Прóшу знайтý собí páru.
Прóшу помінáтися місцáми.
Прóшу стáти párami.
Прóшу стáти по трóe.

Рухи

Ноги

Постав ноги на ширину плечей.
Постав ноги разом.
Зігній правоу ногу.
Зігній ноги в колінах.
Стань навшпіньки.
Досягній ноги пальцями.
Доторкніся ногі пальцями (рукі).

Руки

Опустій руки (обруч, скакалку . . .).
Закладай руки за спіну.
Зігній руки в ліктях.
Зробай стійку на руках.

Різні рухи

Витягнися вгору.
Війростай спіну.
Нахилийся в правий бік.
Зробай три рази в кожний бік.
Ляж на живіт.
Присядь.
Стрибай по кімнаті маленькими стрибками.
Пересування стрибками. Біг стрибками.
Оббіжій кімнату п'ять разів. П'ять оббігів по залі.

Діяльності під проводом учителя/учительки

Прόшу . . .

- скочити якнайвище, п'ять разів.
- оббігти залю, два рази.
- робити велосипед навліжачки на спині, 15 секунд.
- доторкнутися ліктями до колін, 10 разів.
- перехрещувати ноги, 15 разів.
- лягати на підлогоу і відпочивати, дві хвилини.
- зробити десять ангелів на підлозі.
- вивертати козли/зробити п'ять коліс/пройтись кілесом п'ять разів.
- зробити переверти.
- високо вдарили праву/ліву ногу, десять разів.
- зробити десять метеликів, руками.
- крокувати навколо кімнати.
- підскакувати навколо залі.
- зробити тілом „човен”.
- зробити ножиці ногами навліжачки на спині, десять разів.
- скакати на місці з поворотом спини, десять разів.
- бігти на місці, одну хвилину.
- йти навприсядки, п'ятнадцять разів.
- скакати жабою.
- скакати на правій/лівій нозі, десять разів.
- балансувати на одній нозі, одну хвилину.
- біг на місці, 30 секунд.
- удавати, що ти пліваєш навстіячки, 30 секунд.
- біг спиною вперед навколо залі, раз.
- крокувати навколо залі, раз.

Загальні терміни

атлєтика	поворот
баланс/рівновага	(поворот праворуч) (поворот ліворуч)
балансування/утримування рівноваги	позиція
біг	положення тіла
бокс	правило/правила
важка атлєтика	присідання
велосипедний спорт (велоспорт)	проба
відих (глибокий)	провідник
вдих (глибокий)	проводник команди
вправи на дихання	простір
гандбол/ручний м'яч	репетиція
ігри	розділ
закон/закони	розмінка*
зарядка	розрив
зая	роздріх
zmіна/zmіни	руханка/вправи
zустріч	ряд
йога	спорт
капітан	спортивна зая
коло	стеля
команда	стійка на руках
легка атлєтика	стіна/стіни
лінійка	стрибкі у воду
майдан	стрибок
майданчик	танці
метелиця	точка
місце	тренер
оберт	тренування
підлога	фехтування
плавання	фігура

* розмінка – руханка (посилювати гнучкість, чутливість частин тіла перед початком змагань)

Гімнастика

Терміни

акробатика	нáхил
балансування/утримування рівновáги	óберт вперед
вýпад	óберт назáд
вільні вправи	паралéльнí бруси
вперед	перевертання кóлесом
гнúчкість	підйом
жвáвість	поворот
кільце	ритм
кінь для стрибків	рівновáга
колóда	рухливість
мах	спрýтність
мотóрність	трамплíн
назáд	

Дієслова

вернúтися	перекидáтися
вýсіти	перестрибувати
вішати	повертáтися
лáзити	стóяти
оберта́тися	

Фráзи

Прóшу перекидáтися назáд.

Тепéр мóжете стóяти на рукáх і перекидáтися вперед.

Мóжна скакáти на трамплíні/з трамплíну.

Ця дíяльність виробляє гнúчкість.

Ритмічна гімнастика

Тéрмíни

мúзика на вíсім тáктів	пíвкóло
мúзика на дванáдцять тáктів	ритм
кóло	розмýнка
лінíйка	ряд
мúзика	такт
óберт	

Дíєслова

балансувáти/утрýмuvати рíвновáгу	присíдати
кrokuváti	рýхати/ся
обертáти/ся	тримáти/ся (за rýki, за плéci . . .)

Українські танцювáльні кróки – звичайні

вýпад	плéтення
вихилáсник з угинáнням	потрíйне притýпування
вихилáсник звичайний	похíд складний/bíгунéць
вихилáсник складний	припадáння
віdriváнка звичайна	присувáння
віdriváнка складна	прóстий хíд
дорíжка	тинóк
дрíбушki	тýпання
коломíйковий пíдскóк	угинáння звичайне
пересkók	угинáння складné
пересkók складний	

Українські танцювáльні кróки для дíвчáт

плéтення (з rýхами рукáми)	rýхи головóю, рукáми
рízní комбíнáцíї	тинóк убíк
рízní óбerty ($\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, пóvní)	

Кróки для хлóпцíв

аркáнський крок	пересkók – прýсядка
гайдúk – крут	прýсядка звичайна
гусачóк	прýсядка – плескач по халáві
мítéloчка (жáба)	рознíжка розкиднá

Лéгка атлéтика

Тéрмíни

бар'ér	молотóк
біг	на старт
біг на дóвгі дистáнції	перегони
біговá дорíжка	передáча
бігúн	перекáт
диск	перешкóди
дорíжка	поворóт
естафéта	скакáти
естафéтна пáличка	спис
зóна передáчі	спортивна пláнка для стрíбкíв
канáт	стáртова лíнійка
кваліфíкація	стáртовí колóди
крок	трéнер
лíзти по канáту	тренувáння
марш	ядró
móлот	

Дíесловá

стриба́ти
тренувáти

Фráзи

Рíзнí вýди лéгкої атлéтики:

- біг/спринт
- стрíбкí
- стрíбкí в довжинú
- естафéта
- стрíбкí у висотú
- стрíбкí з жердýною
- метáння списа
- біг з бар'éрами
- марафонський біг
- жердýна
- біг з перешкóдами
- вправи з перешкóдами

На старт . . . готóві . . . марш!

Мóжна кýдати/метáти диск, ядрó, список, або móлот.

Прóшу подáти сигnáл.

Вибіванка

Тérмíни

багáто дíтéй	межá/мéжí
в серéдинí	надвóрí
з однóго бóку/на другíй бíк	níжче пóяса
задóк	ноѓи
зáля	хíдник

Дíсслóвá

бíгати	ловíти
вдáрити	мінáти мíсце
кýдати	торкнúти

Фráзи

М'яч тебе вдáрив/торкнúв.

Мóжна гráти на хíдникú, на площí зí зазнáченими мéжами або у спортиvнíй зáлі.

Уважáй! М'яч тебе торкнé/вдáрить.

Двí осóби кýдають м'яч одná ódníj.

Дíти стають мíж цíми двомá осóбами і починáють бíгати з однóго бóку на іншиj.

Дíти на противléжному бóці від м'яча.

Ти торкнúвся/торкнúлася м'яча.

Відбиванка/Волейбол

Терміни

блокування	не вільно/забороняється
блокуючий	нижня подача
важка подача	подача (погана, добра)
вільно	помилка
глядачі	правило/правила
гравець/гравці	приймання м'яча
зміна	свисток
кара	сітка
команда	стинок
майдан	точка/точки
межа	три рази
м'яч	штраф
наколінник	штрафна (подача)

Дієслова

виставляти	підати
відбивати	підносити
відбити	повернути м'яч
втрятити подачу	подавати
міняти місцеположення	стинати

Фрази

Твоя подача.	Дістани!
М'яч за межею/лінією.	Пробшу відбивай.
М'яч в сітці.	Відбивай м'яч від підлоги, тоді від стіні.
Пробшу змінити місця.	Розділій класу на команди.
Бий!	Треба всім розповісти правила гри.
Моє.	Можна приймати м'яча.
Подавай!	<ul style="list-style-type: none">• зверху двома руками.
Виставляй!	<ul style="list-style-type: none">• знизу двома руками.
Стинай!	<ul style="list-style-type: none">• знизу однією рукою.
Берй!	<ul style="list-style-type: none">• зверху однією рукою.

Гокей

Тérмíни

воро́та	ковзани́й
воро́тár	нáпад
воро́тárська ма́ска	нападаючí
гол	оборо́на
зáля	подáча
зáхист	сíтка
захýсники кордóну	суддя
ключка	шáйба

Дíс слова

вдáрити	зламáтися
відскáкувати	кóвзатися
відскóчити	оборонáти
забýти (гол) шáйбу	промахнúтися
закýнути	упустýти

Фráзи

Воро́тár оборо́няє воро́та.

Шáйба залетíла в сíтку (у воро́та).

Нáша комáнда забýла гол.

Воро́tár пропустíв шáйбу.

Ключка зламáлася.

Кóпаний м'яч/Футбóл (европéйський)

Тéрмíни

вýбір ворít	подáча
ворóта	позýцíя
воротáр	помічníк
гол	прапорéць
кара	рахýнок
м'яч	стадіон
нáпад	суддя
нападаючий	тóчка
оборóna/зáхист	удáр/вдар
оборónець/захýсник	шолом
	штраф

Дíесловá

вýграти	мінáтися (стóронами)
відбивати (ногóю)	нападати
забýти (гол)	обернúтися, обертáтися
захищати	захищати
кóпати	подавáти
ловýти	помагáти
	прогráти

Фráзи

Комáнда має дóбрый плян нáпаду.

Чи ми маéмо сýльну оборónu/сýльний зáхист?

Суддя призначить тобі ка́ру/штраф за це. Суддя тебе покарáє/оштрафує за це.

Нáша комáнда має вíльний коп/удáр тепéр.

Який рахýнок?

Чомý ти не грáєш у своíй позýцíї?

Прóшу обронáти своé мísце.

Нáша комáнда забýла гол.

Мóжна грáти головóю, рукóю, абб тíлом.

Кошиківка/Баскетбол

Тérмíни

атáка	нечéсна гра
блокувáння	оборóна/záхист
вíльне кíдання	опíкун
захýсник	передáча
зóна (тристекундна)	плóща, де вíдбуваéться гра
зупýнка	подáча
кáра/штраф	пóмилка
кíльцé	порúшення
кордбóн	суддя
кóшик	тákтика
лáвка	турнíр
майдáн	фол
майдáнчик	штраф
межá	щит
мертвий час	

Дíесловá

виривати	передавáти
ловýти	кíдати
затрýмuvati(ся)	подавáти

Фráзи

Тýпи порúшený

- зробíти пóмилку/порúшiti прáвила гри.
- вестí м'яч. Ходá/ходьбá з м'ячém.
- подвíйne порúшення.
- затрýмuvati м'яч.
- багáто порúшený.
- порúшення пíд час нáпаду.
- особýста пóмилка.
- техníчна пóмилка.

Мóва гри

- передáча однíéю рукóю зvéрху.
- передáча/перекидáння м'ячá мíж двомá гравцýми.
- передáча двомá рукámi зvérху.
- кíдання м'ячá píd час бíгу.
- кíдання м'ячá у гру.
- передáча однíéю рукóю víд плечá.
- штрафníй кидók (м'яч).
- зóна штрафnógo кидká.
- особýстий záхист.
- práve й líve крилó.
- práva й líva сторoná.

Настільний теніс/Пінг-понг

Терміни

гра парами	поодинока гра
гра один на один (гра без пар)	ракетка
зміна	сітка
м'ячик	стіл
подвійна гра	

Дієслова

вдáрити
відбítи
подáти

Фráзи

М'яч у сítцí.
М'яч торкнúвся сítки.
М'яч упáв на пíдлóгу.

Софтбол

Терміни

бігунці	оббіг
бол	однострій
гілка	пóдушка
гилкáч	полетúн
дружйна/команда	польовик
знак	посерéдник
квадрат	приземляк
кидáч	прóмах
кийкár	рукавíця
кийбóк	сигнал
кут	сítка
ловéць	софтбол
майдáн	ставéць
мáска	ставkár
межá	страйк
м'яч	суддя
нагрудник	шáпка
наколінник	

Дієслова

вдáрити	ковзнутися
вийти (з гри)	ловити
кýдати (в цíль)	посу́нутися
кýдати збóку	пропустýти
кýдати знизу	торкнутi/ся
кýнути (задалéко)	украсти (ставéць)

Фráзи

М'яч пóза межéю.	Кýдай!
Бíжí!	Заскóро кýдаєш!
Кидáч не вмíє кýдати!	Це небезпéчно/зависóко/занíзъко!
Вíйшов! Пíшбóv! Ти вíйшов із гри!	Грай на це мíсце!

Теніс / Сітківка

Терміни

майданчик	партія
мати	поле
межа	ракетка
межовá лінія	сітка
надворі	тенісист
очки	

Фрази

М'яч за межею.

М'яч в межі.

Ти вийграв цю партію.

Футбол (американський)

бійка	прапорець
ворота	рахунок
воротар	суддя
гол	удар
зона	футбольний м'яч
„Канадська футбольна ліга“	центральна лінія
передача	шолом
півзахисник	

Боротьба

бокс	ваговá категорія
боксер	вільна боротьба
боксерські рукавиці	дзю-до
боротьба	кілим
борець	класична боротьба

Велосипедний спорт/Велоспóрт

велосипéд	перегóни
дорожнíй велосипéд	спортивный велосипéд
змагáння	туристський велосипéд
їхати	швидкість
	шолом

Гréбля на канóе/канú

веслó	змагáння
веслувáння	канóе/канú
вісімки	каю́к/кайк
гребéць/гребнýця	одýнки
гребнá	пáри, двíйки
гребtý	перегóни
	четвíрки

Кéглi/Бóвлíнг

алéя	кýдати
барильце	м'яч
кегельбáн/алéя на гру в кéглi	цíлити

Кýрлíнг

вýбити кáмінь	кóвзатися
замітáти	кóло
змагáння	лінія
кáмінь	мítла
кýдати	оберта́ти кáмінь лівóруч/правóруч
кóвзати	щítka

Кóвзання

бігати на ковзанáх	ковзанár/ковзанárка
ковзаний	ковзатися
ковзалка	лід
ковзанка	фігурне кóвзання
	швидкість

Лакróс

гол	м'яч
кийóк	пóле
комáнда	шолом

Лíжний спорт/Лещетáрство

вниз	літáння на лíжах/лíжвах
гірськолíжний спорт	пáлицí
горá	перегóни
ковзатися	спускáтися
лíжа/лíжі	стрибкí
лíжва/лíжви	стрибкí з трамплíна
лíжнí/лижвáні перегóни	чóботи

Пáрусний спорт

вітрíло	пáрусний чóвén
вітрíльник	перегóни
двокомáндний лáзер	перемóжцí
згорнúти вітрíла	розгорнúти вітрíла
однорúчний лáзер	чóвén, яхта
пáрусна дóшка	

Плáвання

акробáтика	плáвати
басéйн	плавúн
батерфляй	прикладне/показóве плáвання
брас	р'ятíвñíк/р'ятíвñíця
вíльний стиль	рятíвна камíзéлька
вóдне поло	р'ятuvánnia/порятúnok
водолáз	р'ятuváti
вхíд у вóду	синхrónnе плáвання
вхóдiti	стрибáti
естафéta	стрибáč
пíвóберт назád	стрибíkí гвинtóm
пíдвóдne плáвання	стрибíkí iз стíkki на рукáх
пírnánnia	стрибíkí iз zádnýoї stíkki вpéréd
пírnáti	стрибíkí з pérédnýoї stíkki назád
плáвання	стрибíkí u вódu
плáвання на спíni	стриbók/стриbíkí

Стрíльba з лúka

вýстрíл	метáti
вýстрílitи	míshény/цílъ
вíддаль	ochkó
змагánnia	stríla
kólo	strílécy
летíti	strílýati
лук	týatíva
метánnia	çílití

Олімпійські ігри (зимові, літні)

баскетбол	метання диска
біг	метання спіса
боротьба	міжнародні спортивні змагання
бронзова медаль	олімпійці
важка атлетика	парусний спорт
великопідний спорт	плавання
веславання	прапор
види спорту	скакки
гребля	спортивне змагання
гімнастика	спортсмени
змагання	срібла медаль
змагання на колісницях	страйбки в довжину
золота медаль	теніс
легка атлетика	фехтування
медаліст/медалістка	футбол
медаль/медалі	чемпіон/чемпіони

Part Five

Health

П'ята частина

Здоров'я

Table of Contents/Зміст	231
Introduction/Вступ	232
Здоров'я: Програма навчання.....	233
Четверта кляса	235
П'ята кляса.....	237
Шоста кляса	239
Сьома кляса	242
Восьма кляса	243

Table of Contents/Зміст

	Page
Introduction/Вступ	232
Здоров'я: Програма навчання.....	233
Четверта кляса.....	235
П'ята кляса	237
Шоста кляса	239
Сьома кляса	242
Восьма кляса	243

Introduction

Instruction in Ukrainian

The content outline presented in this document is a summary of the Grades 4 to 8 Health Program which is contained in the Grades 1 to 6 and the Grades 7 to 9 Saskatchewan Education Curriculum Guides for Health. The original documents should be consulted for the aims and objectives of health education, teaching methods, evaluation and the detailed scope and sequence chart for each level.

The introductory page for each level identifies the year of study, the major themes for the level and the series of sub-themes that are related to each theme. Each of the remaining pages lists the suggested topics to be developed under the sub-theme headings.

Вступ

Викладання українською мовою

Цей документ є коротким викладом програми здоров'я у 4-8 класах, що міститься у Довідникові навчальних програм Саскачевану зі здоров'я для 1-6 клас та 7-9 клас. Щодо цілей та мети програми, методів викладання, оцінювання а також детальної таблиці, яка інформує про обсяг та послідовність подачі матеріалу, треба звернутися до оригіналу документу.

Вступна сторінка для кожного рівня визначає рік навчання, головні теми та серію підтем, що стосуються цих тем. На кожній зі сторінок, що залишилися, перераховано пропоновані теми, які повинні бути розроблені в межах підтем.

Здоров'я: Програма навчання

Четверта кляса

Структура тіла, його функції та ріст

Здоров'я та бадьорість, догляд за тілом та зубами

Харчування

Правила безпеки та перша допомога

Навколишнє середовище і його значення для здоров'я

Здоров'я споживачів

Психічне здоров'я

Виховання щодо вжитку ліків та наркотиків

Родинне життя

П'ята кляса

Структура тіла, його функції та ріст

Здоров'я та бадьорість, догляд за тілом та зубами

Харчування

Правила безпеки та перша допомога

Навколишнє середовище і його значення для здоров'я

Здоров'я споживачів

Психічне здоров'я

Виховання щодо вжитку ліків та наркотиків

Родинне життя

Шоста кляса

Структура тіла, його функції та ріст

Здоров'я та бадьорість, догляд за тілом та зубами

Харчування

Правила безпеки та перша допомога

Навколишнє середовище і його значення для здоров'я

Здоров'я споживачів

Психічне здоров'я

Виховання щодо вжитку ліків та наркотиків

Родинне життя

Сьома класа

Структура тіла, його функції та контроля

Ріст та розвиток

Особиста гігієна та заразливі хвороби

Медичне обслуговування

Правила безпеки та перша допомога

Тютюн, алкоголь, ліки та наркотики

Родинне життя

Восьма класа

Структура тіла, його функції та контроля

Ріст та розвиток

Особиста гігієна та заразливі хвороби

Медичне обслуговування

Правила безпеки та перша допомога

Тютюн, алкоголь, ліки та наркотики

Родинне життя

Четверта класа

Структура тіла, його функції та ріст	<ul style="list-style-type: none">• Головні органи тіла• Система травлення• Серце та система дихання• Почуття координації
Здоров'я та бадьорість, догляд за тілом та зубами	<ul style="list-style-type: none">• Навички здоров'я• Фізичне здоров'я• Механізми тіла• Заразливі хвороби• Імунізація• Запобігання руйнуванню зубів• Догляд за яснами• Функції зубів (Malocclusion)• Флюориди
Харчування	<ul style="list-style-type: none">• Цикл їжі• Поживні речовини, необхідні для життя• Поводження з їжею• Приготування їжі та її зберігання• Нестача їжі
Правила безпеки та перша допомога	<ul style="list-style-type: none">• Небезпечні ситуації вдома• Перша допомога• Правила безпеки під час роботи з пристроями (машинами)• Правила безпеки у спорті• Правила безпеки пішоходів• Пускання змія• Порятунок життя• Правила безпеки під час користування зброєю• Електричне обладнання• Отрути• Давлення

Навколишнє середовище і його значення для здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • Джерела та значення води • Забруднення води • Водоочисний завод • Зберігання води • Санітарні служби та їх працівники • Забруднення навколишньої природи • Житлові умови • Забруднення іжі • Інспектори м'ясо-молочних продуктів
Здоров'я споживачів	<ul style="list-style-type: none"> • Відбір інформації про здоров'я • Вплив родини • Поведінка споживачів • Працівники громадської охорони здоров'я
Психічне здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлення самого себе • Індивідуальні відмінності • Стосунки • Знайомства • Групове членство • Вплив середовища
Виховання щодо вживання ліків та наркотиків	<ul style="list-style-type: none"> • Історія вживання ліків та наркотиків • Джерела ліків • Куріння • Галюциногени • Збуджуючі/Стимулюючі засоби/ліки
Родинне життя	<ul style="list-style-type: none"> • Зразки темпів росту • Особисті права • Відповідальність членів родини • Прийняття рішень • Стосунки та культурні цінності

П'ята класа

Структура тіла, його функції та ріст	<ul style="list-style-type: none">• Скелет• Мускульна/м'язова система/Система м'язів• Система травлення• Лімфатична система• Печінка• Вивідна (екскреторна) система
Здоров'я та бадьорість, догляд за тілом та зубами	<ul style="list-style-type: none">• Хронічний стан• Зір та слух• Захист очей та вух
Харчування	<ul style="list-style-type: none">• Травлення• Вбирання/Всмоктування/Абсорбція• Поживні речовини• Групи їжі• Звички у харчуванні• Вплив реклами
Правила безпеки та перша допомога	<ul style="list-style-type: none">• Правила безпеки при пожежі• Піклування про інших• Правила безпеки їзди на велосипеді• Заходи запобігання/Запобіжні засоби• Основи першої допомоги та запобіжних заходів/заходів запобігання• Правила безпеки на ігровому майданчику• Правила безпеки пішоходів• Похід• Правила безпеки у спорті• Правила безпеки в поводженні з електрикою
Навколишнє середовище і його значення для здоров'я	<ul style="list-style-type: none">• Забруднення повітря• Забруднення середовища транспортом• Галас та шум
Здоров'я споживачів	<ul style="list-style-type: none">• Правила поводження з їжею• Фольклор про їжу• Дослідження ліків• Рецепти• Персонал служби здоров'я

Психічне здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • Самоутвердження • Риси характеру • Спадковість і навколишнє середовище • Спілкування • Вплив групи (ровесників, молоді і т.д.) • Прийняття рішень • Залежність між фізичним та психічним здоров'ям • Вирішення проблем • Рішення щодо вибору майбутньої професії
Виховання щодо вживання ліків та наркотиків	<ul style="list-style-type: none"> • Алькоголь • Алькоголізм • Ліки, що приймаються шляхом вдихання (Barbiturates) • Заспокійливі ліки
Родинне життя	<ul style="list-style-type: none"> • Спадковість • Досягнення зрілості • Системи тіла • Фізіологія жіночого організму • Менструація • Фізіологія чоловічого організму • Зразки темпів росту

Шоста класа

Структура тіла, його функції та ріст	<ul style="list-style-type: none">Серцево-мускульна/м'язова системаСистема диханняКлітиниКров, її клітиниЦиркуляціяЕндокринні залозиМозок
Здоров'я та бадьорість, догляд за тілом та зубами	<ul style="list-style-type: none">Медичний оглядЗаразливі хворобиІмунізаціяРозклад нервової системиРуйнування зубівПолоскання зубівДогляд за зубамиЗубна пастаЗубне приладдяВплив ліків (і наркотиків) на зубиХарчування і зубиПерша допомога при зубній боліЗубні лікарі та медсестриЗастосування рентгенівського промінняФункції та назва зубів
Харчування	<ul style="list-style-type: none">Основні харчові потребиВизначення кілоджоуляХарчовий довідник Канади (Canada's Food Guide)Легкі закускиДобре збалансована їжаУлюблена та нелюбима їжаЗвички у споживанні їжіРозподіл їжіЗберігання їжі

Правила безпеки та перша допомога	<ul style="list-style-type: none"> • Рідини, що легко займаються • Вогнегасники • Перша допомога • Запобігання небезпечних випадків у спорті • Правила безпеки на воді • Правила безпеки під час грози • Гіпотермія • Усвідомлення можливості небезпечних випадків • Транспорт для відпочинку
Навколошнє середовище і його значення для здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • Нестача їжі • Життя у нетрях • Засоби проти комах (паразитів) • Носії хвороби • Очищення води • Радіація • Навички зберігання
Здоров'я споживачів	<ul style="list-style-type: none"> • Дослідження у галузі медицини • Ліки, що продаються без рецепту • Знахарство та шарлатанство • Вартість медичного обслуговування • Наліплювання ярликів • Косметика • Добровільні організації
Психічне здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • Стан психічного здоров'я • Емоційні потреби • Володіння емоціями • Поради та консультації • Дружба • Криза • Напруження • Вибір професії

**Виховання щодо вживання
ліків та наркотиків**

- Наркотики
- Реклама
- Куріння
- Галюциногени
- Прийняття рішення
- Збуджуючі/стимулюючі засоби/ліки
- Амфетаміни
- Альтернатива наркотикам

Родинне життя

- Взаємодопомога у родині
- Спілкування
- Статева зрілість
- Менструація
- Процес народження
- Способи вияву любові
- Розмноження
- Роля батьків
- Зміни у складі сім'ї

Сьома класа

Структура тіла, його функції та контроля	<ul style="list-style-type: none">• Клітина• Система контролі тіла• Постава, рівновага та довільні рухи
Ріст та розвиток	<ul style="list-style-type: none">• Юність• Фізичні зміни• Фізіологічні зміни та системи контролі• Емоційні зміни та зміни у поведінці
Особиста гігієна та заразливі хвороби	<ul style="list-style-type: none">• Догляд за тілом• Заразливі хвороби• Загальна інформація• Фактори, що викликають хворобу
Медичне обслуговування	<ul style="list-style-type: none">• Охорона громадського здоров'я• Фактори, що впливають на здоров'я• Героїзм медичних працівників• Відповідальність громадян
Правила безпеки та перша допомога	<ul style="list-style-type: none">• Загальні положення правил безпеки• Правила безпеки вдома• Правила безпеки у школі• Перша допомога при пошкодженні кісток та суглобів
Тютюн, алкоголь, ліки та наркотики	<ul style="list-style-type: none">• Забруднення повітря• Куріння як звичка• Курити чи не курити
Родинне життя	

Восьма класа

Структура тіла, його функції та контроля	<ul style="list-style-type: none">Склад та функції кровіДиханняКонтроль за температурою тіла
Ріст та розвиток	<ul style="list-style-type: none">Система відтворювання/репродукції у людей. ПовторенняВідтворювання у людей (факультативно)Вплив спадковості та середовища на розвиток
Особиста гігієна та заразливі хвороби	<ul style="list-style-type: none">Зростання у соціальному планіКласифікація заразливих хворобШляхи передачі хворобЗапобігання хворобам
Медичне обслуговування	<ul style="list-style-type: none">Здоров'я жителів провінціїРоля Відділу охорони громадського здоров'яРоля Добровільної організації охорони громадського здоров'я
Правила безпеки та перша допомога	<ul style="list-style-type: none">Правила безпеки на вулиціПравила безпеки у спорті та на водіПравила безпеки на фарміПерша допомога при крововиливі та припиненні дихання
Тютюн, алкоголь, ліки та наркотики	<ul style="list-style-type: none">Наукові дослідженняВплив на систему дихання та кровоносну системуВплив на серце
Родинне життя	

Part Six

Arts Education

Шоста частина

Мистецтвознавство

Table of Contents/Зміст.....	247
Introduction/Вступ.....	249
Мистецтвознавство: Програма навчання	250
Образотворче мистецтво	257
Пропоновані діяльності	260
Музика	271
Танці.....	273
Драма.....	276

Table of Contents/Зміст

	Page
Introduction/Вступ	249
Мистецтвознавство: Програма навчання	250
Мета	251
Цілі	251
Філософія	251
Чотири частини програми	252
Основні цілі	252
Три компоненти програми з мистецтвознавства	253
• Творчий/Продуктивний компонент	253
• Культурний/Історичний компонент	253
• Критичний компонент	253
Саскачеванський зміст	253
Необхідні навички навчання	254
• Спілкування	254
• Математична грамотність	255
• Критичне і творче мислення	255
• Технологічна грамотність	256
• Особисті й соціальні цінності та навички	256
• Самостійне навчання	256
Образотворче мистецтво	257
Творчий/Продуктивний компонент	257
Культурний/Історичний компонент	258
Критичний компонент	258
Образотворче мистецтво	259
Основи і принципи мистецтва	259

Пропоновані діяльності.....	260
Рисування	260
Малювання	262
Обладнання і поверхня	263
Відбиток	264
Колаж	265
Вишивання.....	266
Ткання.....	266
Маріонетки	267
Маски	267
Скульптура/Моделювання.....	268
Мистецтво і середовище	269
Глина	270
Оцінювання мистецтва	270
Музика	271
Творчий/Продуктивний компонент	271
Культурний/Історичний компонент	271
Критичний компонент	272
Танці.....	273
Творчий/Продуктивний компонент	273
Культурний/Історичний компонент	274
Критичний компонент	275
Драма	276
Творчий/Продуктивний компонент	276
Культурний/Історичний компонент	277
Критичний компонент	278

Introduction

Instruction in Ukrainian

The requirements of the Ukrainian Arts Education Program are consistent with those of the Saskatchewan Education Curriculum Guides for Grades 4 to 8 Arts Education. These documents should be consulted for the philosophy and aims of the instructional program, time allotments, classroom organization, materials list, concepts to be taught and suggested activities.

Вступ

Викладання українською мовою

Вимоги, що ставляться до української програми мистецтвознавства відповідають вимогам, що містяться у Довідникові програмі Саскачевану з мистецтвознавства для 4-8 клас. Ці документи визначають філософію та мету навчальної програми, час, що відводиться на її засвоєння, організацію активності у класі, список матеріалів, нові поняття та пропоновану діяльність.

Мистецтвознавство: Програма навчання

Мета: Дати учням можливість зрозуміти й оцінити різні форми мистецтва.

Мета

Шкільна програма з мистецтвознавства має одну головну мету: дати учням змогу зрозуміти й оцінити форми мистецтва. Ця мета описує головний результат навчання й головну причину, з якої програма включена в основну шкільну програму для всіх учнів.

Цілі

Мета програми може бути досягнута завдяки слідуванню нижчеподаним цілям. Беручи участь в програмі мистецтвознавства, учні:

- поважатимуть унікальність і творче начало в собі й у інших
- підвищать власну здатність виражати себе засобами мов, відмінних від усної або письмової мови
- зрозуміють внесок мистецтва й митців у суспільство й культуру, минуле й сучасне
- осягатимуть зв'язки між мистецтвом і щоденним життям

Основна мета для кожної з чотирьох частин (танців, драми, музики й образотворчого мистецтва) направлена на досягнення цих цілей з тим, щоб усі учні могли отримати насолоду від мистецьких творів.

Філософія

Шкільна програма з мистецтвознавства була створена для усіх учнів провінції. З цієї причини програма широка за обсягом і включає широкий діапазон видів мистецтва: образотворче, народне і традиційне мистецтво, комерційне й функціональне мистецтво. До уваги береться те, що багато з цих категорій частково збігаються.

У різний час були висунуті різні причини викладання програми з мистецтва, які пояснювали необхідність ознайомлення з мистецтвом у школі. У результаті були створені різноманітні програми: від чисто творчих (що дозволяли дитячій творчості виявляти себе без втручання вчителя) до чисто історичних (що приписували зміст, який базується на історичному матеріалі) і чисто академічних (що звертали увагу на формальні елементи певної області мистецтва заради мистецтва).

Саскачеванська програма з мистецтвознавства включає найкращі сторони цих трьох підходів, зосереджуючи увагу на естетичному аспекті програми. Мистецтво дає нагоду унікального способу пізнання світу й людського досвіду. Для того, щоб учні могли опанувати цей спосіб пізнання, програма з мистецтвознавства заохочує до нижчеподаного:

- використання органів чуття для сприймання інформації
- пізнання головних „мов“ різних видів мистецтва

-
- опанування вмінь, які дадуть учням нагоду виражати себе, користуючись мовами різних видів мистецтва
 - розуміння ролі мистецтва в культурі й житті суспільства, а також в щоденному житті людей
 - набуття знань, накопичених людством за роки людського існування, які складаються з переконань й естетичних принципів різних культур і суспільств

На додаток до цього програма визнає, що митці – це мислителі. Їх ідеї зробили і продовжують робити внесок в осмислення людського існування.

Чотири частини програми

Для того, щоб мати змогу отримувати задоволення від мистецтва протягом усього життя, учням необхідно опанувати кожну з чотирьох частин програми. Хоча деякі поняття стосуються не тільки якоєв однієї розглянутої частини, кожна з них має єдиний в своєму роді зміст, опанування якого можливо тільки шляхом спеціально визначених видів діяльності. Наприклад, поняття руху стосується і музики, і танців. Однак, якщо учні вивчають рух у танці, неможливо сподіватися від них розуміння поняття руху стосовно музики. Для того, щоб застосувати поняття до музики, учням спочатку треба досягти розуміння музики як виду мистецтва в цілому.

Кожний з розглянутих видів мистецтва грав і продовжує грати важливу роль в історії культур і суспільств. Ще до школи більшість учнів знайомиться з танцями, драмою, музикою і образотворчим мистецтвом вдома завдяки культурним заходам і органам масової інформації. Розширюючи діяпазон учнівських знань про ці чотири аспекти мистецтва, можна досягти критичного розуміння мистецтва, а також насолоди від нього на все життя.

Основні цілі

Основні цілі описують необхідний зміст для кожної частини. Програма з мистецтвознавства від 1 до 5 клас має широкі за обсягом основні цілі, досягнення яких розраховано на всі роки початкової школи. Однак робота вчителя в кожній класі, направлена на досягнення якоєв певної мети, відрізняється від роботи в інших. Кожний програмний довідник містить детальний опис основних цілей для кожної частини і таблицю, яка показує, як ці цілі розширяються від класи до класи.

У загальноосвітніх цілях навчальної програми Саскачевану констатується, що для існування у світі, що постійно змінюється, необхідно мати багаж знань і різні вміння. Програма з мистецтвознавства включає розвиток знань, умінь і ставлень в галузях сприйняття, методики проведення занять, концептуального розуміння і особистого виразу. Ці чотири категорії бралися до уваги при визначенні основних цілей для кожної частини.

Три компоненти програми з мистецтвознавства

З метою досягнення рівноваги програма з мистецтвознавства побудована у спосіб, що включає три нижчеподані компоненти. Ці компоненти не повинні відокремлюватися один від одного, а навпаки – взаємно переплітатися в усіх розділах програми.

Творчий/Продуктивний компонент

Цей компонент включає дослідження, розвиток і вираз ідей мовою кожної форми мистецтва. Для того, щоб будь-який вид діяльності був творчим, учневі необхідно критично думати. Учень дізнається, звідки походять ідеї, і як вони розвиваються й трансформуються. Розмірковування в процесі діяльності і підведення підсумків – необхідна частина процесу, що дозволяє учням оцінити власний ріст у творчих пошуках.

Культурний/Історичний компонент

Цей компонент має справу з ролею мистецтва в культурі, історичним розвитком мистецтва й чинниками, які впливають на мистецтво й митців. Він включає історичний розвитокожної форми мистецтва. Крім цього він звертає увагу на мистецтво в сучасній культурі, включаючи популярну культуру й різні дослідження в галузі культури взагалі. Мета цього компоненту – розвинути в учнів розуміння того, що мистецтво є невід'ємною частиною життя людей.

Критичний компонент

Цей компонент дає учням змогу критично оцінити образи, звуки, виступи й інші вияви мистецтва, органи масової інформації включно. Учні стануть охочими учасниками внутрішнього процесу взаємодії між мистцем і публікою, радше ніж пасивними споживачами мистецтва. Програма пропонує процес із семи частин, який допоможе вчителям керувати дискусією про мистецькі твори (наприклад, твори образотворчого мистецтва, музичні композиції, танці або драматичні виступи). Мета процесу – допомогти учням пройти стадію від поверхового судження про твір до вдумливої особистої інтерпретації на основі знань. Ця мета відповідно пристосована до кожної з чотирьох частин і викладена у вступі доожної частини програмного довідника.

Саскачеванський зміст

Програма заохочує учнів провінції досліджувати існуючі в ній цікаві й різноманітні мистецькі громади. Важливо, щоб учні ознайомилися із власною мистецькою спадщиною й середовищем. Якщо вони вивчатимуть мистецтво Саскачевану, вони пізнають себе, своє середовище, настрої й погляди, виражені в широкому діапазоні матеріалів і стилей мистецьких форм. Вони узнають, що митці Саскачевану розглядають культурні, місцеві, світові проблеми, і що мистецькі досягнення провінції гідні пошани.

Необхідні навички навчання

Спілкування

У програмі з мистецтвознавства учитель може розширити знання, вміння, ставлення й здібності учнів у пляні комунікаційних навичок таким чином:

- впроваджуючи словник, характерний для певної частини програми, шляхом заплянованих видів діяльності, які допомагають учням зосереджувати увагу на тому, що вони вже знають (або бачать), і які також прокладають місточок між щоденним досвідом учнів та їх шкільним навчанням (наприклад, спостереження за життям тварин, набування знань з книжок або проведення екскурсії)
- організуючи навчання, яке дозволяє учням користуватися вже набутими знаннями і/або застосовувати їх до інших аспектів навчання (наприклад, „метаморфози“ створення танцю або драматична вистава з динозаврами)
- створюючи для учнів можливості по-різному висловлювати свої думки, дозволяючи їм вчитися одне від одного думати і показувати своє розуміння предмету (наприклад, шляхом створення танцю, мистецького твору, драматичної ролі, інтерв'ю, нарисів, записів у щоденнику, макетів з фотографій, екскурсій, обговорень, писання листів і створення звуків)
- ознайомлюючи учнів зі структурами, які допомагають їм встановлювати зв'язки й розуміти поняття, що розглядаються програмою (наприклад, класифікаційні таблиці, діаграми або завдання, які змушують учнів розподіляти поняття по категоріях)
- плянуючи лекції й завдання, які наголошують на можливості й визнанні існування багатьох різних способів організації матеріалу, потенційних відповідей або пояснень
- плянуючи процес навчання, який наголосить на використанні учнями навичок першої мови для того, щоб розширити своє розуміння предмету і викласти його засобами інших мов
- змушуючи учнів використовувати експресивну мову (розмовну, письмову і безсловесну) для того, щоб уважно й пильно розглядати ідеї
- даючи учням можливість користуватися мовою по-різному (слухання, усне мовлення, читання і письмо), з різною метою, для різних авдиторій і різними способами для того, щоб закріпити їх розуміння частини, яку вони вивчають
- даючи учням можливість мислити (наприклад, задаючи питання, проводячи обговорення і заповнюючи щоденник)
- ставлячи себе в положення спостерігача і слухача для того, щоб зібрати думки учнів з метою удосконалення навчального процесу у майбутньому

Математична грамотність

У програмі з мистецтвознавства учитель може сприяти розвиткові навичок математичної грамотності:

- використовуючи математичний словник (наприклад, квадрат, конус, бінарна форма і т.д.)
- заохочуючи учнів помічати й вказувати на кількісні й якісні відмінності (наприклад, тант на $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$)
- плянуючи види діяльності, які допоможуть учням розвинути інтуїтивне відчуття виміру (наприклад, звертаючи увагу учнів на використання місця, коли вони виконують народні танці, з тим щоб вони відчули на власному досвіді поняття об'єму)
- забезпечуючи учнів можливістю інтерпретувати й виготовляти карти, графіки, таблиці й ескізи з метою подальшого поглиблення розуміння навчального матеріалу
- створюючи види навчальної діяльності, які розвивають такі просторові поняття, як пропорція, симетрія й перспектива (наприклад, розглядаючи структурні елементи скелетів тварин, каркасів, будинків і скульптур)
- плянуючи види діяльності, які допоможуть учням ознайомитися із просторовими взаємозв'язками (наприклад, розглядаючи мистецькі твори, які мають передній, середній і задній пляни, і відкриваючи для себе, що часткове співпадання – один із засобів зображення перспективи)
- заохочуючи учнів шукати і створювати власні моделі

Критичне і творче мислення

У програмі з мистецтвознавства учитель може спонукати учнів до критичного і творчого мислення:

- керуючи учнівським аналізом різних форм мистецтва, щоб поглибити їх розуміння понять, які розглядаються програмою
- заохочуючи учнів до пошуку альтернативи і пояснення причини своїх рішень (наприклад, питуючи: „Як ще ви можете виразити цю думку або дію? Чи ви хотіли б щось зробити по-іншому? Чому?“)
- заохочуючи учнів вдумливо й розважливо підходити до змісту певного виду мистецтва, затримуючи висловлення свого ставлення, поки вони не матимуть досить інформації для обґрутованої інтерпретації
- дозволяючи різні способи вислову й інтерпретації завдань та заохочуючи образну й творчу реакцію
- плянуючи для учнів можливість образно думати й використовувати зорові образи для вирішення проблем (наприклад, даючи учням задачу на проєктування або на використання просторових понять)

Технологічна грамотність

У програмі з мистецтвознавства учитель може спонукати учнів до розвитку технологічної грамотності:

- плянуючи для учнів види діяльності, що дають нагоду дослідити всі сторони предмету, які стосуються технологічного розвитку (наприклад, пропонуючи учням взяти участь у нараді, яка обговорює проблему викидання місцевими фабриками речовин, що забруднюють навколишнє середовище)
- спонукаючи учнів до участі в прийнятті рішень
- інтегруючи тематику інших предметів, щоб допомогти учням зрозуміти, як технологія формує суспільство, і як суспільство формує технологію
- допомагаючи учням побачити, як будівництво впливає на навколишнє середовище, і як середовище впливає на будівництво
- поглиблюючи можливості сприйняття учнів (наприклад, розглядаючи значення зорової інформації і її щоденний вплив)

Особисті й соціальні цінності та навички

У програмі з мистецтвознавства учитель може спонукати учнів до розвитку особистих і соціальних цінностей та навичок:

- вивчаючи різні культурні контексти
- вивчаючи теми, образи й конфлікти мистецького акту (мистецькі твори, вистави, танці, музичні композиції, оповідання, новели і т.д.) з метою кращого розуміння різних культур, народів та джерел дискримінації й упередження
- моделюючи й заохочуючи творчу реакцію на ідеї, коментарі й творче самовираження інших
- забезпечуючи учням можливість аналізувати й розвивати ідеї інших
- пропонуючи учням працювати разом – парами або малими групами
- заохочуючи учнів брати участь у видах діяльності, які допомагають їм розвинути співчуття до тих людей, що від них відрізняються (наприклад, до сліпих)

Самостійне навчання

У програмі з мистецтвознавства учитель може спонукати учнів до самостійного навчання:

- керуючи учнями при створенні власних танцювальних частин, драми, музичних композицій й мистецьких творів
- заохочуючи використання ресурсів у школі й поза школою (наприклад, запрошуючи до класи мистців, збираючи витинки з газет, використовуючи журнальні статті, відвідуючи музеї й галерії, дивлячись відповідні телевізійні передачі або новини і т.д.)
- плянуючи види діяльності, які ведуть до самостійного дослідження або змушують учнів виходити за рамки шкільного матеріалу
- заохочуючи учнів обговорювати мистецькі твори й види діяльності, з якими вони зустрілися поза школою, з метою виявлення зв'язку між цими творами та їх роботою в класі
- даючи учням час на обговорення інформації, отриманої вдома, стосовно певного поняття, яке було впроваджене в програмі з мистецтва

Образотворче мистецтво

Творчий/Продуктивний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Розпізнавати деталі у природному та штучному середовищі.
- Розглядати елементи мистецтва у природному та штучному середовищі.
- Використовувати елементи мистецтва у власних роботах.
- Розглядати основні принципи малювання у природному та штучному середовищі.
- Досліджувати основні принципи малювання у своїх власних роботах.
- Використовувати різноманітні матеріали для загального ознайомлення з засобами та технікою мистецької справи.
- Почати розвивати свої уміння створення образів, спостерігаючи навколошній світ.
- Створювати образи на основі спостережень, пам'яті та фантазії.
- Знайомитися з термінологією образотворчого мистецтва.
- Знайомитися з різними формами мистецтва.
- Знайомитися з функціональним мистецтвом та мистецтвом як виразом особистості.
- Застосовувати основні принципи малювання у власних роботах.
- Досліджувати можливості та обмеження різних мистецьких матеріалів.
- Продовжувати розвивати уміння створювати образи, спостерігаючи навколошній світ та занотовуючи свої спостереження.
- Почати розвивати уміння та техніку шляхом вивчення робіт мистців минулого та сьогодення, мистців Саскачевану та Канади включно.
- Розуміти різницю між спостереженням, пам'яттю та фантазією.
- Почати вживати правильну термінологію під час плянування, створення та обговорення мистецьких робіт.
- Розпізнавати та вміти назвати різні форми мистецтва.
- Досліджувати відмінності між функціональним мистецтвом та мистецтвом як виразом особистості.
- Розуміти можливості та обмеження різних мистецьких матеріалів з тим, щоб вибирати та комбінувати матеріали, придатні для проєкту.
- Продовжувати розвивати уміння створювати образи, спостерігаючи навколошній світ, занотовуючи та критично обдумуючи свої спостереження.
- Застосовувати уміння та техніку мистців минулого та сьогодення, мистців Саскачевану та Канади включно.

-
- Почати усвідомлювати різні аспекти у роботах, що представляють фігуративні зображення та абстрактне мистецтво.
 - Розширити свій словник образотворчого мистецтва під час плянування, створення та обговорення мистецьких робіт.
 - Знайомитись з різними можливостями та обмеженнями різних форм мистецтва.
 - Розуміти різні інтереси мистців, мистців красного мистецтва, народних майстрів, ремісників та комерційних мистців включно.

Культурний/Історичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Знайомитись з виявами образотворчого мистецтва вдома й у громаді.
- Знайомитись з образотворчим мистецтвом різних культур у громаді.
- Знайомитись з образотворчим мистецтвом та мистцями, звертаючи особливу увагу на сучасних місцевих, саскачеванських та канадських мистців.
- Знайомитись із зоровою інформацією та її щоденным впливом на людей.
- Узнати як образотворче мистецтво впливає на життя у громаді.
- Знайомитись з мистецтвом різних культур Канади.
- Узнати про зорові образи у засобах масової інформації.

Критичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Обговорювати свої власні мистецькі роботи.
- Ділитись думками та описувати мистецькі твори, які вони побачили у громаді, картинних галереях та на репродукціях.
- Вирізняти елементи мистецтва у мистецьких творах та відшукувати їх зв'язки один з одним.
- Висловлювати власне враження про твір мистецтва на основі того, що вони побачили у цьому творі.
- Користуватися фактичною інформацією про твір мистецтва або мистця для того, щоб краще зрозуміти твір мистецтва.
- Розглядати мистецькі твори у контексті, в якому вони були створені.
- Захищати свої думки про твори мистецтва.

Образотворче мистецтво

Тема	Слова
Обладнання кімнати Приладдя	<ul style="list-style-type: none"> • водá • губки • ножиці • папíр • фáрби • газéти • клей • олівцí • пéнзлі
Додаткове приладдя по потребі	<ul style="list-style-type: none"> • дріт • молотóк • різні ножі • шпилькí • кліщí/обце́ньки • пилá • скобляр

Основи і прýнципи мистéцтва

Тема	Слова
Основи мистeцтва	<ul style="list-style-type: none"> • лíнія • фóрма • ма́са і прóстíр • кóлір • структура матерíалу • інтенсíвність кóльору
Прýнципи мистeцтва	<ul style="list-style-type: none"> • рівновáга • рух • виráznість • контра́ст • єдність • повторення й ритм

Пропоновані діяльності

Рисування

Тема	Слова
Поверхня	
Гладкá/гладéнька рівна, лóщена	<ul style="list-style-type: none"> • палíр • скло <ul style="list-style-type: none"> • пластíчний фíльм • таблýця
Гру́ба – Шорсткá	<ul style="list-style-type: none"> • дéрево • папíр <ul style="list-style-type: none"> • тканýна • наждáчний папíр
Гравíрувáльна	<ul style="list-style-type: none"> • глýна • гíпс • дéрево • кáмінь • лінолéй/лінóль/лінóлеум • морóз <ul style="list-style-type: none"> • піноплáст • пíсок • синтетíчне скло • снíг • цéгла • шíфер
Знарýддя	
Твердé	<ul style="list-style-type: none"> • знарýддя для вжýтку з чорнýлом: – автоматичне перó/ авторúчка – бамбúкове перó – гíлля – кíнчики пер – олíвцí – пíр'я <ul style="list-style-type: none"> • воскóві кréйдки
М'якé	<ul style="list-style-type: none"> • воскóві кréйдки • кréйда • вугíлля • крейдянí пастéлі <ul style="list-style-type: none"> • гýмки • олíйні пастéлі • кíнчик пáльця • сукнýні/сукónні péра
Гравíрувáльне	<ul style="list-style-type: none"> • патíчкí • ножí • цвáхи <ul style="list-style-type: none"> • гóстрí предмети – голкý, péра, шпилькý • інструмéнти для рíзьблення

Рисування

Тема	Слова
Послідовність практичної діяльності Почуття Обізнання Чуття	
Рисування обрису	
Рисування контуру	
Рисування жестів	
Рисування особи в русі	
Ескізне рисування	
Тривимірне рисування	

Малювання

Тема	Слова
Колір	
Термінологія	<ul style="list-style-type: none">• аналогічні кольори• бárva• відтінок• тінь• яскравість• ясність• протилéжні відтінки• другорядні кольори• тріáда кольорів• однобáрвні кольори• основні кольори
Спорідненість кольорів	
Обізнаність з кольорами	

Обладнання і поверхня

Тема	Слова
Основні засоби/ Основні приладдя	<ul style="list-style-type: none"> • папір • палітри • тэмпера <ul style="list-style-type: none"> • пэнзлі • посудина на вóду
Додаткові засоби/ Додаткове приладдя	<ul style="list-style-type: none"> • пастéлі • різне чорнийло • сукнáні/суконні пера • крéйда <ul style="list-style-type: none"> • болото • харчові барвники • різні фárби – олійні, водяні, акварельні
Додаткове знаряддя для малювання	<ul style="list-style-type: none"> • розбрýскувач • патичкі • зубочистки • пластикові пляшкі • картонний папір/ картон • нόжики <ul style="list-style-type: none"> • пальці • гілочки • губки • пíр'я • полотно • ролики
Додаткова поверхня для малювання	<ul style="list-style-type: none"> • звичайний папір для загортання/ обгортковий папір/ пакувальний папір • китайський шовковий папір • паперові тарілки, рушники, торбінки • штукатурка <ul style="list-style-type: none"> • камінь • картонний папір/картон • гофрований папір • дерево • скло • стінна плитá • тканіна • цупкий папір
Кольор та основи і принципи мистецтва	<ul style="list-style-type: none"> • перспективы • рівновáга • центральна тóчка <ul style="list-style-type: none"> • лінія • перевáга кóльорів

Відбиток

Тема	Слова
Основні методи відбиття Рельєфний естамп Офсéт – Плоскодру́к Гравірувáння – Вирíзування	
Процéси відбиття	
Трафарéти	
Натирáння Повéрхня	<ul style="list-style-type: none"> • гúдзики • тráви • лýстя • квíти • корá • монéти • ключí • обклáдинки, прикрашени рельéфом • наждачний папíр • гофрóваний папíр
Приладдя	<ul style="list-style-type: none"> • тонкий папíр • восковá кréйда • вúгільнí/вуглянí олівцí • кréйди • м'якí олівцí
Ксилогráфíя	<ul style="list-style-type: none"> • метáль • ниткí • картóнний папíр/ картóн • клей • гúдзики • чорníло • дéрево • грúбий/шорсткýй папíр • кáмінь • рíзне зернó • полотнó – мерéжivo, сítka

Відбіток

Тема	Слова
Відбіток	<ul style="list-style-type: none"> гліна цвáхи видéлка ланцюг чорнýло ципкýй папíр
Глибóке врíзьблювання/ гравíрування	<ul style="list-style-type: none"> гладкá плитá чорнýло лінолéй/лінóль/лінóлеум калька метáль крéйдки штúчне скло góстрí предмети фанéра – голкý, цвáхи качálка
Вибивáння	<ul style="list-style-type: none"> полотно чорнýло верстáт папíр

Колáж

Тема	Слова
Повéрхня	<ul style="list-style-type: none"> гофрóваний папíр картонний папíр/ картон фанéра
Клей	<ul style="list-style-type: none"> рíзний
Знарýддя	<ul style="list-style-type: none"> клéїти – рíзний клей рíзати – нóжицí, ножí скріплáти – скоблáр, самоклéйка
Матерíали	<ul style="list-style-type: none"> м'якí різкí гладкí непрозóрі рíзний папíр рíзнí дрібнýчки – гúдзики, зубочýстки, насіння, пíр'я, солóма, сухí трáви, . . . з візерунками – папíр, тканýна

Вишивання

Тема	Слова
Вишивання	<ul style="list-style-type: none"> • взір/візерунок • полотно • різні матеріали для прикрас • голкий • ножиці • волічка

Ткання

Тема	Слова
Термінологія	<ul style="list-style-type: none"> • ткацький верстат • зів • пруток • човник • розтягання, розтяг • молоток – гребінечь • тканина • основа – подовжня нитка в тканині • утік – нитка поперечна • ремізка – піднімає та опускає нитки основи • плетіння квадратове
Матеріали	<ul style="list-style-type: none"> • волічка • нитки • полотно • природні матеріали для прикрас
Види верстатів та ткання Плетіння з паперу Плетіння на гілках Павутиння „Боже очко” Плетіння пальцями Верстат з соломи	

Тканнý

Тема	Слова
Вýди верстáтів та тканнý Верстáт з картóну Крýглий верстáт з палéру Дерев'яний верстáт	

Маріонéтки

Тема	Слова
Маріонéтки, зроблені з паперóвих торбýнок Маріонéтки, зроблені з паперóвого картóну Маріонéтки, зроблені з шкарпéток Маріонéтки, зроблені з пап'é машé	

Мáски

Тема	Слова
Мáски, зроблені з паперóвих торбýнок Мáски, зроблені з кольорóвого палéру Мáски, зроблені з пап'é машé	

Скульптура/Моделювання

Тема	Слова
Скульптура Скульптура з паперу Скульптура з картону Скульптура з дроту Скульптура з пінопластиу Скульптура з штучного матеріалу Скульптура з дерева	
Монтаж	
Поворушки Моделювання Моделювання з соли Моделювання з глини Моделювання з пап'є машé Моделювання зі стрічки пап'є машé	
Вирізування/Гравірування Рельєфне вирізування й моделювання Диск/пластіна з глини Медальйони з гіпсу Вирізування з дерева Вирізування з глини Вирізування з вінків Вирізування з міла Вирізування з гіпсу	

Скульптура/Моделювання

Тема	Слова
Виливання рельєфних скульптур	
Гіпс у піску	

Мистецтво і середовище

Тема	Слова
Знайомство із середовищем	<ul style="list-style-type: none">• прогулки• відвідування музеїв, галерей/галерій, . . .
Рисування	
Малювання	
Фотографування	
Глина	
Натирання	
Скульптура	<ul style="list-style-type: none">• сніг• гіпс• лід• пісок

Гліна

Тема	Слова
Дослідження	
Моделювання	
Ганчарство/гончарство	
Обробка гліни	
Випалювання гліни	
Поверхня гліни	

Оцінювання мистецтва

Тема	Слова
Аналіз учнівської праці	
Дослідження репродукцій творів мистецтва	
Дослідження оригінального мистецтва	
Ознайомлення з місцевими мистцями	
Канадська мистецька спадщина	
Мистецтво в Саскачевані	

Музика

Творчий/Продуктивний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Досліджувати та вживати звуки кожного виду.
- Створювати власні звуки та звукові зразки.
- Створювати власні звуки та звукові композиції.
- Знайомитися з елементами музики шляхом мовлення, руху, співу, слухання та гри на інструментах.
- Розпізнавати певні основні елементи музики, вживаючи відповідну термінологію.
- Вивчити багато різних ігор з піснями, пісень та народних пісень.
- Розвивати уміння співати, слухати та грati на музичних інструментах.
- Досліджувати різні способи використання голосу.
- Користуватися голосом та іншими звуками для відтворення висоти та тривалості тону.
- Виражати ідеї, користуючись нотами.
- Користуватися звуками та музичними уміннями для передачі ідей та почуттів.
- Розпізнавати різні функції музики.
- Усвідомити наявність та спiввiдношення мiж елементами у музицi, вживаючи вiдповiдну термiнологiю.
- Розпізнавати музичнi форми.
- Знайомитися з видами рiзних музичних стилей.
- Розпізнавати та аналiзувати змiни у якостi юнацького голосу.
- Спостерiгати за умiннями та технiкою видатних музикантiв.

Культурний/Історичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Відчувати присутність музики вдома та у громаді.
- Дізнаватися про музику рiзних культур у своїй громадi.
- Знайомитися з музикою та музикантами, звертаючи особливу увагу на мiсцеву, саскачеванську та канадську музику сьогодення.
- Вiдчути як музика впливає на життя у громадi.
- Мати певнi знання про музику рiзних культур у Канадi.
- Мати певнi знання про музику у засобах масової iнформацiї.
- Мати певнi знання про важливу роль музики у минулому та сучасному суспiльствi.
- Знаходити спiльнi та вiдмiннi риси у музицi рiзних культур.

-
- Досліджувати різні шляхи, за допомогою яких у музикантів з'являються ідеї, і як вони втілюють їх у життя.
 - Зрозуміти інтереси сучасних музикантів та композиторів.
 - Визнати, що середовище, історичні та соціальні фактори впливають на музику суспільства.
 - Досліджувати використання музики засобами масової інформації.

Критичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Описувати та обговорювати звуки у навколишньому середовищі.
- Ділитися думками та описувати свій власний досвід зі звуками.
- Ділитися думками та описувати записи музичних творів та твори, що виконуються перед авдиторією.
- Обдумувати та обговорювати свій власний досвід зі звуками, вживаючи відповідні критерії.
- Відшуковувати зв'язок між елементами музичного твору.
- Висловлювати власне враження стосовно того, що вони спостерігали або чули у музичному творі.
- Користуючись фактичною інформацією про музиканта, композитора або музичну композицію, поглиблювати своє розуміння музичних творів.
- Розглядати музику у контексті, в якому вона була створена.
- Захищати свої думки про музичні твори.

Танці*

Творчий/Продуктивний компонент

Ділянки навчання	Учні будуть заохочуватися:
Елементи танцю	<ul style="list-style-type: none">Досліджувати елементи танцю: рухи, тіло, динаміку, зв'язки і простір.Застосовувати знання про елементи танцю у своїх власних композиціях.Розуміти, як елементи танцю передають ідеї та почуття у танці.
Рухи	<ul style="list-style-type: none">Експериментувати з танцями у русі та на місці.Поглиблювати знання про рухи шляхом експериментування та дослідження.Розширювати свій словник рухів.Розширювати словник рухів з ціллю збільшення можливостей висловлюватися у танці, русі тощо.
Тіло	<ul style="list-style-type: none">Набувати знання про рухи всього тіла, частин тіла, суглобів, а також про рухи на місці.Удосконалювати уміння танцювати шляхом набуття знань про рухи та розуміння контролі над тілом, частинами тіла, суглобами.
Динаміка	<ul style="list-style-type: none">Пізнавати та досліджувати у русі елементи динаміки: час, зусилля та енергію.Користуватися динамікою для покращення танцювальних умінь.Користуватися динамікою для удосконалення техніки танцю та експресивних виконавчих умінь.
Зв'язки	<ul style="list-style-type: none">Зрозуміти, що їх тіло має зв'язок з іншими людьми та речами.Зрозуміти та відчути у русі зв'язок між частинами тіла.Відчути в русі зв'язок між своїм тілом та опорою, предметами та іншими людьми, а також між частинами тіла.

* Див. Фізкультура, стор. 193.

Ділянки навчання	Учні будуть заохочуватися:
Простір	<ul style="list-style-type: none"> • Відчувати у русі своє місце у танці та місця інших. • Відчувати у русі та розуміти просторові структури. • Далі розвивати відчуття в русі та розуміння складніших просторових структур.
Склад/форма	<ul style="list-style-type: none"> • Користуватися простими структурами танцю у власних танцях. • Вивчати різноманітність соціальних та культурних форм танцю. • Зрозуміти структури танцю з тим, щоб потім вживати їх у власних танцях. • Зрозуміти складніші структури танцю для того, щоб могти самовисловитися через танець.

Культурний/Історичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Дізнатися про танці вдома та у громаді.
- Узнати про танці різних культур у їх громаді.
- Знайомитися з танцями та танцюристами, звертаючи особливу увагу на місцеві, саскачеванські та канадські танці сьогодення.
- Мати певні знання про те, як танці впливають на життя у громаді.
- Узнати про танці різних культур у Канаді.
- Узнати про танці у засобах масової інформації.
- Мати певні знання про те, яку важливу роль грали танці у суспільстві минулого та сучасного.
- Знаходи спільні та відмінні риси у танцях різних культур.
- Досліджувати різні шляхи, за допомогою яких у танцюристів з'являються ідеї, та як вони втілюють їх у життя.
- Розуміти інтереси сучасних танцюристів.
- Визнавати, що середовище, історичні та соціальні фактори впливають на танці суспільства.
- Досліджувати використання танцю засобами масової інформації.
- Визнавати, що танці різних культур світу мали вплив на танці сучасного суспільства.

Критичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Ділитися своїми думками про рухи в середовищі.
- Ділитися думками про власний досвід у танцях.
- Ділитися думками про танці минулого та сучасні танці.
- Ділитися думками та обговорювати власний досвід у танцях, користуючись відповідними критеріями.
- Знаходити зв'язок між елементами танцю, сучасного або минулого.
- Висловлювати власне враження стосовно того, що вони спостерігали і чули під час виконання танцю.
- Користуючись фактичною інформацією про хореографа та танець, поглиблювати своє розуміння танцю.
- Розглядати танці у контексті, в якому вони були створені.
- Захищати свої думки про танці – сучасні та минулі.

Драма

Творчий/Продуктивний компонент

Ділянки навчання	Учні будуть заохочуватися:
Співпраця	<ul style="list-style-type: none">Відчувати задоволення від співпраці у драмі.Визнавати необхідність співпраці у драмі.
Розуміння	<ul style="list-style-type: none">Досліджувати знання про самих себе та інших шляхом роздумів над ідеям та діями.
Фокус	<ul style="list-style-type: none">Розвивати здатність зосереджуватися у драматичній діяльності.Вірити та дотримуватись установленого фокуса у драмі.
Уява	<ul style="list-style-type: none">Користуватися уявою, маючи справу з уявними ситуаціями та новими ідеями, висловленими іншими.
Рухи	<ul style="list-style-type: none">Розуміти, що ідеї, почуття та прості характеристики можуть бути висловлені за допомогою рухів та жестів.Розуміти, що тіло, мозок і уява працюють разом з ціллю висловлення ідей, почуттів та простих характеристик через рухи та жести.
Ролі	<ul style="list-style-type: none">Використовувати свої природні здібності, щоб грati ролі, а також щоб приймати уявні ситуації та діяти у них відповідно з іншими учасниками.Приймати зобов'язання послідовно дотримуватись ролі.
Почуття	<ul style="list-style-type: none">Розвивати почуття та застосовувати пам'ять про відчути почуття під час виконання ролі.
Простір	<ul style="list-style-type: none">Розвивати природну здатність приймати та використовувати різний уявний простір.
Мова	<ul style="list-style-type: none">Розвивати уміння та впевненість у цілеспрямованому використанні словесного та безсловесного спілкування.

Ділянки навчання	Учні будуть заохочуватися:
Час	<ul style="list-style-type: none"> • Використовувати свої природні здібності для того, щоб уявити створені ситуації у різних часах (минулому, теперішньому, майбутньому). • Розуміти та підтримувати переконання про символічність часу в уявних ситуаціях. • Розуміти та використовувати дійсний та символічний час у драмі.
Довір'я	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміти, що вільний обмін думками та почуттями у групі вимагає поваги до інших. • Розуміти, що взаємна повага створює атмосферу довіри та доброзичливості.

Культурний/Історичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Знайомитися з присутністю драми вдома та у громаді.
- Знайомитися з драмою різних культур у громаді.
- Знайомитися з драматичним мистецтвом та акторами, звертаючи особливу увагу на місцеву, саскачеванську та канадську драму сьогодення.
- Мати певні знання про те, як драма впливає на життя у громаді.
- Знайомитися з драмою різних культур у Канаді.
- Узнати про драму у засобах масової інформації.
- Знайомитися з важливою ролею драми у суспільстві минулого та сучасного.
- Знаходити спільні та відмінні риси у драмі різних культур.
- Досліджувати різні шляхи, за допомогою яких у драматичних акторів з'являються ідеї, і як вони втілюють їх у життя.
- Розуміти інтереси сучасних драматичних акторів.
- Визнавати, що середовище, історичні та соціальні фактори впливають на драматичне мистецтво суспільства.
- Досліджувати використання драми засобами масової інформації.

Критичний компонент

Учні будуть заохочуватися:

- Ділитися думками та описувати свій власний драматичний досвід.
- Ділитися думками та описувати свій драматичний досвід з позиції глядача.
- Обдумувати та обговорювати свій власний драматичний досвід, вживаючи відповідні критерії.
- Вирізняти елементи драми та встановлювати їх зв'язки один з одним.
- Пов'язувати те, що вони бачили і чули, як глядачі, з їх власними реакціями.
- Користуючись фактичною інформацією про акторів та вистави, розширяти своє розуміння акторської гри.
- Розглядати вистави у контексті, в якому вони були створені.
- Захищати свої думки стосовно драматичних вистав.